

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०७५/०७६

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मञ्चालय
प्रदेश नं. ३, हेटौडा, मकवानपुर, नेपाल

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०७५/०७६

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

प्रदेश नं. ३, हेटौंडा, मकवानपुर, नेपाल

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०७५/०७६

प्रकाशक : भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
प्रदेश नं. ३, हेटौडा, मकवानपुर, नेपाल
सम्पर्क नं. ०१७-५२५६४२ | ५२५९४५

इमेल : molmac3p@gmail.com

योजना तथा अनुगमन महाशाखा इमेल : pmd.molmac3p@gmail.com

Website : <http://molmac.p3.gov.np>

सर्वाधिकार : भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३, हेटौडा, मकवानपुर

प्रकाशन वर्ष : वि.सं. २०७६ (२०१९)

प्रकाशन प्रति : ५००

मुख्यमन्त्री

प्रदेश नं. ३
हेटौंडा, मकवानपुर, नेपाल

विषय : शुभकामना

प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ३, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले आव. २०७५/०७६
मा गरेका गतिविधि बारे वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दछु ।

मन्त्रालयको गतिविधिहरू, कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था, उपलब्धि र चुनौतीहरू सहित
महत्वपूर्ण विषयहरू सहित वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने प्रयास प्रशंसनीय छ । यस
प्रकाशनले सर्वसाधारण जनता र प्रदेश सरकारबीच विचार आदानप्रदान गर्ने र मन्त्रालयको योजना
तथा कार्यक्रमबारे प्रष्ट पार्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, मन्त्रालय, माननीय मन्त्री, प्रतिवेदन प्रकाशनमा आबद्ध कर्मचारी लगायत सम्पूर्ण
सरोकारवालाहरूप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दै प्रकाशनको उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त
गर्दछु ।

कार्तिक २०७६

डॉरमणि पौडेल
मुख्यमन्त्री

प्रदेश सरकार

भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

प्रदेश नं. ३

हेटोडा, मकवानपुर, नेपाल

मा. दावा दोर्जे लामा

मन्त्री

विषय : मन्त्रव्य

प्रदेश नं. ३ मा उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधताको समुचित उपयोग तथा प्रवर्धनका साथै दिगो भूमि व्यवस्थापन, सहकारीकरण, व्यावसायिकरण, यान्त्रीकरण, औद्योगिकिरण, आधुनिकीकरण, चकलाबन्दी, सामुहिक खेती आदिको माध्यमबाट कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी समग्र प्रदेशलाई खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको प्रत्याभूती गराई कृषिलाई सम्मानजनक पेशाको रूपमा स्थापित गर्नु आजको प्रमुख आवश्यकता र चुनौती रहेको छ। तुलनात्मक लाभ भएका कृषि उपजको खेती/पालन, प्रसार सेवा, उत्पादन थलो नजिक संकलन केन्द्र स्थापना, मूल्य शुंखला, बजारीकरण आदिद्वारा आधारभूत खाद्यवस्तुको उत्पादनमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्न सकेको खण्डमा मात्र नेपाली कृषकहरूको जीवनस्तरमा सकारात्मक प्रभाव हासिल पर्ने देखिन्छ।

देशमा संघीयताको कार्यान्वयनसँगै तीनै तहका सरकारसँगको समन्वयमा दिगो कृषि विकासका लागि आवश्यक कृषकमैत्री कानुन तर्जुमा गरी तिनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा यस मन्त्रालयले जोड दिए आएको छ। यस मन्त्रालयलको आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को प्रमुख कार्यक्रमहरू, प्रगति स्थिति, मुख्य उपलब्धीहरू तथा आधारभूत तथ्याङ्क समावेश गरी वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, २०७६ प्रकाशन गर्न लागिएकोमा अत्यन्त खुशी लागेको छ। यस प्रकारको प्रकाशनको माध्यमबाट मन्त्रालयले सम्पादन गरेका कार्यहरू सरोकारवालाबीच पुग्ने र कार्यसम्पादनको व्यवस्थित अभिलेख समेत रहने हुँदा महत्वपूर्ण रहेको ठानेको छु। साथै यो प्रकाशन समस्त कृषि, सहकारी तथा भूमि सम्बद्ध योजना तर्जुमाको लागि महत्वपूर्ण दस्तावेज बनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु। यो प्रतिवेदन प्रकाशनमा संलग्न हुनुहुने सम्पूर्ण कर्मचारीलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। साथै उच्चतम उपलब्धि हासिल गर्न योगदान गर्नुहुने यस मन्त्रालय तथा मातहतका सम्पूर्ण निकायका कर्मचारीहरूप्रति आभार प्रकट गर्दै आगामी दिनमा अझ सशक्त र जनमुखी ढंगले देश र जनताको सेवामा दत्तचित्त भई लाग्न सम्बद्ध सबैलाई आग्रह गर्दछु।

अन्त्यमा, समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली नारालाई साकार तुल्याउन तथा व्यावसायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक कृषि प्रणालीको विकासद्वारा उच्च एवं दिगो आर्थिक वृद्धि हासिल गरी खाद्य सुरक्षा, रोजगारी अभिवृद्धि तथा गरीबी निवारण गर्नको निम्ति मन्त्रालय निरन्तर लागिरहनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्न चाहन्छु। धन्यवाद।

कार्तिक, २०७६

(मा. दावादोर्जे लामा)

मन्त्री

प्रदेश सरकार

प्रदेश नीति तथा योजना आयोग

०५७-५२४९३१
०५७-५२३६८८
०५७-५२४८८४

विषय : शुभकामना

संविधानसभाबाट संविधान घोषणा गरे पश्चात मुलुक एकात्मक शासन प्रणालीबाट संघात्मक प्रणालीमा प्रवेश गरेको छ । यसरी एउटा शासन प्रणालीबाट अर्को प्रणालीमा प्रवेश गर्दा हाम्रो संघीय प्रणाली संस्थागत गर्न राजनीतिक, प्रशासनिक र वित्तिय पक्ष निकै महत्वपूर्ण हुन्छ । त्यसका लागि सरकारका तीन बैठक तहको निर्वाचन सम्पन्न गरी राजनीतिक पक्ष दुइएको अवस्था छ भने प्रशासनीक समायोजन र पदपूर्तिको काम भैरहेको छ । त्यसैगरी सरकारका तीनै तह बीचको वित्तिय व्यवस्थापन कार्यका लागि राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग गठन भै काम शुरुवात भएको छ ।

अहिले तीन बैठक तहका सरकारले आर्थिक सम्बूद्धिलाई मुख्य प्राथमिकता दिईरहँदा प्रदेश सरकारको भूमिका अझ बढेको छ । समय कृषि क्षेत्रलाई हेर्दा उपलब्ध कृषियोग्य भूमिको अधिकतम एवं दिगो सदुपयोग, सिचाई सुविधाको विस्तार, गुणस्तरिय बित्तविजन, भल तथा कृषि औजारको सुलभ एवं सहज उपलब्धताका साथै कृषि उपजको बजारीकरण, तथा यस क्षेत्रको व्यवसायिकरण र आधुनिकीकरणबाट प्रदेशको अर्थतन्त्रमा आमूल परिवर्तन ल्याउनु आवश्यक छ । प्रदेश सरकारले बनाएको आवधिक योजनाको आधारपत्रमा कृषिको आधुनिकीकरण र व्यवसायिकरणलाई अर्थतन्त्रको एउटा सशक्त हिस्साको रूपमा राखिएको छ । यसको सफल कार्यान्वयनमा भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको भूमिका महत्वपूर्ण रहने हुँदा यस मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रममा उपयुक्त कार्यक्रम बनाई सो को कार्यान्वयन गर्ने एवं वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनमा समिक्षा समेत गरी अगाडि बढाव योजनाबद्द विकासले मूर्तरूप पाउने देखिन्छ ।

मन्त्रालयले निकाल्ने वार्षिक प्रतिवेदन आफैमा महत्वपूर्ण हुन्छ । विगतको अनुभवबाट सिकेर वर्तमानमा ठोस रूपमा कार्यान्वयन गर्दै भविष्यलाई मार्गनिर्देश गर्ने यो दस्तावेजमार्फत आ.व. २०७५।०७६ मा कृषि विकासका लागि गरिएका प्रयासहरु, प्राप्त उपलब्धि, विवरण तथा आधारभूत कृषि तथ्यांक समेट्ने गरी वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, २०७६ प्रकाशन गर्ने लागिरहँदा यो प्रकाशन कृषि क्षेत्रको विकासको लागि योजना तर्जुमा गर्न तथा अन्य प्राज्ञिक क्षमता विकासका लागि समेत अत्यन्तै उपयोगी हुने देखिन्छ । यस प्रकाशनको उपरोक्तिता सम्बन्धित कार्यालय, मातहतका कार्यालय तथा अन्य निकायका लागि पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण हुने अपेक्षा सहित यसको सफलताको लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

श्यामकुमार बस्नेत
सदस्य

मिति: २०७६ कार्तिक

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

प्रदेश नं. ३

हेटौडा, मकवानपुर, नेपाल

विषय : मेरो भनाई

नेपालको संविधानले सबै नेपालीलाई खाद्यको अधिकार प्रत्याभूत गरेको छ । दिगो विकास लक्ष्यले सन् २०३० सम्मा भोकमुक्त विश्व बनाउने लक्ष्य लिएको सन्दर्भमा संघीय सरकारले वि.स. २०७७ भित्र खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर हुने घोषणा गरेको एवं पाँच वर्षभित्र कृषि उत्पादकत्व दोब्बर गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको छ । हाल मुलुकमा कृषिको यान्त्रिकीकरण, आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्ने उद्देश्यले २० वर्षीय कृषि विकास रणनीति कार्यान्वयनमा आएको छ ।

नेपाली अर्थतन्त्रको प्रमुख क्षेत्र कृषि हो । यसले कुल जनसंख्याको ६६ प्रतिशत जनतालाई रोजगारीको अवसर प्रदान गरेको छ, भने देशको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा करिब २७ प्रतिशत योगदान रहेको छ । त्यसैले, कृषि क्षेत्रको विकास राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको विकासका लागि महत्वपूर्ण छ । प्रदेश नं. ३ मा भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी क्षेत्रको विकास र समृद्धिको लागि मिति २०७४/१०/१० गते प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्बाट भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय गठन गरि कार्य जिम्मेवारी तोकिदिएको छ । ग्रामीणस्तरमा रोजगारीका अवसर मार्फत आयआर्जन, भूमिको चकलाबन्दी गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि, कृषिमा व्यवसायिकरण मार्फत युवाहरूलाई स्वरोजगारको अवसर सुनिश्चितता गर्दै प्रदेशलाई समष्टिगत रूपमा खाद्य पोषण सुरक्षाको प्रत्याभूती गराउन र प्रदेशमा उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधताको समुचित प्रवर्द्धन तथा उपभोग गर्दै यस प्रदेशलाई कृषि क्षेत्रको विकासबाटै समृद्ध प्रदेशको रूपमा विकास गर्न सम्भावना देखिन्छ । कृषिमा व्यवसायिकता ल्याई कृषि पेशालाई सम्मानजनक पेशाको रूपमा स्थापित गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३ ले नयाँ संरचना अनुसार गत आ.व. मा कार्यालय स्थापना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्दै यस मन्त्रालयले पहिलो वर्षको पहिलो कार्यक्रमको रूपमा मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालय मार्फत कृषि क्षेत्रको लागि उपलब्ध स्रोत र साधनको उच्चतम सदुपयोग गर्दै भूमि, कृषि, पशुपन्थी तथा सहकारी विकासका कार्यक्रमहरू आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालन गरेको थियो । सञ्चालित कार्यक्रमबाट अपेक्षित प्रगति हासिल हुन सक्यो वा सक्नेन, नसकेको भए त्यसमा के कस्ता समस्याहरू रहेका थिए र समस्या समाधान गर्न के

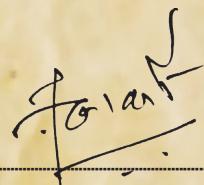
प्रयासहरू भए, कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थिति तथा विनियोजित बजेट अनुसार खर्चको वार्षिक प्रगति मूल्याङ्कन कस्तो रहयो भन्नेवारे गरिएको लेखाजोखाबाट आगामी बर्षहरूको नीति निर्माण र योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमामा महत्वपूर्ण पृष्ठपोषण हुन सक्नेछ ।

प्रदेश सरकारको व्यय अनुमानको विवरणअनुसार आ.व. २०७५/०७६ मा कार्यक्रमका लागि कृषि, पशुपन्थी तथा सहकारी क्षेत्रलाई छुट्याएको प्रदेश सरकार तर्फ रु. २,१८,६३,०५,०००/- र संघीय सर्त अनुदान तर्फ रु ९२,७२,९७,०००/- गरि कुल जम्मा रु३,११,३६,०२,०००/- बजेटबाट मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका थिए, जसमा ५१.३ प्रतिशत प्रगति हासिल गर्न सफल भएका छौं । यस प्रतिवेदनमा कृषि तथा पशुपन्थी क्षेत्रको कार्यक्रमबाट आ.व. २०७५/०७६ को अवधिमा कार्यक्रमगत रूपमा प्राप्त महत्वपूर्ण उपलब्धीहरू र सो उद्देश्यअनुरूप भए गरेका प्रमुख कार्यहरू, प्रदेशको कृषि तथ्याङ्क विवरण आदि समावेश गरिएको छ । यो प्रकाशन कृषि क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था र सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई उपयोगि हुने अपेक्षा लिएको छु ।

गत आ.व. २०७५/०७६ को कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा मार्गदर्शन, निर्देशन दिनु हुने माननीय मुख्यमन्त्रीज्यू, माननीय मन्त्रीज्यू, माननीय प्रदेश सभाका सांसदज्यूहरू, माननीय प्रदेश नीति तथा योजना आयोगका उपाध्यक्ष एवं सदस्यज्यूहरू, प्रमुख सचिवज्यू, प्रदेश नं. ३ मा रहेका मन्त्रालयका सचिवज्यूहरू र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु हुने सम्पूर्ण मातहतका कार्यालय प्रमुख लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गप्रति हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्न चाहन्छु ।

अन्तमा यो प्रतिवेदन तयार पार्ने क्रममा आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध गराई प्रतिवेदनलाई पूर्णता प्रदान गर्न सहयोग गर्ने सवै निकायहरू धन्यवादका पात्र छन् । साथै प्रतिवेदनलाई यो रूपमा ल्याउने योजना तथा अनुगमन महाशाखाका प्रमुख सहित प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

कार्तिक, २०७६

डा. योगेन्द्र कुमार कार्की
सचिव

विषयसूची

परिच्छेद १

सांगठनिक परिचय

१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	सोच	२
१.३	उद्देश्य	२
१.४	लक्ष्य	२
१.५	कार्य जिम्मेवारी	२
१.६	मन्त्रालयको संगठनात्मक संरचना तथा जनशक्ति विवरण	४
१.७	मन्त्रालयको प्राथमिकता	५
१.८	जिल्लागत रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्राथमिकता प्राप्त कृषि तथा पशुपन्ची बाली/वस्तुहरू	७

परिच्छेद २

कार्यालयगत प्रगति विवरण तथा मुख्य उपलब्धि

२.१	आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरू	९
२.२	आ.व. २०७५/०७६ मा मन्त्रालयको नाममा स्वीकृत कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन	१२
२.३	आ.व. २०७५/०७६ मा कृषि विकास निर्देशनालय तथा सो मातहतका कार्यालयहरूको प्रगति प्रतिवेदन	२६
२.३.१	कृषि विकास निर्देशनालय, मकवानपुर	२६
२.३.२	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, भक्तपुर	२६
२.३.३	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	२७
२.३.४.	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	२८
२.३.५	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	२८
२.३.६	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	२९
२.३.७	कृषि ज्ञान केन्द्र, काभ्रेपलाञ्चोक	३०
२.३.८	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	३१
२.३.९	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	३१
२.३.१०	व्यवसायिक ग्रेनेज केन्द्र, चित्तापोल, भक्तपुर	३१
२.३.११	कन्दमूल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली	३२
२.३.१२	किम्बु नरसरी विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन	३२
२.३.१३	प्रजनन् पिढी बिज कोया स्रोत केन्द्र, धुनिबेशी, धादिङ	३३
२.३.१४	मसलाबाली विकास केन्द्र, पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक	३३

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन (आ.व. २०७५/०७६)

२.३.१५	मौरीपालन विकास कार्यक्रम, भण्डारा, चितवन	३४
२.३.१६	पुष्ट विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर	३४
२.३.१७	शितोष्ण वागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर	३४
२.३.१८	उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र, त्रिशुली, नुवाकोट	३५
२.३.१९	शितोष्ण फलफुल रूटस्टक विकास केन्द्र, बौच, दोलखा	३५
२.३.२०	माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	३६
२.३.२१	बीउ बिजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	३६
२.३.२२	बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन, ललितपुर	३७
२.४	आ.व. २०७५/०७६ मा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय तथा सो मातहतका कार्यालयहरूको प्रगति प्रतिवेदन	३७
२.४.१	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	३७
२.४.१.१	पशु सेवा तालिम केन्द्र, लगनखेल, ललितपुर	३८
२.४.१.२	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	३८
	(क) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	३८
	(ख) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	३९
	(ग) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	३९
	(घ) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	४०
	(ङ) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा	४१
	(च) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	४१
	(छ) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	४२
	(ज) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काभ्रे	४२
२.४.१.३	मत्स्य विकास केन्द्र	४३
	(क) मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन	४३
	(ख) मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर	४४
२.४.१.४	बाखा विकास फार्म, चिल्लाङ्ग, मकवानपुर	४४
२.५	आ.व. २०७५/०७६ को सहकारी प्रशिक्षालयको प्रगति प्रतिवेदन	४४
२.६	आ.व. २०७५/०७६ मा मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको एकमुष्ट बजेट तथा चालु र पुँजीगत खर्चहरूको विवरण	४५
२.७	मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयको वित्तीय प्रगति विवरण	४७
२.८	मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयको कार्यालयगत वित्तीय प्रगति विवरण	४८
२.९	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको खर्च विवरण	५०
२.१०	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको खर्च विवरण	५४

२.१९	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको खर्च विवरण	५६
------	---	----

परिच्छेद ३ विविध विवरणहरू

३.१	मन्त्रालयबाट आ.व. २०७५/०७६ मा भए/गरेका अन्य गतिविधि र तिनको उपलब्धी	५९
३.२	समस्या, चुनौती र भावी कार्यदिशा	५९
३.२.१	कार्यसम्पादनमा देखिएका समस्याहरू	५९
३.२.२	चुनौतीहरू	६०
३.३	बेरुजु फछ्योटको प्रगति विवरण	६०
३.४	आ.व. २०७६/०७७ मा मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूबाट सञ्चालन गरिने मुख्य कार्यक्रमहरू	६१

परिच्छेद ४ अनुसूचीहरू

अनुसूची ४.१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको स्वीकृति सांगठनिक ढाँचा	६७
अनुसूची ४.२	मन्त्रालय तथा मन्त्रालय मातहतका कार्यालयहरूको स्वीकृत दरबन्दी विवरण	६८
अनुसूची ४.३	मन्त्रालयको नागरिक वडापत्र	८८
अनुसूची ४.४	मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एंवं कार्यविधिहरूको विवरण	९५
अनुसूची ४.५	हालसम्म मन्त्रालयको नेतृत्व गर्ने सचिवहरूको विवरण	९७
अनुसूची ४.६	मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	९८
अनुसूची ४.७	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय मातहत रहेका कार्यालयहरूको विवरण सहित कार्यालय प्रमुखहरूको नाम र सम्पर्क ठेगाना	१०२
अनुसूची ४.८	आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको भलक	१०७

परिच्छेद ५ प्रदेशस्तरीय कृषि तथा पशुपन्दी सम्बन्धी आधारभूत तथ्याङ्क

तालिका नं. १	प्रदेश नं. ३ मा भू उपयोग अवस्था र सिंचित क्षेत्रफल	११९
तालिका नं. २	Livestock Population and Distribution by Districts (PROVINCE), Fiscal Year 2017/18	१२०
तालिका नं. ३	Milking Population and its Production (PROVINCE 3), Fiscal Year 2017/18	१२१
तालिका नं. ४	Net Meat production by district, (Province 3) Fiscal Year 2017/18	१२२
तालिका नं. ५	Egg Production and Its Distribution (PROVINCE 3) Fiscal Year 2017/18	१२३

तालिका नं. ६	Fish Production by Water Surface Area and by Districts	१२४
तालिका नं. ७	Wool Productin and Distribution by Districts (PROVINCE 3),Fiscal Year 2017/18	१२५
तालिका नं. ८	Yak/Nak/Chauri Population, Fiscal Year 2017/18	१२६
तालिका नं. ९	Rabbit Population By Districts , Fiscal Year 2017/18	१२७
तालिका नं. १०	Horses /Assess Population by Districts,Fiscal Year 2017/18	१२८
तालिका नं. ११	Cash Crops: Area, Production, and Yield by Districts (Province 3), Fiscal Year 2017/18	१२९
तालिका नं. १२	Oilseed by Commodities and by districts (Province 3), Fiscal Year 2017/18	१३०
तालिका नं. १३	Table : Major Cereal Crops by Districts (Province 3)	१३१
तालिका नं. १४	District and Provincewise Area, Production and Yield of Potato (2074/75) Province 3	१३२
तालिका नं. १५	Fresh Vegetables by Districts, Fiscal Year 2017/18	१३३
तालिका नं. १६	Winter Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield, Fiscal Year 2017/18	१४५
तालिका नं. १७	Summer Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield , Fiscal Year 2017/18	१४७
तालिका नं. १८	Citrus Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield , Fiscal Year 2017/18	१४९
तालिका नं. १९	Coffee: Area, Production and Yield by Districts, Fiscal Year 2017/18	१५०
तालिका नं. २०	Tea: Area and Production by Districts*, Fiscal Year 2018/19	१५०
तालिका नं. २१	AREA, PRODUCTION AND YIELD OF PULSES by Districts , (Province 3),Fiscal Year 2017/18	१५१
तालिका नं. २२	Major Spice Crops by Districts (Province 3) , Fiscal Year 2017/18	१५२
तालिका नं. २३	प्रदेश नं. ३ को खाद्य वासलात आ.व. २०७३/७४ (२०१६/१७)	१५३
तालिका नं. २४	कार्यप्रकृति अनुसार सहकारी विवरण	१५४
तालिका नं. २५	सहकारीमा महिला र पुरुष अनुसार सञ्चालकको विवरण	१५५
तालिका नं. २६	सहकारीमा आवद्ध सदस्यहरू	१५६
तालिका नं. २७	सहकारीमा आवद्ध कर्मचारीहरू	१५७
तालिका नं. २८	सहकारीमा परिचालित रकम	१५८
तालिका नं. २९	प्रदेश नं. ३ मातहतका सहकारी संघ-संस्थाहरू	१५९
सन्दर्भ सामग्री		१६०

छोटकरी रूप

AI	Artificial Insemination
EFB	European Foulbrood
Ha	Hectare
MoLMAC	Ministry of Land Management, Agriculture and Cooperatives
MT	Metric Ton
PBS	Pre Breeder Seed
PPR	Peste des Petits Ruminants
TPS	True Potato Seed
आ.व.	आर्थिक वर्ष
कि.मी	किलोमिटर
गा.पा.	गाँउपालीका
न.पा.	नगरपालीका
नं.	नम्बर
ब.उ.शी.न.	बजेट उप शीर्षक नम्बर
मे.टन.	मेट्रिक टन
रु.	रुपैयाँ
लि.	लिटर
हे.	हेक्टर

सांगठनिक परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

देशको अर्थतन्त्रको प्रमुख क्षेत्र मानिने कृषि क्षेत्रले कुल जनसंख्याको ६६ प्रतिशत मानिसलाई रोजगारीको अवसर प्रदान गरेको छ भने कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा करिब २८ प्रतिशत योगदान रहेको छ । साथसाथै, पशुपालन क्षेत्रले देशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिब ११ प्रतिशत तथा कुल कृषि गार्हस्थ्य उत्पादनमा २६.८ प्रतिशत योगदान गर्दै आएको सन्दर्भमा पशुपन्थी क्षेत्रलाई पनि विशेष आर्थिक महत्वका साथ हेर्ने गरिन्छ । देशमा विद्यमान रहेको जमिन र उत्पादक जनशक्तिको रूपमा रहेका किसानलाई जोडेर उत्पादन वृद्धि गरी राष्ट्रिय पुँजीको सृजना गर्न सकिन्छ । यसका लागि कृषिको व्यवसायीकरण, आधुनिकिकरण तथा औद्योगिकीकरण गर्दै उत्पादन र रोजगारीका उपायहरू ग्रामिण क्षेत्रमा बिस्तार गर्नुका साथै साना किसान उन्मुख सहकारी माध्यमबाट गरिबी न्यूनिकरण, ग्रामिण श्रमको आयमूलक उपयोग, खाद्य सुरक्षा र आयात प्रतिस्थापन गर्नु आजको आवश्यकता बनेको छ ।

नेपाल विश्व व्यापार सङ्गठन तथा विश्व पशु स्वास्थ्य सङ्गठनको सदस्य राष्ट्र भएपश्चात् त्यस्तो राष्ट्रका हैसियतले कृषि तथा पशु विकास क्षेत्रमा पूरा गर्नुपर्ने दायित्व निर्वाह गर्न विकासका विभिन्न साखेदारहरूसँग समन्वय गर्दै कृषि तथा पशुपन्थी विकासका कार्यहरू गर्नुपर्ने देखिन्छ । त्यस्तै दिगो विकासको भोक अन्त्य, खाद्य र पोषण सुरक्षा जस्ता लक्ष्य प्राप्त गर्न कृषि तथा पशुपन्थी विकास कार्यक्रमको तुलो भूमिका रहन्छ । कृषि तथा पशुपन्थी विकासको क्षेत्रमा सार्वजनिक, निजी साथै सहकारी क्षेत्रको लगानी समुचित रूपमा वृद्धि गरी देशलाई कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन सकिने आवश्यकता र सम्भावना छ । यसबाट देशको आर्थिक वृद्धिमा योगदान मात्र नभई समावेशी रूपमा आर्थिक वृद्धिको प्रतिफल जनताहरूमा पुऱ्याउन सकिने अवसर पनि रहेको छ । सहकारी पद्धतिमा आधारित उद्योग व्यवसायको स्थापना गरी देशको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा योगदान पुऱ्याउनु सहकारीको मुख्य उद्देश्य हो । गरीबी निवारण, उत्पादक, पूर्ण रोजगारी सिर्जना, सामाजिक एकिकरण र वातावरण संरक्षणमा सहकारी उद्योग व्यवसायको योगदान महत्वपूर्ण रहेको छ । नेपालको संविधान अनुसार सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय विकासमा अत्याधिक प्रयोग गर्ने र कृषि तथा भूमि सुधार सम्बन्धि नीति अवलम्बन गरी भूमि व्यवस्थापन, भूमि प्रशासन, जग्गा नापजाँच, भूमि सुधार, भू-उपयोग तथा चकलाबन्दी सम्बन्धि प्रादेशिक नीति, कानून, तथा मापदण्डको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमनको आवश्यकता रहेको छ ।

कृषि पर्यटन मार्फत ग्रामीणस्तरमा रोजगारीका अवसर सृजना तथा कृषिमा व्यवसायिकरण मार्फत स्वरोजगारको अवसर सुनिश्चितता गर्दै प्रदेशलाई समष्टिगत रूपमा खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको प्रत्याभूती गराउनुको साथै प्रदेशमा उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत र जैविक विविधताको समुच्चित प्रवर्द्धन तथा उपभोग गर्दै प्रदेशलाई कृषि क्षेत्रको विकासबाटै समृद्ध प्रदेशको रूपमा विकास गर्न

सकिन्छ । यसै सन्दर्भमा २०७४/१०/१० गते प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदबाट सातै प्रदेशमा भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको गठन भएको छ । जस अनुसार भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय गठन गरी यसको कार्यक्षेत्र समेत निर्धारण भएको छ ।

१.२ सोच

भूमि, कृषि तथा सहकारी क्षेत्रको दिगो विकास, खाद्य सम्प्रभूता, आत्मानिर्भर र समृद्ध प्रदेश ।

१.३ उद्देश्य

- (क) कृषिमा आधुनिकिकरण र व्यवसायीकरण गरी खाद्य र पोषण सुरक्षा गर्दै उद्योग प्रवर्द्धन गरी निर्यात गर्ने अवस्था सिर्जना गर्ने ।
- (ख) एकिकृत कृषि, पशु सेवा, भूमि र सहकारी क्षेत्रमा सेवा प्रवाह सुनिश्चित गरी बृहत्तर उत्पादन क्षेत्र बनाउने ।
- (ग) एकल महिला, जनजाति, आदिबासी, दलित लगायत पिछडिएको समुदायमा लक्षित भूमि, कृषि तथा सहकारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (घ) चक्लाबन्दी गरी कृषिको समग्रमा उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने ।
- (ङ) “One Health Approach” मा आधारित वातावरण विकास तथा पशुपन्थी रोग न्यूनीकरण गर्ने ।
- (च) स्थानीय र रैथाने जातका कृषि तथा पशुपन्थीहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी जैविक विविधताको संरक्षण एवम् उपयोग गर्ने ।

१.४ लक्ष्य

दिगो भूमि व्यवस्थापन, कृषि र सहकारीको माध्यमबाट प्रदेशलाई खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर बनाई उच्च र फराकिलो आर्थिक वृद्धिदर हाँसिल गर्ने ।

१.५ कार्य जिम्मेवारी

यस मन्त्रालयबाट निम्न कार्यहरू सम्पादन हुनेछ ।

- कृषि, पशु विकास तथा खाद्य पोषण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ।
- कृषि तथा पशुपन्थी जन्य रोग, किरा एवं महामारी नियन्त्रण ।
- कृषि औद्योगिकीकरण र पशुपन्थी उद्योग व्यवसायको विकास तथा प्रवर्द्धन ।
- कृषि तथा पशु यान्त्रीकिकरण र उन्नत औजार विकास तथा विस्तार ।

- कृषि तथा पशुरोग निदान प्रयोगशाला व्यवस्थापन र नियमन् ।
- कृषि उपज, कृषिजन्य वस्तु, पशुपन्छी, पशुपन्छीजन्य पदार्थ र पशु उत्पादन सामग्री तथा बीउबिजन एवं नश्ल सम्बन्धी सेवा र प्रविधिको गुणस्तर निर्धारण, सम्बद्धता निर्धारण, स्तरीयकरण, प्रमाणीकरण र नियमन ।
- प्रादेशिक खाद्य सुरक्षा, खाद्य अधिकार, खाद्य सम्प्रभुता र खाद्य गुणस्तर ।
- कृषि तथा पशुपन्छी एवं खाद्य प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान एवम् विकास तथा प्रवर्द्धन, तथ्याङ्क प्रणालीको व्यवस्थापन र स्रोत संरक्षण ।
- मल, बीउ र विषादी आपुर्ति व्यवस्था र नियमन ।
- कृषि प्रसार, कृषक तालिम तथा क्षमता विकास र सशत्तिकरण ।
- कृषि उपजको न्यूनतम समर्थन मूल्य कार्यान्वयन ।
- कृषि तथा पशुपन्छी बीमा सम्बन्धी नीति तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन ।
- कृषि बजार, पूर्वाधार र कृषि फार्म केन्द्रहरूको विकास, विस्तार तथा सञ्चालन ।
- राष्ट्रिय नीति र मापदण्ड बमोजिम पाराभेटको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी र नियमन ।
- सामुहिक खेति, कृषि करार खेतिको कार्यान्वयन र प्रवर्द्धन ।
- चरन तथा खर्क सम्बन्धी प्रादेशिक नीति तथा कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ।
- कृषि तथा पशुपन्छीजन्य औषधी, विषादी र सूक्ष्म पोषण तत्वयुक्त वस्तुको उपयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा उत्पादन, उपयोग र बिक्री बितरणको अनुमति, अनुगमन र नियमन ।
- भूमि व्यवस्थापन, भूमी प्रशासन र जग्गा नापजाँच, भूमिसुधार, भू-उपयोग तथा चकलाबन्दी सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ।
- निजी, सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको प्रादेशिक अभिलेख व्यवस्थापन ।
- जग्गादर्ता, रजिस्ट्रेशन, जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा, दाखिल खारेज, स्वामित्व हस्तान्तरण सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन ।
- संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने नक्सा, भौगोलिक सूचना र अभिलेख तथा प्रदेशभित्रका नापनक्सा र अभिलेखको व्यवस्थापन ।
- नाप नक्साका नियन्त्रण विन्दुहरूको सञ्जाल स्थापना ।
- ऋमबद्ध कित्ता नापी र भूमि लागत सम्बन्धी मापदण्ड र कार्यान्वयन ।
- भूमिहिन, सुकुम्बासी, दलित, मुक्त कमैया, हलिया, हरवा चरवा आदि वर्गको बसोवास, जीविकोपार्जन र पुनःस्थापना सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ।

- सरकारी जग्गा भाडामा दिने सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ।
- सुरक्षित बसोवास र जग्गा एकीकरण सम्बन्धी नीति कार्यान्वयन ।
- गुठी तथा गुठीजग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा गुठी तथा गुठीजग्गाको संरक्षण, अभिलेख व्यवस्थापन र संघीय तथा स्थानीय तहसँग समन्वय ।
- गरिवी निवारण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा अध्ययन, अनुसन्धान, सर्वेक्षण, सूचना सङ्कलन, गरिब घरपरिवार पहिचान, सामाजिक सुरक्षा र संरक्षण ।
- सहकारी संस्था, सहकारी संघ तथा सहकारी बैङ्ग सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको तर्जुमा र कार्यान्वयन, सञ्चालन अनुमति, नियमन, तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान ।
- सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी प्रादेशिक मापदण्ड निर्धारण र नियमन ।
- सहकारी सम्बन्धमा संघीय, अन्तरप्रादेशिक र स्थानीय तहका संघ संस्थासँग समन्वय र सहकार्य ।
- सहकारी क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धन, क्षमता अभिवृद्धि र परिचालन ।

१.६ मन्त्रालयको संगठनात्मक संरचना तथा जनशक्ति विवरण

मन्त्रालयको स्थापना पश्चात मिति २०७५/०२/०६ मा स्वीकृत मन्त्रालयको संगठन संरचना र दरवन्दी अनुसार मन्त्रालय अन्तर्गत हाल प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा, योजना तथा अनुगमन महाशाखा, खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा, पशुपंक्षी विकास महाशाखा, भूमि व्यवस्था महाशाखा र भूमिस्रोत नक्साङ्कन महाशाखा रहेका छन् । यसका अलावा मन्त्रालय मातहतमा कृषि विकास निर्देशनालय, पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, सहकारी प्रशिक्षालय, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालीम केन्द्र, पशु सेवा तालीम केन्द्र, ७ वटा कृषि ज्ञान केन्द्रहरू, ८ वटा भेटेरिनरि अस्पताल तथा पशु सेवा केन्द्र, बीउ परिक्षण, माटो परिक्षण र बाली संरक्षण गरी ३ वटा प्रयोगशालाहरू, १ वटा मौरी विकास कार्यक्रम, उपोष्ण प्रदेशीय बागवानी, मसलावाली, कन्दमुल तरकारी, किम्बु नर्सरी, शितोष्ण फलफूल रूटस्टक, पुष्प र २ वटा मत्स्य गरी ८ वटा विकास केन्द्रहरू, शितोष्ण बागवानी नर्सरी, प्रजनन पिढी बिज कोया स्रोत र व्यवसायिक ग्रेनेज गरी ३ वटा केन्द्रहरू र १ वटा बाग्खा विकास फार्म गरी जम्मा ३६ वटा कार्यालयहरू रहेका छन् । यस मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गतका उल्लेखित कार्यालयहरूमा प्राविधिक तथा प्रशासनिक समूहका विभिन्न तहमा गरि ६०८ दरबन्दी व्यवस्था रहेको छ ।

१.७ मन्त्रालयको प्राथमिकता

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले आफ्नो लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्त गर्न निम्न बमोजिमको कार्यलाई प्राथमिकतामा राखेको छ ।

- (क) कृषि भूमिको चकलाबन्दी र एकीकरण गरी खाद्यान्न, तरकारी, नगदे बाली, फलफूल, मत्स्य, मासु, अण्डा, दुध, च्याउ, मह, जडिबुटी जस्ता कृषि उत्पादनको विशिष्टीकृत उत्पादन क्षेत्र निर्धारण गर्ने ।
- (ख) सहकारी, नीजि, सामूहीक तथा करार खेतीमा आधारित एकिकृत कृषि प्रणालीलाई अभियानको रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
- (ग) कृषिमा आत्मनिर्भर हुन तथा निर्यातयोग्य कृषि उपजहरूको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा कम्तीमा एक-एक वटा कृषि फर्म स्थापना र संचालन गर्न निजी क्षेत्र तथा सहकारी संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिईने ।
- (घ) आगामी ३ वर्ष भित्र प्रदेशलाई फलफूल, तरकारी, पुष्प, मह, च्याउ, माछा, मासु, अण्डा र दूधमा तथा आगामी पाँच वर्ष भित्र खाद्यान्नमा आत्मानिर्भर बनाउने दिशामा केन्द्रित भई कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने ।
- (ङ) कृषि उत्पादनलाई उत्पादन स्थलदेखि बजारसम्म पुऱ्याउन पहुँच स्थापित गर्ने गरी कृषि सङ्कर निर्माण गर्ने कार्य अगाडी बढाईने र प्रत्येक जिल्लामा कम्तीमा एक एक वटा एकीकृत कृषि पर्यटन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
- (च) बाँझिदै गएको खेतियोग्य जमिनलाई कृषि उत्पादनका लागि उपयोगमा ल्याउन बेरोजगार युवाहरूलाई परिचालन गर्न प्रोत्साहन गरिने । कृषिमा आधारित विभिन्न फलफूल, दुध, दुधजन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने किसानलाई प्रोत्साहन गर्न अनुदान प्रणालीलाई प्रतिफलमा आधारित बनाइने ।
- (छ) सिंचित क्षेत्र विस्तार गरी कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्न डिप बोरिङ, लिफ्ट सिंचाइ, थोपा सिंचाई, सोलार सिंचाइ जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने । आकाशे पानी सङ्कलन, भण्डारण, प्लाष्टिक पोखरी, तालतलैयाको उपयोगवाट कृषियोग्य जमिनमा थप सिंचाइको सुविधा पुऱ्याइनेछ प्राकृतिक ताल तलैया संरक्षण एवं नयाँ ताल तलैया निर्माण गरी मत्स्यपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- (ज) कृषिमा रासायनिक मल तथा बिषादी प्रयोग नभएको स्थल पहिचान गरि त्यस्ता क्षेत्रलाई प्राङ्गारीक कृषि क्षेत्र घोषणा गर्ने । जैविक उत्पादनको लहर, स्वस्थ जीवनको मूल आधार भन्ने सोच सहित बृहत्तर प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। आगामी पन्थ वर्षभित्र विषादीमुक्त र प्राङ्गारिक प्रदेशको रूपमा विकास गर्ने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइने ।
- (झ) बिषादीयुक्त फलफूल तथा तरकारीहरूको उपभोगबाट सिर्जित स्वास्थ्यजन्य समस्या सम्बोधन

- गर्न तथा हरित शहर निर्माणमा योगदान पुऱ्याउन शहरी क्षेत्रहरूमा उच्च प्रविधियुक्त प्राङ्गारिक कौशी खेती कार्यक्रम प्रवर्द्धन गर्ने ।
- (ज) स्थानीय स्रोत तथा सीपमा आधारित "एक स्थानीय तह एक विशेष उत्पादन" भन्ने यस वर्षको कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तुल्याउन स्थानीय तह विशेष उत्पादनलाई सघाउ पुग्ने गरी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । नेपाल सरकारको एक नेपाली एक फलफूल बिरुवारोपण अभियानलाई सार्थक तुल्याउन विभिन्न प्रजातिका फलफूल बिरुवा रोपण कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिई प्रदेशलाई फलफूलमा आत्मनिर्भर बनाउने तर्फ केन्द्रित गर्ने ।
- (ट) "कृषि व्यवसायमा युवा स्वयंसेवक परिचालन" भन्ने नाराका साथ आगामी वर्ष नमूनाको रूपमा स्थानीय तहमा युवाहरूलाई स्वयंसेवकको रूपमा समूहबद्ध गरी कृषि व्यवसायमा संलग्न गराई उत्पादन वृद्धि गर्न सहयोगका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने ।
- (ठ) कृषि पेशालाई मर्यादित र आकर्षित तुल्याउन कृषक हकहितसंग सम्बन्धित कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने । हरेक वर्ष उत्कृष्ट कृषक, कृषक समुह, कृषि सहकारी तथा कृषि पेशामा उद्योगीहरूलाई मुख्यमन्त्री कृषि पुरस्कार प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइने ।
- (ड) कृषक स्वास्थ्य बीमा, कृषि पकेट क्षेत्र तथा व्यवसायिक पशुपन्छीपालन लाई लक्षित गरी बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । कृषि प्राविधिक, बेरोजगार तथा विदेशबाट फर्केका युवाहरूलाई सरल ढङ्गबाट सस्तो ब्याजमा कृषि ऋण उपलब्ध गराउन आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।
- (ढ) नेपालको संविधानमा उल्लेखित खाद्य सम्प्रभुताको हक कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहको समन्वय र सहकारितामा रैथाने प्रकृतिका खाद्यान्त उत्पादन तथा उपभोगको संरक्षण सम्वर्द्धन र प्रबर्द्धन गर्न आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- (ण) सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गा सामुदायिक वन निजी वन तथा राजमार्ग वरिपरिका क्षेत्रहरूमा फलफूल, चिउरी, अगरउड, रुद्राक्ष, बोधिचित्त जस्ता बहुउपयोगी बृक्षारोपण कार्यलाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइने ।
- (त) कृषि औजार उत्पादन, कृषि उपज भण्डारण तथा प्रशोधन, कृषि थोक बजार तथा बिक्रीस्थल निर्माण जस्ता कार्यहरू सार्वजनिक निजी सहकारीका माध्यमबाट अगाडि बढाइने । उत्पादन क्षेत्रलाई पायक पर्ने गरी प्रत्येक जिल्लामा कम्तीमा एक स्थानमा खाद्य भण्डार, शीत भण्डार र रस्टिक भण्डार निर्माण गर्ने ।
- (थ) हिमाली क्षेत्रमा चौरीपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न चौरी प्रजनन केन्द्र स्थापना गरिनेछ । चौरीपालक कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम ल्याइने ।
- (द) सार्वजनिक-नीजी-सहकारीको क्षेत्रको सहभागितामा दूग्ध चिस्यान तथा प्रशोधन केन्द्र विस्तार गरिनेछ । गुणस्तरीय खाद्य पदार्थको सुनिश्चितता गर्दै स्वस्थ जीवनको आधार निर्माण गर्न प्रदेश खाद्य गुणस्तर परीक्षण संयन्त्र स्थापना गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने ।

- (घ) सहकारी क्षेत्रको समुचित व्यवस्थापनका लागि नियमन, प्रबद्धन र प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। छरिएर रहेको श्रम, सीप, पूँजी एवं स्रोतलाई एकीकृत गर्दै आर्थिक समृद्धिका क्रियाकलापमा केन्द्रित गर्न सहकारीमा रहेको बचतलाई उद्योग व्यवसायमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।
- (न) सहकारी क्षेत्रलाई कृषि वस्तु तथा सेवा उत्पादनका क्षेत्रमा लगानी बढाउन अभिप्रेरित गरिनेछ। उत्पादन कार्यमा संलग्न सहकारी संस्थाहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि संस्थागत विकास तथा कृषि वस्तु उत्पादन स्तरीकरण भण्डारण तथा बजारीकरण गर्न थप प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- (प) संघीय सरकार र स्थानिय तहसंग समन्वय र सहकार्य गरी भूमिलाई बनौट, क्षमता र उपयुक्तताको आधारमा वर्गिकरण गरी सोही अनुसार तोकिएको भूमिको उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने । समानता तथा औचित्यका आधारमा भूमिहीन, सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबास गरिरहेका परिवार र गुठी जग्गाका समस्याहरू सम्बोधन गर्न संघीय सरकारसंग आवश्यक पहल गर्ने ।

१.८ जिल्लागत रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्राथमिकता प्राप्त कृषि तथा पशुपन्थी बाली/वस्तुहरू

यस मन्त्रालयले कृषि तथा पशुपन्थी उत्पादनलाई विशिष्टीकृत गरी जिल्लागत रूपमा प्राथमिकतामा राखेर कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ । प्रदेश नं. ३ अन्तर्गतका जिल्लाहरूमा प्राथमिकता प्राप्त कृषि तथा पशुपन्थी बाली र वस्तुहरू तालीकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.स.	जिल्ला	कृषिजन्य बाली	पशुपन्थीजन्य वस्तु
१	रसुवा	स्याउ, आलु, तरकारी, च्याउ, कागती	याक, रेन्बो ट्राउट, भेडा, चौरी, बाखा
२	नुवाकोट	आलु, स्ट्रबेरी, खाद्यान्न, तरकारी (उच्च प्रविधि), कफी, किवी, च्याउ, अलैची, कागती, खुर्पानी	रेन्बो ट्राउट, बाखा, भेडा
३	धादिङ	तरकारी (उच्च प्रविधि), मकै, लिची, कागती, सुन्तला	बाखा, गाई, भैसी, रेन्बो ट्राउट, कुखुरा
४	काठमाण्डौ	पुष्प, तरकारी, च्याउ, कागती, नासपती, कौशी खेती	कुखुरा, गाई
५	ललितपुर	कफी, पुष्प, तरकारी (उच्च प्रविधि), मह, च्याउ, कागती कौशी, खेती	कुखुरा, बाखा, भैसी, रेन्बो ट्राउट
६	भक्तपुर	तरकारी (उच्च प्रविधि), च्याउ, आलु, कागती कौशी खेती	कुखुरा, गाई

७	काप्रे	कफी, आलु, किवी, स्ट्रेवरी, खाद्यान्न, पुष्प, तरकारी, कागती	गाई, बाख्चा
८	सिन्धुपाल्योक	किवी, चिया, खाद्यान्न, कफी, आलु, च्याउ, कागती	रेन्बो ट्राउट, गाई, भैसी, बाख्चा
९	दोलखा	आलु, किवी, स्याउ, तरकारी, अलैची, कागती, चिया, कफी, हलुवावेद	रेन्बो ट्राउट, भेडा, गाई, चौरी, बाख्चा
१०	रामेछाप	आलु, किवी, स्याउ, जुनार, चिया, कफी, अलैची, कागती	रेन्बो ट्राउट, बाख्चा, चौरी, गाई
११	सिन्धुली	जुनार, खाद्यान्न, कटहर, केरा, एभोकाडो, हलुवावेद, कागती	बाख्चा, माछा, गाई, भैसी, बंगुर
१२	चितवन	खाद्यान्न, पुष्प, बीउ तरकारी, केरा, मह, चिउरी, एभोकाडो, हलुवावेद, लिची, किवी, कागती, सुन्तला, कौशी खेती, तरकारी (उच्च प्रविधि),	बाख्चा, माछा, गाई, भैसी, कुखुरा, बंगुर
१३	मकवानपुर	तरकारी, अलैची, मह, च्याउ, चिउरी, नासपती, किवी, आलु, सुन्तला, एभोकाडो, हलुवावेद, कागती, कौशी खेती	माछा, गाई, बाख्चा, बंगुर, रेन्बो ट्राउट

स्रोत : Public-Private Dialogue on Agriculture and Livestock Development in Province 3, Nepal.

कार्यालयगत प्रगति विवरण तथा मूख्य उपलब्धि

२.१ आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरू

आ.व. २०७५/०७६ मा यस मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूबाट विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् । स्थापनाको छोटो समयमा पनि यस मन्त्रालयले हासिल गरेको मुख्य उपलब्धिहरू तलको तालीकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धिहरू
१	कोल्ड स्टोर निर्माण	१० जिल्लाका १३ स्थानमा कोल्ड स्टोर निर्माण कार्य शुरू भएको छ, जसबाट १६, ३०० मे.टन. फलफूल तथा तरकारी भण्डारण गर्न तथा बजारीकरणमा सहज हुनेछ ।
२	साना कृषि सडक निर्माण	प्रदेश नं. ३ को रसुवा र काठमाण्डौ जिल्ला वाहेक अन्य ११ जिल्लाका ९८ स्थानमा करिव ३६५ कि.मी. कृषि सडक निर्माण भएको छ । कृषि सडकको निर्माणबाट कृषि उपजको बजारीकरणमा सहजता हुनेछ ।
३	विषादी अवशेष नियमन प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन	चितवन, काभ्रेपलाञ्चोक, नुवाकोट, ललितपुर र मकवानपुर जिल्लामा विषादी परिक्षण प्रयोगशाला स्थापना भई सञ्चालनको क्रममा रहेको छ ।
४	स्थानीय तहको साखेदारीमा माटो परिक्षण प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन	विदुर नगरपालिका (नुवाकोट), खैरहनी नगरपालिका (चितवन), पाँचखाल नगरपालिका (काभ्रे), मकवानपुरगढी गाँउपालिका (मकवानपुर) र सिद्धलेक गाँउपालिका (धादिङ)मा माटो परिक्षण प्रयोगशाला स्थापना भई सञ्चालनमा आएको छ । यसबाट कृषकले स्थानियस्तरमा माटो परिक्षण सेवा प्राप्त गर्नेछन् ।
५	दाना उद्योग स्थापना तथा सञ्चालन	चितवन, दोलखा र मकवानपुर जिल्लामा दाना उद्योग स्थापना भई सञ्चालनको क्रममा रहेको छ । यसबाट गुणस्तरीय पशु दाना उत्पादन भई बजारीकरणमा सहज हुनेछ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धिहरू
६	दुध चिस्यान केन्द्रका लागि चिलिङ्ग भ्याट स्थापना	चितवन, ललितपुर, मकवानपुर, सिन्धुली र दोलखा जिल्ला गरी जम्मा २४ वटा चिलिङ्ग सेन्टर स्थापना भएको छ । चिस्यान केन्द्रको स्थापनाबाट दैनिक ४६,००० लि. दुध चिस्यान भई दूधको गुणस्तरमा वृद्धि हुने तथा उपभोक्ता समक्ष स्वरूपकर दुध उपलब्ध हुनेछ ।
७	मिल्क एनालाईजर वितरण	२० वटा दुग्ध सहकारी संस्थाले मिल्क एनालाईजर प्रविधिबाट दैनिक ९५० लिटर दुधको न्युनतम गुणस्तर चेकजाँच गर्दै आईरहेको छ ।
८	डिप वोरिङ्ग कार्यक्रम	चितवन, मकवानपुर र सिन्धुली जिल्लाका २२ स्थानमा डिप वोरिङ्ग निर्माणबाट थप ३६० हेक्टर क्षेत्रफलमा वाहै महिना सिचाई सुविधा विस्तार भएको छ।
९	भेटेरिनरी एम्बुलेन्स खरिद तथा सञ्चालन	मकवानपुर, काभ्रेपलाञ्चोक र ललितपुर जिल्लाका भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र र कृषि तथा वन विश्व विद्यालय, रामपुर चितवनलाई भेटेरिनरी एम्बुलेन्स हस्तान्तरण भएको छ । यसको सञ्चालनबाट पशु उपचारमा सहज हुनेछ ।
१०	पशु बधशाला तथा बधस्थल स्थापना र सञ्चालन	चितवन, ललितपुर र मकवानपुर जिल्लामा गरी ३ वटा बधशाला र १२ वटा बधस्थल स्थापनाबाट स्वच्छ, सफा र स्वस्थ मासु उत्पादन र बिक्री वितरणमा सहजता हुनेछ ।
११	सामुहीक खेती	चितवनको माडीमा १०० विगाहा र सिन्धुलीको दुधौलीमा १२१ विगाहामा सामूहीक खेती शुरू भएको छ । उक्त कार्यबाट जमिनको उचित प्रयोग भई कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि हुनुको साथै कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन मार्फत कृषकको जीवनस्तरमा सुधार हुनेछ ।
१२	उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम	चितवन, मकवानपुर, धादिङ, नुवाकोट, सिन्धुपलाञ्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक र ललितपुर जिल्लाका ४९ वटा दुग्ध सहकारी संस्थामा आवद्ध कृषकहरूलाई दुधमा प्रति लिटर ५१ पैसाको दरले अनुदान वितरण गरिएको छ । यस प्रकारको अनुदानबाट कृषकहरूमा थप उत्प्रेरणा भई व्यवसायिकतामा वृद्धि हुनेछ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धिहरू
१३	मानव र वन्यजन्तुविच द्वन्द्व न्यूनीकरण तथा कृषि बालीको सुरक्षाको लागि चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ति क्षेत्रका उपभोक्ता र स्थानीय तहको समन्वयनमा पर्खाल निर्माण	राप्ति नगरपालीकाको वडा नं. १, ३ र ६ तथा खैरहनी नगरपालिकाको वडा नं. १०, ११ र १३ मा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ति क्षेत्रका उपभोक्ता र स्थानीय तहको समन्वयनमा करिव ८ कि.मी.पर्खाल निर्माण गर्ने कार्यक्रममा यस आ.व. मा करिब १ कि.मी. पर्खाल निर्माण भएको र आ. व. २०७६।७७ मा निरन्तरताको क्रममा रहेको छ ।

२.२ आ.व. २०७५/०७६ मा मन्त्रालयको नाममा स्वीकृत कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	एक स्वास्थ्य कार्यक्रम बारे गोष्ठी	पटक	१	०.०१	३००	१	०.०१	२६७	२६७	८९.००
२	कृषि तथा पशुपन्ची बीमा अभिकर्ता तालिम	पटक	१५	०.३७	७५००	१३	०.१५	३०२५	३०२५	४०.३३
३	कृषि पशु सहकारी दिवस/समारोह कार्यक्रम	संख्या	१०	०.२५	५०००	७	०.१५	३०९४	३०९४	६१.८८
४	कार्यविधि र मापदण्डका आधारमा सहकारी प्रशिक्षण कार्यक्रम र प्रतिवेदन	पटक	१४	०.२१	४२००	१३	०.२०	३९४८	३९४८	९४.००
५	गोष्ठी/तालिम/ कार्यशाला/भ्रमण सञ्चालन गर्ने	संख्या	१०	०.०५	१०००	२	०.०१	२००	२००	२०.००
६	चौमासिक/वार्षिक /प्रगति समिक्षा गोष्ठी	पटक	३	०.०७	१३२९	२	०.०१	२५१	२५१	१८.८९
७	छाला उद्योग प्रवर्द्धन गोष्ठी	पटक	१	०.०२	५००	१	०.०२	३२५	३२५	६५.००
८	दुग्ध तथा दुग्धजन्य पदार्थ उत्पादन सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	पटक	१	०.०२	५००	१	०.०२	५००	५००	१००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	न्युनतम समर्थन मूल्य निर्धारण तथा कृषकहरूलाई उत्पादन खर्चमा राहत प्रदान गर्ने बारेको सम्भावना र मोडालिटी बारे अध्ययन	पटक	१	०.०४	८००		०.००		०	०.००
१०	प्राविधिक तालिम, प्रदर्शन तथा भ्रमण	जना	५००	०.०७	१५००	४४३	०.०६	१३१२	१३१२	८७.४७
११	बर्डफ्लु तथा जैविक सुरक्षा सम्बन्धी अन्तरक्रिया र प्रतिवेदन	पटक	१३	०.०३	५२०	११	०.०२	४४०	४४०	८४.६२
१२	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गोष्ठी	पटक	१	०.०१	३००	१	०.००	३९	३९	१३.००
१३	चिउरी-महको मूल्य शृंखला प्रवर्द्धन (चिउरी रोपण, मह उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरण) प्रभावकारिता मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन	संख्या	३	०.०५	९९०		०.००		०	०.००
१४	इपिडिमियोलोजी सर्भलेन्स तथा चौमासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन	पटक	४	०.०४	९०९	१	०.०२	४५१	४५१	५०.०६

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१५	उत्पादनमूलक सहकारी संस्था प्रवर्द्धन कार्यक्रम	गोटा	१०४	५.१४	१०४०००	५६	०.३९	७८१९	७८१९	७.५२
१६	कृषि पशुपन्थी खाद्य सहकारी र भूमिको तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन तथा प्रकाशन	पटक	१	०.०५	१०००	-	०.००	-	०	०.००
१७	कृषि-वन पर्यटन सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान अध्ययन र प्रतिवेदन प्रकाशन	संख्या	५०	०.१९	३९००	-	०.००	-	०	०.००
१८	खाद्य स्वच्छता प्रवर्द्धन तथा नियमन	संख्या	१३	०.१९	३९००	४	०.०३	७०६	७०६	१८.१०
१९	गुरुठी व्यवस्थापन कार्यक्रम	जिल्ला	१३	०.२४	४८८०	-	०.००	-	०	०.००
२०	चिया, कफि, अलैचि, जडिबुटी, किवी, एभोकाडो, स्ट्रबेरी आदिको क्षेत्र निर्धारण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	७	१.९४	३९२००	४	०.८८	१७८०८	१७८०८	४५.४३
२१	प्रदेश अन्तर्गतका सबै प्रकारका भूमि व्यवस्था सम्बन्धी प्रोफाईल निर्माण र प्रकाशन	पटक	६	०.१५	३०००	-	-	-	-	-

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
२२	प्रदेश सहकारी नियमित अनुगमन २५ वुँदे फारम	गोटा	१००	०.१०	२०००	-	-	-	-	-
२३	प्रदेश सहकारी सघन अनुगमन कार्यविधि वनाइ सबै सहकारीको सुचक र प्रतिफलमा आधारित अनुगमन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन कार्यक्रम	जिल्ला	१३	०.०६	१३००	-	-	-	-	-
२४	पशु आहारा समृद्धिको आधार कार्यक्रम (भुँड तथा डाँले घाँस)	संख्या	१०	०.०१	१०४	१	०.०१	१०४	१०४	१००.००
२५	पशुपन्छी कृषि सहकारी खाद्य तथा भूमि व्यवस्थाका पदाधिकारी, कर्मचारी, विज्ञ तथा कृषकहरूको क्षमता विकासको लागि अध्ययन र भ्रमण तथा प्रतिवेदन	पटक	१०	०.४९	१००००	३	०.०६	१२१९	१२१९	१२.१९
२६	पुष्प व्यवशाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	७	०.६९	१४०००	३	०.६६	१३३७६	१३३७६	९५.५४
२७	फलफुल बर्ष-२०७५ साल घोषणा प्रचार- प्रसार	जिल्ला	१३	०.०६	१३००	१२	०.०५	१०६१	१०६१	८१.६२

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
२८	बृहत्तर कृषि उत्पादनका लागि बाली विशेष क्षेत्र छनौट तथा निर्धारण	पटक	१	०.००	१००					
२९	भू-उपयोग आयोजनाबाट डाटा प्रमाणिकरण गरी अध्यावधिक गर्ने	पटक	१	०.०५	१०००					
३०	मत्स्य विकास केन्द्र हेटौडाको प्रवर्द्धन एवं पुँजीगत विकास	संख्या	१	०.१५	३०००	-	-	-	-	-
३१	महामारी तथा पशु रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	संख्या	२	०.१०	२०००	१	०.१०	२०००	२०००	१००.००
३२	मालपोतमा रहेको मोठ स्त्रेस्ता सुधार	गोटा	२३	०.११	२३००	-	-	-	-	-
३३	रेडियो टिभि एवं पत्र-पत्रिका मार्फत सूचना सम्प्रेषण तथा वृत्तचित्र निर्माण प्रसारण र प्रतिवेदन	पटक	३	०.०३	६९०	३	०.०३	६५५	६५५	९४.९३
३४	विदेशबाट ज्ञान शिप हाँसिल गरेका तथा शिक्षित युवा लक्षित बेमौसमी तरकारी उत्पादन तथा बजारीकरण कार्यक्रम	प्याकेज	८	०.१०	२०००	७	०.०९	१७५०	१७५०	८७.५०

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
३५	स्थानीय तहका कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम	संख्या	३	०.०४	१००	-	-	-	-	-
३६	कृषि, पशुपन्थी, भूमि तथा सहकारी सम्बन्धी ऐन नियम निर्देशिका कार्ययोजना र मापदण्ड निर्माण र प्रकाशन	पटक	१३	०.०६	१३००	१३	०.०६	१३००	१३००	१००.००
३७	सहकारीको आधार भुत तथ्याङ्क सङ्कलन अनुगमन मूल्याङ्कन र वर्गीकरण गरी विस्तृत कार्ययोजना निर्माण पुस्तक तथा प्रतिवेदन प्रकाशन र सहकारी सरकारी लगानी सम्भावना प्रक्षेपण कार्यक्रम	जिल्ला	१३	०.१०	१९५०	१३	०.०५	१०२१	१०२१	५२.३६
३८	कृषिमा यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन, सहयोग तथा क्षमता विकास	परिवार	३०००	८.६४	१७४९९९	१९३७	४.९२	१९६३५	१९६३५	५६.९३

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
३९	कार्यविधि र मापदण्डका आधारमा भैसी सम्बद्ध व्यवसाय प्रवर्द्धन एवं प्रभावकारिता मूल्याङ्कन कार्यक्रम	जिल्ला	४	०.९१	१८३७५	३	०.९०	१८३९८	१८३९८	९९.६९
४०	चौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	५	१.२३	२५०००	१३	०.९९	२०१०२	२०१०२	८०.४१
४१	दुध उत्पादन अनुदान कार्यक्रम र प्रभावकारिता मूल्याङ्कन	संख्या	१३	०.५२	१०६१६	१३	०.५२	१०५९०	१०५९०	९९.७६
४२	भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	४	०.१०	२०००	३	०.०९	१९०८	१९०८	९५.४०
४३	मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा मिल्क एनालाइजर वितरण, प्रभावकारिता मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन	जना	२०	०.३५	७०००	२०	०.२६	५२८३	५२८३	७५.४७
४४	दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि चिलिङ्ग भ्याट स्थापना	संख्या	२५	०.७४	१५०००	२२	०.५८	११६८८	११६८८	७७.९२

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
४५	मत्स्य पालन क्षेत्र विस्तारका लागी पोखरी निर्माण, उन्नत दानामा अनुदान तथा साना मत्स्य बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	४	१.११	२२५९०	२	०.४१	८२६७	८२६७	३६.७३
४६	कृषक पाठशाला तथा कृषि पशुपन्ची तालिम केन्द्र निर्माण बारे अध्ययन तथा स्थापना	संख्या	३	२.९६	६००००	१	०.०९	१८०४	१८०४	३.०१
४७	तरकारी तथा फलफुल भण्डारणको लागि कोल्ड स्टोर निर्माण	संख्या	१३	२५.६८	५२००००	१०	३.४८	७०४६१	७०४६१	१३.५५
४८	कार्ययोजना र मापदण्डको आधारमा भेटेरिनरी एम्बुलेन्स खरिद तथा सञ्चालन कार्यक्रम	गोटा	१	०.७४	१५०००	४	०.७४	१४९९६	१४९९६	९९.४४
४९	माटो परिक्षण मोबाइल भ्यान खरिद र सञ्चालन	गोटा	१	०.४९	१००००	१	०.४०	८१९४	८१९४	८१.९४
५०	उच्च प्रजनन मानको बोयर बाखा स्रोत केन्द्र निर्माण	जिल्ला	६	०.२०	३९९०	३	०.२०	३९९०	३९९०	१००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
५१	गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	५	२.४७	५००००	७	२.४२	४९०६१	४९०६१	९८.१२
५२	पाडापाडी/बकेर्नु भैसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम	जिल्ला	५	२.४७	५००००	१३	२.१०	४२४८६	४२४८६	८४.९७
५३	बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जिल्ला	८	२.४७	५००००	८	२.३७	४८०२३	४८०२३	९६.०५
५४	कृषक तथा कृषि उपजहरू उत्पादन सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू सञ्जलन तथा अद्यावधिक गर्न कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण	पटक	१	०.१२	२५००	-	-	-	-	-
५५	प्रादेशिक वहु विषय एटलस तयार गर्ने	पटक	१	०.०५	१०००	-	-	-	-	-
५६	भू स्वामित्वको डाटा सञ्जलन तथा उपयोगका लागि स्वचालित प्रणालीको स्थापना	गोटा	२३	०.२५	५०६०	-	-	-	-	-
५७	मौसम सम्बन्धी पूर्व- जानकारी तथा कृषि परामर्श सेवा प्रदान गर्न मोबाइल एप्स निर्माण तथा सेवा सञ्चालन	पटक	१	०.०७	१५००	-	-	-	-	-

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
५८	वहु उद्देशीय कित्तानापी तथा नक्सा विकास कार्यक्रम	पटक	१	०.०५	१०००	-	-	-	-	-
५९	साना कृषि सङ्करण निर्माण तथा मर्मत	संख्या	१००	१४.८२	३०००००	१६	१४.०४	२८४२४८	२८४२४८	९४.७५
६०	साना तथा मझौला कृषकहरूलाई लक्षित गरी कार्यविधि र मापदण्ड बनाइ डिप वोरिङ सञ्चालन एवं प्रभावकारिता मूल्याङ्कन कार्यक्रम	जिल्ला	३	६.०६	१२२७००	३	१.४९	३०१७७	३०१७७	२४.५९
६१	फलफुल वृक्षारोपण बारे युवाहरूलाई कार्यविधि बनाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण तथा परिचालन कार्यक्रम र प्रतिवेदन	जना	३००	१.०४	२१०००	८२	०.१४	२८१८	२८१८	१३.४२
६२	स्थानीय तह एव सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूको सहकार्यमा अभियानमुखी फलफुल वृक्षारोपण कार्यक्रम	संख्या	५०	०.०५	१०००	२५	०.०५	११००	११००	११०.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
६३	एकीकृत खाद्य तथा गैर खाद्य पदार्थहरूको गुणस्तर परिक्षण प्रादेशिक प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन बारे अध्ययन तथा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयारी	संख्या	१	०.०५	१०००	-	०.००	-	०	०.००
६४	कृषि-वन-पर्यटनको नमुना गाउँ स्थापना	संख्या	१	०.२५	५०००	-	०.००	-	०	०.००
६५	कार्यविधि र मापदण्डको आधारमा मिल्किङ पार्लर स्थापना र सञ्चालन	संख्या	२	०.३०	६०००	-	०.००	३०	३०	०.५०
६६	चितवन रा. नि. तथा मध्यवर्ती क्षेत्रका उपभोक्ता समिति र स्थानीय तहका समन्वयमा वन्यजन्तु तथा मानव वीचको द्वन्द्व व्यवस्थापन तथा क्षति न्यूनिकरण कार्यक्रम - राप्ती न. पा. १, ३ र ६, खैरेनी न. पा. १०, ११, १२ र १३	संख्या	७	७.४१	१५००००	४	१.५६	३१४९५	३१४९५	२१.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
६७	प्रादेशिक दुग्ध विकास बोर्ड गठन कार्यक्रम	संख्या	१	०.२५	५०००	-	-	-	-	-
६८	पिग एण्ड पोर्क पार्क निर्माण	जिल्ला	१	-	-	-	-	-	-	-
६९	भूमिहीन, सुकृम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासलाई व्यवस्थापन गर्न अध्ययन तथा एकिकृत वस्ति स्थापना	गोटा	१	०.२२	४५२०	-	-	-	-	-
७०	विषादी अवशेष नियमन प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन	संख्या	५	२.४७	५००००	५	०.८९	१७९६७	१७९६७	३५.९३
७१	स्थानीय तहको साफेदारीमा माटो परिक्षण प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन	गोटा	५	०.४९	१००००	५	०.७९	१५९८०	१५९८०	१५९.८०
७२	साफेदारीमा आधारित घाँसको प्याकेजिङ् प्रशोधन पेलेट दाना बनाउने अध्ययन तथा उद्योग स्थापना र सञ्चालन	संख्या	२	०.४९	१००००	-	-	-	-	-
७३	साफेदारीमा आधारित दाना उद्योग स्थापना र सञ्चालन	संख्या	२	१.१७	२३६००	३	०.८३	१६८३६	१६८३६	७१.३४

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
७४	साफेदारीमा आधारित पशु वधस्थल स्थापना तथा सञ्चालन र प्रभावकारिता मूल्याङ्कन	संख्या	१३	-	१०९२०	१३	०.४६	१३५३	१३५३	८५.६५
७५	साफेदारीमा आधारित पाउडर प्लान्टको सम्भाव्यता अध्ययन तथा स्थापना र सञ्चालन	संख्या	१	०.०५	१०००	-	०.००	२२.५	२३	२.२५
७६	दुध प्रशोधन केन्द्र स्थापनाका लागि डिपिआर निर्माण	संख्या	७	०.२५	४९९८	१	०.०१	२९५	२९५	५.९०
७७	कृषि विश्वविद्यालय र ने.कृ.अ.प. संग MoU मा आधारित समस्या समाधानमूलक अनुसन्धान कार्यक्रम	पटक	१	०.१०	२०००	-	०.००	-	-	०.००
७८	कृषि सुपर मार्केट बारे सम्भाव्यता अध्ययन तथा कुनै एक क्षेत्रमा सञ्चालन	संख्या	१	०.१०	२०००	१	०.००	६०	६०	३.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरू	एकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस अवधिसम्मको भारित प्रगति			यस अवधिसम्मको वार्षिक खर्च	
			सूचक	भार	बजेट	सूचक	भार	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
७९	ग्रामीण रोपवे (Gravity Rope Way) स्थापना र सञ्चालनबारे सम्भाव्यता अध्ययन तथा DPR तयारी	संख्या	३	०.१०	२१००	०	०.००	-	-	०.००
८०	प्रादेशिक जिन बैड़ स्थापना बारे बिस्तृत प्रतिवेदन (DPR) तयारी	पटक	१	०.०५	१०००	०	०.०	-	-	०.००
८१	फलफुल तथा तरकारी थोक बजारको DPR तयारी	पटक	४	०.०५	१०००	०	०.००	-	-	०.००
८२	भण्डारखर्क कृषि सडक, थाहा न.पा. १ मकवानपुर	संख्या	१	०.२५	५०००	१	०.२४	४९००	४९००	९८.००
८३	दोलखा दुध डेरी स्तरोन्नति	संख्या	१	०.२५	५०००	१	०.१०	१९७०	१९७०	३९.४०
८४	सामुहिक खेती (चितवनको माडी र सिन्धुलीको दुधौली)	संख्या	२	०.२५	५०००	१	०.२५	४२७६	४२७६	८४.३२
	कार्यक्रम खर्च जम्मा			१००.००	२०२४५५२		४४.४०	८९८८५	८९८८५	
	प्रशासनिक खर्च जम्मा			१६१७५३			१०२२३७	१०२२३७		
	कुल जम्मा			२१८८३०५			१००११०१	१००११०१	४५.७९	

२.३ आ.व. २०७५/०७६ मा कृषि विकास निर्देशनालय तथा सो मातहतका कार्यालयहरुको प्रगति प्रतिवेदन

कृषिलाई प्रविधियुक्त, परिमाणमुखी, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाई कृषिजन्य उपजहरुको आयात प्रतिस्थापन गर्दै निर्यात प्रवर्द्धन गर्नु र कृषि सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय विकासमा अत्यधिक प्रयोग गर्ने जस्ता परिणाममुखी कार्ययोजनाहरू तयार गरी समुचित जमिनको भूउपयोग तथा अघोषित चक्कलाबन्दी जस्ता कार्यक्रमहरू मार्फत समग्र कृषि क्षेत्रको बृहत्तर विकास गर्नु नै कृषि विकास निर्देशनालयको प्रमुख उद्देश्य हो ।

उल्लेखित उद्देश्य हासिल गर्न यस निर्देशनालयले भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको दीर्घकालीन रणनीति अनुसार आफ्नो मातहतका कार्यालयहरू मार्फत उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने आधार तयार तथा सुदृढीकरण र कृषिजन्य व्यवसायमा लगानी वृद्धि गर्न नीजि एवं सहकारी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरी आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गरेको छ । यसै गरी भौगोलिक, सामाजिक र आर्थिक रूपमा पछि परेका वर्ग तथा समुदायहरूलाई कृषिजन्य व्यवसाय मार्फत जिविकोपार्जनमा सुधार गरी गरिवी न्यूनीकरण र खाद्य तथा पोषण अवस्थामा सुधार गर्ने प्रयासहरुको थालनी गरेको छ । कृषि बजार, पूर्वाधार र कृषि फार्म केन्द्रहरुको विकास, विस्तार तथा सञ्चालन गरी जलवायु परिवर्तन, प्राकृतिक प्रकोप, रोग व्याधी वा दुर्घटनाबाट कृषि पशुपन्छी व्यवसायमा हुन जाने क्षतिलाई परिपुर्ति गर्न कृषि तथा पशुपन्छी वीमालाई सरल, सहज र किसानमुखी बनाई अभियानका रूपमा अघि बढाउने कार्यहरू गर्दै आएकोमा लगानीको सुनिश्चितको लागि कृषि सहकारीहरू मार्फत बचत सङ्कलन एवं परिचालन तथा लगानी अभिवृद्धि गर्दै सहकारीलाई मुलुकको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकासको महत्वपूर्ण माध्यम बनाउने र गरिबी निवारण, रोजगारी सृजना तथा ग्रामिण विकासमा सहकारीलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाउने कार्यहरूलाई समेत हृदययंगम गरी बृहत्तर कृषि क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएकोमा आ.व. २०७५/०७६ को प्रगति विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

२.३.१ कृषि विकास निर्देशनालय, मकवानपुर

यस निर्देशनालयको वार्षिक कार्यक्रम अनुसार कृषि उपज बजार उपभोक्ता समिति मार्फत १९ वटा कृषि सङ्करको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । यस आ.व. मा निर्देशनालयले भारित प्रगति ८२ प्रतिशत र बित्तिय प्रगति ८२ प्रतिशत हासिल गरेको छ ।

२.३.२ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, भक्तपुर (७०३३५३११)

कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण तथा कृषि व्यवसायको विकास मार्फत खाद्यसुरक्षा एवं गरिबी निवारणमा टेवा पुऱ्याउदै प्रदेश नं. ३ को समग्र आर्थिक सामाजिक विकासको गतिलाई अगाडि बढाउन, प्रदेशस्तरमा कृषि व्यवसायको प्रवर्द्धन सम्बन्धी तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी यस क्षेत्रमा संलग्न कृषक, कृषि व्यवसायी एवं प्राविधिकहरुको निरन्तर रूपमा सीप तथा क्षमता अभिवृद्धि

गर्न यस कार्यालयलाई प्रमुख जिम्मेवारी तोकिएको छ । यस प्रदेशका कृषकहरू, कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई कृषि क्षेत्रमा लगानी गर्न आकर्षित गर्दै उनीहरूलाई व्यवसाय गर्न उत्प्रेरित गर्ने, व्यवसाय स्थापना तथा सञ्चालनमा आवश्यक प्राविधिक तथा अन्य विषयमा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने र कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धी विभिन्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी यस प्रदेशमा कृषि व्यवसायको विकासलाई गति प्रदान गर्ने जिम्मेवारी समेत यस केन्द्रको रहेको छ । यस केन्द्रको कार्यालय हाल भक्तपुरको चुनदेवीमा रहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयको स्थापना मात्र भएको र कुनै पनि चालु कार्यक्रमहरू नरहेको भएतापनि समग्रमा भारित प्रगति ५३.६८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ४५.०० प्रतिशत रहेको छ ।

२.३.३ कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर

काठमाण्डौ, भक्तपुर र ललितपुर तीनवटै जिल्लाहरू कार्यक्षेत्र रहेने गरी ललितपुर जिल्लाको ललितपुर महानगरपालिका-५, मानभवनमा २०७५ साल कार्तिक १५ गते कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुरको स्थापना भएको हो । आ.व. २०७५/०७६ मा यस ज्ञान केन्द्रले कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणका लागी कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन तथा क्षमता विकास, कृषि सङ्कर विस्तार, अभियानमुखी फलफुल वृक्षारोपण, उत्पादनमूलक कृषि सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट ब्लक र पकेट, सहकारी खेती तथा साना सिंचाई, प्राविधिक तालिम, प्रदर्शन तथा भ्रमण, उच्च मूल्यका बाली (चिया, कफी, अलैची, जडिबुटी, ऐझोकार्डो आदि) बस्तुहरूको प्रवर्द्धन, पुष्ट व्यवसाय प्रवर्द्धन जस्ता आयोजनाहरूको सफल कार्यान्वयन गरेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा केन्द्रले कुल रु. ३४, ८०० को राजश्व सङ्कलन गरेको छ । उक्त आ.व. मा ७७.६२ र ७३.९० प्रतिशत क्रमशः भारित र वित्तीय प्रगति हासिल गरेको छ ।

कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन सहयोग तथा क्षमता विकास कार्यक्रमबाट कुल २४२ कृषक परिवारहरू प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित भई कुल खेती गरिएको जमिनको ४ प्रतिशत (१२१० हे.) क्षेत्रफलमा यान्त्रिकीकरण भएको छ । कृषि सङ्कर कार्यक्रम अन्तर्गत कुल ३४ कि.मी को ६ वटा नयाँ सङ्कर विस्तार भएको छ, जसबाट १,०६९ जना कृषक लाभान्वित भएका छन् । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत विभिन्न आठ वटा बालीहरू (धान, शहरी कृषि, कफी, तरकारी, चिया, च्याउ, माहुरी, मकै) को मूल्य शृङ्खला विकास र प्रवर्द्धन भएको छ । सो आयोजनाबाट हालसम्म ८ वटा मूल्य शृङ्खलामा ९१ वटा पकेट र ९ वटा ब्लक कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ । त्यस्तै गरी प्राविधिक तालीम, प्रदर्शन तथा भ्रमणबाट कृषकहरूले नयाँ उन्नत तरकारी तथा कौसि खेती प्रविधिकारे जानकारी पाएका छन् । रामपुर स्थित विश्वविद्यालयलको आयोजनामा सञ्चालित कृषि प्रदर्शनी तथा कृषक मेलामा सहभागी भई केन्द्रको संयोजकत्वमा बनेको प्राङ्गारिक कृषकहरूको टिम उक्त राष्ट्रिय स्तरको प्रतियोगीतामा प्रथम स्थान हाँसिल गरी उत्कृष्ट प्रदर्शक पुरुषकार प्राप्त गरेको छ । प्राङ्गारिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रममा प्रांगारिक खेतीमा संलग्न कृषक तथा समूह सहकारीमा प्राविधिक मापदण्डमा रही विभिन्न २३ वटा प्रोत्साहमूलक अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ । रैथानेवाली प्रवर्द्धन तथा संरक्षण कार्यक्रमबाट होटेल व्यवसायी लक्षित आधुनिक रैथानेबालीको खानाको

परिकार बनाउने प्रयोगात्मक तालिम सञ्चालन गरी कृषक तहमा सहभागितात्मक नतिजा प्रदर्शनका लागि प्रचलित केही रैथानेबाली (जस्तै : कोदो) बीउको मिनिकिट वितरण कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । केन्द्रको विभिन्न कार्यक्रमको प्रभाव स्वरूप यान्त्रीकरणबाट कृषकको उत्पादन लागतमा २० प्रतिशतले घटेको छ । त्यसै गरी सिचिंत खेतीको क्षेत्रफलमा उपत्यका भरिमा ३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । केन्द्रको प्रसार संभाग अन्तर्गत उपत्यकाका कृषकहरूमा विभिन्न कार्यक्रमको समष्टिगत नतिजा स्वरूप व्यावसायीक खेती जागरण र आधुनिक प्रविधिबारेको ज्ञान, सिप र अवलम्बनले मुख्य बाली तथा कृषि उपज (जस्तै : तरकारी) मा १० प्रतिशतले उत्पादन तथा १५ प्रतिशतले उत्पादकत्व वृद्धि भएको छ । त्यसै गरी व्यापक रूपमा क्षेत्र विस्तार तथा निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा भएको प्रसार कार्यक्रमको नतिजा स्वरूप पुष्ट र च्याउ खेतीमा २० प्रतिशतले उत्पादनमा वृद्धि भएको छ । खाद्यान्न बाली तर्फ (मुख्य गरी धान, मकै, कोदो) मा औसत उत्पादनमा ३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । कतिपय आयोजनाहरूको लागि मागअनुसार आवेदन नपर्नु, नयाँ कार्यालय भएकोले कार्यक्रम बनाउन समय लाग्नु तथा सेवाग्राही स्तरमा बन्ने समितिमा आपसी विवाद हुनु जस्ता समस्याहरू कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा देखिएका छन् ।

२.३.४. कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ

धादिङ जिल्ला कार्यक्षेत्र रहने गरी यस कार्यालयको स्थापना भएको हो । यस ज्ञान केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा वन तथा वातावरण कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट तथा ब्लक विकास कार्यक्रम, सिचाई संरचना निर्माण एवं मर्मत सुधार, प्रादेशिक कार्यक्रम अन्तर्गतको मेशिनरी औजारमा अनुदानमा वितरण, कृषि सडक, पुल तथा कल्भर्ट निर्माण, वन तथा संरक्षण कार्यक्रम, राष्ट्रिय आलु बाली तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम, रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम, प्राङ्गारीक तरकारी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम, सहकारी स्किम एवं सहकारी सिंचाई कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गरी वार्षिक राजश्व रु. ३६,१०० सङ्कलन गर्न सफल भएको छ । यस केन्द्रको भारित प्रगति ८२.२४ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८०.७८ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७५/७६ मा मेशिनरी उपकरण खरिद तथा वितरण कार्यक्रम मार्फत ४६८ मिनिटिलर खरिद गरी कृषकलाई परल मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिएको छ, जसबाट किसानको खेतीमा यान्त्रीकरणले गर्दा लागत कम भई उत्पादन बढ्न सक्ने देखिन्छ । नौवटा कृषि सडक सम्पन्न भएकोले उत्पादन स्थल देखि मुख्य सडक सम्म दुवानी गर्न सहज भएको छ । प्राङ्गारीक खेती कार्यक्रमबाट विषादी विनाको स्वच्छ बाली उत्पादनको सुरुवात भई रैथाने तथा स्थानिय बालीको उत्पादनमा वृद्धि, सम्वर्द्धन र खाद्य सुरक्षामा टेवा पुग्न सहयोग देखिन्छ ।

२.३.५ कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन

चितवन र मकवानपुर जिल्ला कार्यक्षेत्र रहेको यस केन्द्रको कार्यालय चितवन जिल्लामा अवस्थित छ । यस ज्ञान केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा रहेका कार्यक्रमहरू : सहकारी खेती, सहकारी

स्किम, मल तथा बीउ दुवानी, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट तथा ब्लक विकास, अनुदानमा मेशिनरी तथा औजार वितरण, वन तथा वातावरण संरक्षण, कृषि सडक, पुल तथा कल्पर्ट निर्माण, रैथाने बाली प्रवर्द्धन, सहकारी सिंचाई तथा प्राङ्गारीक तरकारी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरी वार्षिक राजश्व रु. २६,८०० बराबरको रकम सङ्कलन तथा भारित प्रगति ८२.०४ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७९.१० प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । सहकारी सिंचाई कार्यक्रम अन्तर्गत १६ वटा नयाँ बोरिङ्गको स्थापना तथा एक सिंचाई कुलो मर्मत भएको छ । सामुहिक खेती प्रवर्द्धनबाट चितवनको १०० बिघामा सामूहिक खेतीको थालनी र ४० बिघामा चक्लाबन्दी सम्पन्न भएको छ । करीब २० कि.मि. हुने गरी १४ वटा नयाँ कृषि सडकको निर्माण भई कृषि उपजको बजारीकरणमा सहज भएको छ । रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम मार्फत प्राङ्गारीक बिक्री कक्ष स्थापना भई रैथाने बालीको परिकारको बजार प्रवर्द्धनमा सहजीकरण भएको छ । बृक्षारोपण बाट ७८ हेक्टर फलफूलको क्षेत्र विस्तार भएको छ । प्राङ्गारीक कार्यक्रमबाट प्राङ्गारीक खेतीको प्रचार प्रसार, योजनाबद्ध ढंगले प्राङ्गारीक खेतीको शुरुवात, संरक्षित संरचनाहरूको विस्तार तथा मार्केट आउटलेटको स्थापना भएको छ । कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन मार्फत सामूहिक खेती विस्तार भएको माडी क्षेत्रमा ठूलो ट्रयाक्टर सहित २१ थान यन्त्र तथा अन्य स्थानमा गरी २७४ थान मेशिनरी अनुदानमा वितरण गरिएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट तथा ब्लक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत हालसम्म तरकारीको ४ वटा, धानको २ वटा, माछाको २ वटा, मकैको १ गरी जम्मा ९ वटा ब्लक तथा धानको २८, तरकारीको १६, च्याउको १३ र अन्य गरी जम्मा ११५ वटा पकेट सञ्चालनमा आएको छ ।

२.३.६ कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट

रसुवा र नुवाकोट जिल्ला कार्यक्षेत्र रहेको यस केन्द्रको कार्यालय नुवाकोट जिल्लामा रहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस ज्ञान केन्द्रको कार्यक्रम अन्तर्गत कृषि तथा पशुपन्थी बीमा तालिम, फलफुल वर्ष २०७५, विदेशबाट ज्ञान सिप हासिल गरेका शिक्षित युवाहरूलाई बेमौसमी तरकारी खेती तालिम र बजारीकरण, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट तथा ब्लक विकास, साना सिंचाई, कृषि सडक निर्माण एवं मर्मत, अनुदानमा कृषिमा यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन सहयोग, क्षमता विकास, फलफुल वृक्षारोपणका लागि युवा परिचालन, सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको सहकार्यमा अभियानमुखी फलफुल वृक्षारोपण, सहकारी खेती, सहकारी स्किम, साना सिंचाई र मल बीउ दुवानी कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयबाट कार्यालयले बार्षिक राजश्व रु. ७२,५०० बराबरको रकम सङ्कलन गरेको छ । समग्रमा यस कार्यालयले भारित प्रगति ६६.१८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७७.०२ प्रतिशत हासिल गरेको छ । सहकारी सिंचाई कार्यक्रमबाट २ वटा सहकारीमा आधारित साना सिंचाई निर्माण भई २२ हेक्टर सिंचित क्षेत्र विस्तार भएको छ । सहकारीमा आधारित सहकारी खेती स्किम कार्यक्रम सञ्चालनले बेमौसमी तरकारीको उत्पादन वृद्धि भई आय आर्जन बढेको छ, भने प्राङ्गारीक कार्यक्रम मार्फत ३ रोपनीमा प्लास्टिक घर विस्तार तथा १० रोपनी खुल्ला जमिनमा प्राङ्गारीक तरकारी उत्पादनको सुरुवात भएको छ । समूह तथा सहकारीले प्लास्टिक घर सुधार

गरी ६० रोपनीमा व्यवसायिक तरकारी उत्पादन गरेका छन् । आठ वटा कृषि सङ्करणले कृषि उपज ढुवानी तथा बजारीकरणमा सहज भएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट तथा ब्लक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत आलु, खाद्यान्न र तरकारी गरी जम्मा ३ वटा ब्लक तथा १२ वटा पकेट सञ्चालनमा आएको छ । यसै कार्यक्रम मार्फत ८६ वटा मिनिटिलर, ८ वटा डिजिटल कॉटा, २५ वटा स्प्रेयर र ७ वटा पानी तान्ने पम्प वितरण गरिएको छ । खाद्यान्न बीज वृद्धि कार्यक्रम अन्तर्गत ४० हे. मा धानको बीउ उत्पादन तथा थ्रेसिङ्ग फ्लोरको निर्माण भएको छ । बेमौसमी तरकारी उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्न तरकारी पकेट तथा ब्लकमा ६८ वटा प्लास्टिक घर निर्माण भएको छ, जसबाट ०.५ हेक्टर प्लास्टिक घरको क्षेत्रफलमा वृद्धि भएको छ ।

२.३.७ कृषि ज्ञान केन्द्र, काभ्रेपलाञ्चोक

सिन्धुपाल्योक र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला कार्यक्षेत्र रहेको यस केन्द्रको कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लामा रहेको छ । यस कार्यालय अन्तर्गत कृषि अभिकर्ता तालिम, कृषि सहकारी दिवस, पुष्प, चिया, कफी, अलैची, एझोकार्डो, किवी, जडिबुटि, स्ट्रबेरी जस्ता बाली प्रवर्द्धन, फलफुल वर्ष २०७५, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतको पकेट तथा ब्लक विकास, प्राङ्गारीक खेती, समूह सहकारीका लागि खुला जमिनमा प्राङ्गारीक उत्पादन अनुदान, प्राङ्गारीक परिक्षण पाइलट, प्लास्टिक घर, रैथाने बाली प्रवर्द्धन, सामुहिक बीउ बैङ्ग, भकारो सुधार, भर्मी कम्पोस्ट, भोलमल, एजोला खेती, बाली बीमा, अनुदानमा मेशिनरी औजार उपकरण वितरण, रैथाने बालीका परिकार बनाउने तालिम, प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान, पोषण सुरक्षा लगायत प्रचार प्रसारको कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयबाट रु. ४२,३०० बराबरको रकम राजश्व स्वरूप सङ्कलन भएको छ, भने भारित प्रगति ९२.०८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७७.०४ प्रतिशत रहेको छ । कृषि सङ्करण निर्माण तथा मर्मत कार्यक्रम अन्तर्गत काभ्रेमा ११ र सिन्धुपाल्योकमा ८ गरी जम्मा १९ वटा, करिब ३६ कि.मि. सङ्करको निर्माण तथा स्तरोन्नति भएको छ । कृषि यान्त्रीकरण, सहयोग तथा क्षमता विकास कार्यक्रम मार्फत ४५७ वटा मिनिटिलर, ७० वटा पावर टिलर, ११४ वटा हिले चक्का, ३ वटा सिड ड्रिल, ४ वटा रिपर, १२ वटा मल्टी प्रपोज थ्रेसर, १५ वटा धान थ्रेसर, १६३ वटा मेज सेलर, ३ वटा मज डीहस्कर, २२९ वटा पावर स्प्रयेर, ८३ वटा च्याफ कटर, ३ वटा कोदो थ्रेसर, ४ वटा चिलिंग भ्याट, १५८ वटा मिल्क क्यान, १७ वटा पानी तान्ने पम्प, २० वटा डी फ्रिज, १ वटा पोटाटो डिगर र ४ वटा ब्रस कटर पचास तथा असी प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिएको छ । रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम मार्फत १५ वटा मिनिटिलर र ६ वटा कोदो चुट्टने थ्रेसरको वितरण, रैथाने बाली सम्बन्धि प्रचार-प्रसार, उन्नत तथा स्थानीय जातका बीउ किट वितरण भएको छ । सहकारीमा आधारित सिंचाई कार्यक्रम मार्फत ३० हेक्टर जमिन असिंचितबाट सिंचितमा परिणत भएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत १४ वटा नयाँ पकेट र १ ब्लक सञ्चालन भएका छन् । वन तथा वातावरण संरक्षणमार्फत् वनमा २५,३०० वटा बिरुवाको रोपण भएको छ ।

२.३.८ कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेश्वराप

दोलखा र रामेश्वराप जिल्ला कार्यक्षेत्र रहेको यस केन्द्रको कार्यालय रामेश्वराप जिल्लामा अवस्थित छ । यस कार्यालय अन्तर्गत रैथाने बाली प्रवर्द्धन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, प्राङ्गारीक सहजकर्ता परिचालन, रैथाने बाली काउन्टर सेल्स, सामुदायिक प्राङ्गारीक उपज उत्पादन, समूह सहकारी उत्पादक कृषक प्याकेज, प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान, बजारिकरण, प्रचार प्रसार, प्राङ्गारीक उत्पादन मिसन, प्लाष्टिक घर, एकल फार्म प्राङ्गारीक उत्पादन, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना अन्तर्गत पकेट तथा ब्लक विकास, सहकारी स्किम, सहकारी सिंचाई, फलफुल वृक्षारोपण, प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम, वन उपभोक्ता समूह मार्फत फलफुल वृक्षारोपण, कृषि सडक पुल निर्माण एवं मर्मत, अनुदानमा कृषि यान्त्रीकरण कार्यक्रमहरूको सम्पन्न गरी भारित प्रगति ५८.५५ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ५५.१३ प्रतिशत हासिल गरेको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना अन्तर्गत तरकारीका २ वटा, किवीका २ वटा, जुनारको १ र मकैको १ गरी कुल ६ वटा ब्लक र ३६ वटा नयाँ पकेटको सञ्चालन भएको छ ।

२.३.९ कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली

सिन्धुली जिल्ला कार्यक्षेत्र रहने गरी यस कार्यालयको स्थापना भएको हो । यस कार्यालयले आ.व. २०७५/०७६ मा रैथाने बाली प्रवर्द्धन, प्राङ्गारीक खेती प्रवर्द्धन, वन तथा वातावरण, कृषि सडक तथा पुल निर्माण, अनुदानमा मेशिनरी औजार तथा उपकरण वितरण, उत्पादनमूलक सहकारी संस्था प्रवर्द्धन, सामुदायिक बीउ बैङ्ग, प्रोत्साहन अनुदान, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना अन्तर्गत पकेट तथा ब्लक विकास कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ७४.८९ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७१.२३ प्रतिशत हासिल गरेको छ । कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत सम्भारबाट ६०.६ कि.मी. कृषि सडकको निर्माण तथा स्तरोन्नति भएको छ । उच्च मूल्यका बालीको प्रवर्द्धन कार्यक्रमबाट २ वटा उच्च प्रविधि नर्सरी (२०८१२ स्क्वा मि.), १ वटा किवी प्रशोधन गृह, १ वटा जडीबुटी सङ्कलन केन्द्र तथा प्लाष्टिक पोखरीको निर्माण भएको छ । सहकारी सिंचाई तथा स्कीम मार्फत ४ वटा सहकारी सिंचाई तथा २ वटा स्कीम सञ्चालन गरी १६ हे.. जमीनमा सिंचाई सेवाको सहज उपलब्धता भएको छ । प्राङ्गारिक कृषि प्रवर्द्धन मिसन कार्यक्रमबाट ३०० रोपनीमा प्राङ्गारिक खेतीको शुरुवात र ७, ००० स्क्वायर मिटर क्षेत्रफलमा प्लाष्टिक टनेलको निर्माण भएको छ । सामूहिक खेती कार्यक्रम मार्फत नमुना कृषि सहकारीका १५१ कृषकहरूले १२१ बिगाहामा सामूहिक चक्काबन्दी गरी खेतीको शुरुवात गरेका छन् । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना मार्फत ३/३ वटा ब्लक र पकेट सञ्चालनमा आएका छन् ।

२.३.१० व्यवसायिक ग्रेनेज केन्द्र, चित्तापोल, भक्तपुर (७०३३५३५१३/४)

प्रदेश नं. ३ मा व्यवसायिक रेशमपालनलाई प्रवर्द्धन गर्न भक्तपुर जिल्लामा व्यवसायिक ग्रेनेज केन्द्रको स्थापना भएको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले आवश्यक केमिकल, मलखाद

र अन्य सामाग्रीहरू खरिद, ज्यामी परिचालन गरी किम्बु बगैँचा काटछाट तथा मलखाद व्यवस्थापन गर्ने प्रति हेक्टर ७३० जनाको दरले कार्यक्रममा उल्लेखित कार्य सम्पन्न गरेर भारित प्रगति ६५.९१ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ६२.९० प्रतिशत हासिल गरेको छ । कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा कर्मचारी अभाव प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको छ ।

२.३.११ कन्दमूल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली (७०३३४३४५१३/४)

कन्दमूल तरकारी सङ्कलन, संरक्षण र संवर्द्धन गरी उपयूक्त जातीय छनौट तथा विकास विस्तार गर्ने कार्यमा प्राथमिकता दिने, उच्च गुणस्तरका फलफूलका बिरुवा, तरकारी बीउ तथा बेर्नाहरू उत्पादन गरी बिक्री वितरण गर्ने, प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत जिल्लाका कृषकहरूलाई कन्दमूल तरकारी एवं फलफूल (विशेषतः जुनार) खेतीमा प्राविधिक सेवा पुऱ्याउने, कन्दमूल तरकारी एवं फलफूलमा उत्पादन, भण्डारण तथा प्रशोधन सम्बन्धी प्रविधि विकास गर्ने र वागवानी सम्बन्धी प्रशिक्षक स्रोत उपलब्ध गराउने उद्देश्यले प्रदेश नं. ३ को सिन्धुली जिल्लामा कन्दमूल तरकारी विकास केन्द्रको स्थापना भएको छ । यस कार्यालयले आ.व. २०७५/०७६ मा कृषि पर्यटन, नमुना बस्तीमा नमुना कृषि आयआर्जन, प्रिसिजन एण्ड प्रोटेक्टेड प्रविधि विस्तार, थोपा सिंचाई तथा स्प्रिङ्कल सिंचाई प्रविधि प्रणाली जडान एवं प्रदर्शन तथा विस्तार, बीउ उत्पादन केज निर्माण तथा मर्मत, कम्पोस्ट सेड निर्माण र बीउ, बेर्ना तथा बिरुवा उत्पादन तथा बिक्री कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गरी राजश्वमा रु. १, ५९, ७२७ बराबरको रकम सङ्कलन भएको छ । समग्रमा भारित प्रगति ९०.४८ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८४.६३ प्रतिशत रहेको छ । नमुना बस्तीमा नमुना कृषि आयआर्जन कार्यक्रम अन्तर्गत नमूना उत्पादन (पकेट) क्षेत्र विस्तार गरी २० रोपनी क्षेत्रमा तरुल खेतीको क्षेत्रफल विस्तार हुनुको साथै ३ वटा प्लाष्टिक पोखरी र बेमौसमी तरकारी खेती क्षेत्र विस्तारको लागि १४ वटा प्लाष्टिक टनेलको निर्माण भएको छ । प्रिसिजन तथा प्रोटेक्टेड हर्टिकल्वर अन्तर्गतको प्रविधि विस्तार कार्यक्रम मार्फत १ वटा हाइटेक ग्रिनहाउस, २ वटा नेचुरल्ली भेण्टिलेटेड ग्रिनहाउस, १ वटा एग्रिनेट र ५ वटा बाँसको प्लास्टिक घर निर्माण भएको छ ।

२.३.१२ किम्बु नर्सरी विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन (७०३३४३४५१३/४)

रेशम खेतीको लागि आवश्यक प्रविधिको अनुसन्धान तथा प्रसार गरी किम्बुको प्रवद्धन बिरुवा उत्पादन तथा बिक्री वितरण, केन्द्रलाई सिकाईको थलो बनाउने उद्देश्यले प्रदेश नं. ३ मा चितवन जिल्लाको भण्डारामा किम्बु नर्सरी विकास केन्द्रको स्थापना भएको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले कटीङ्ग सेट रोपण, आवश्यक केमिकल, मलखाद र अन्य सामाग्रीहरू खरिद, ज्यामी परिचालन गरी किम्बु बगैँचा काटछाट, मलखाद व्यवस्थापन गर्ने प्रति हेक्टर ७३० जनाको दरले कार्यक्रममा उल्लेखित कार्यहरूको सम्पन्न गरी बिरुवा उत्पादन तथा बिक्रीबाट वार्षिक राजश्व रु. १०,३८,९९८ सङ्कलन गरेर शत प्रतिशत भारित प्रगति र ८१.३० प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल गर्न सफल भएको छ । सञ्चालित कार्यक्रमबाट ७ हेक्टर बगैँचामा किरा पालनको लागि गुणस्तरीय पात

उत्पादन भएको छ । करिब ७ लाख बेर्ना (कटीङ्ग) को रोपणबाट करिब ५०० हेक्टर क्षेत्र बिस्तार भएको छ ।

२.३.१३ प्रजनन् पिढी बिज कोया स्रोत केन्द्र, धुनिबेशी, धादिङ (७०३३४३४३/४)

प्रजनन् पिढी बिज कोया स्रोत केन्द्र धादिङ जिल्लाको धुनिबेशीमा रहेको छ । यस कार्यालय अन्तर्गत रेशम बिजकोया उत्पादन, ७२ बक्स चौकी किरापालन गरी कृषकलाई वितरण, आवश्यक केमिकल, मलखाद र अन्य सामाग्रीहरू खरिद, ज्यामी परिचालन गरी किम्बु बगैंचा काटछाट तथा मलखाद व्यवस्थापन गर्ने प्रति हेक्टर ७३० जनाको दरले कार्यक्रममा उल्लेखित कार्य सम्पन्न गरी वार्षिक राजश्वमा रु. ६,२००.०० बराबरको रकम सङ्कलन भएको छ । यस के न्द्रले भारित प्रगति १०० प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८४.९६ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । रेशम बिजकोया उत्पादन कार्यक्रमबाट ५०० किलो रेशम बिजकोया उत्पादन भएको छ भने ७२ बक्स चौकी किरापालन गरी कृषकहरूलाई वितरण गरेकोमा लगभग १४०० किलो रेशम कोया कृषक स्तरमा उत्पादन भएको छ ।

२.३.१४ मसलाबाली विकास केन्द्र, पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक (७०३३४३४३/४)

मसलाबाली विकास केन्द्र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको पाँचखालमा रहेको छ । यस कार्यालयले मसलाबाली, बेसार तथा अदुवा, तरकारी, गोलभेडाको वर्णशङ्कर बीउ उत्पादन तथा बिक्री, तरकारी, आलु, फलफुल र आलडारिक फुलको बेर्ना उत्पादन तथा बिक्री वितरण, फलफुल रूटस्टक बिरुवा उत्पादन तथा बिक्री वितरण, फार्ममा सघन फलफुल नमुना बंगैचा स्थापना, माउ बोट ल्क स्थापना, मसलाबाली जर्मलाज्म सङ्कलन तथा सम्बर्द्धन, जातीय प्रदर्शन, नमुना कृषि पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनबाट रु. २८,४७,३३४.२५ बराबरको राजश्व सङ्कलन गर्न सफल भएको छ । कार्यालयको भारित प्रगति ८८.३६ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८७.५२ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरूबाट धनियाँ, मेथी र लसुनका २१०० के.जी., अदुवा तथा बेसार ६ मे.टन, सिमी चौमासे २०० के.जी., भक्तपुर लोकल काक्रो ८ के.जी., गोलभेडा सृजना जातको वर्णशङ्कर बीउ २ के.जी., विभिन्न वर्षे र हिउँदे तरकारी बालीहरूका ४ लाख बेर्ना, बेसिक २, ३ र ४, जनकदेव, डेजिरे, खुमल जातका बीउ आलु २१ टन, पि.बि.यस. आलुको ३०९३५ दाना उत्पादन, आलुको पूर्व मूल बीउ (PBS) दाना र मूल बीउ उत्पादन भएको छ । पि.बि.यस. दानाको उत्पादनबाट रोगरहित गुणस्तरीय बीउको उपलब्धता हुने भएकोले आलुको उत्पादकत्व बढ्ने र खाद्य सुरक्षामा टेवा पुग्नेछ । यसै गरी कृषकस्तरमा बेसार बालीका १४ वटा स्रोतकेन्द्रहरूको स्थापना भएको छ । अगुवा कृषकहरूलाई मसलाबाली सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएकोले स्थानीयस्तरमा २०० जना स्रोतव्यक्ति तयार भई व्यवसायमूलक खेती गर्ने सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि भएको छ ।

२.३.१५ मौरीपालन विकास कार्यक्रम, भण्डारा, चितवन (७०३३४३४१३/४)

मौरीपालन विकास कार्यक्रमको कार्यालय चितवनको भण्डारामा अवस्थित छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले मह उत्पादन, मौरी चरनको लागि फूल, बीउ तथा बिरुवा खरिद, रोपन, मौरी फर्मको बगैँचाको लागि मलखाद खरिद, मौरी गोला स्थानान्तरण, रानो उत्पादनको लागि उपकरण खरिद, स्वस्थ रानो उत्पादन एवं वस्तु उत्पादन खरिद, EF माइट व्यवस्थापन अभियान, अनुदानमा च्याउ उत्पादन टहरा निर्माण, अनुदानमा कन्ये च्याउको लागि पराल बनाउने मेशिन वितरण तथा चिउरी मह शृङ्खला प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति ८६.०६ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८३.०० प्रतिशत हासिल गरेको छ । साथै बेर्ना तथा बिरुवाको उत्पादन तथा बिक्री गरी रु. ४०३९९.०० बराबरको राजश्व सङ्कलन गर्न सफल भएको छ । सञ्चालित कार्यक्रमबाट ८०० के.जी मह उत्पादन भएको छ । तेह वटा मौरीको गोला स्थानान्तरण भएको छ, भने १०० वटा गोला वितरण गरिएको छ । दश वटा च्याउ उत्पादन गर्ने टहराको निर्माण भएको छ ।

२.३.१६ पुष्प विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर (७०३३४३४१३/४)

पुष्प विकास केन्द्र ललितपुर जिल्लाको गोदावरीमा रहेको छ । यस कार्यालयले पुष्पको बेर्ना तथा बीउ उत्पादन, तरकारी बेर्ना उत्पादन तथा बिक्री वितरण, फलफुल रूटस्टक बिरुवा उत्पादन, आलङ्घारिक फूलको बिरुवा उत्पादन तथा बिक्री वितरण, फार्ममा सघन फलफुल नमुना बगैँचा स्थापना, माउ बोट ब्लक स्थापना, पुष्पको जर्मफ्लाज्म सङ्कलन तथा सम्बर्धन, जातीय प्रदर्शन, नमुना कृषि पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयन गरी ७८.२७ प्रतिशत भारित प्रगति र ७२.२० प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल गरेको छ । बीउ, बेर्ना तथा बिरुवा उत्पादनबाट राजश्वमा रु. २०१३००८.०० बराबरको रकम सङ्कलन भएको छ ।

२.३.१७ शितोष्ण वागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर (७०३३४३४१३/४)

शितोष्ण वागवानी नर्सरी केन्द्र मकवानपुर जिल्लाको दामनमा रहेको छ । यस कार्यालय अन्तर्गत कृषि वन पर्यटन, कलमी फलफुल बिरुवा उत्पादन तथा वितरण, रूटस्टक बिरुवा उत्पादन, PBS उत्पादन, आलङ्घारिक बिरुवा उत्पादन तथा वितरण, पुष्प जर्मफ्लाज्म सङ्कलन तथा संरक्षण, पुष्प बगैँचा एवं फलफुल र्याप फिलिङ्ग, नर्सरी सेड हाउस निर्माण एवं प्रदर्शन, हेल नेट निर्माण एवं प्रदर्शन, हाइडेन्सिटी स्याउ बेर्ना खरिद, बगैँचा स्थापना एवं विस्तार, किवी फलमा बगैँचा व्यवस्थापन, जैतुन र खुर्पानीको बगैँचामा स्प्रिङ्कल सिंचाई व्यवस्थापन, बाटर हार्मस्टिङ्कका लागि ट्याङ्क निर्माण, फलफुल बगैँचामा मौरी व्यवस्थापन, बगैँचामा प्लास्टिक मलिंग, गरा सुधार, अन्तरबाली उत्पादन प्रदर्शन, फलफुल बगैँचामा प्राबिधिक सेवा टेवा, चिया बगान स्थापना एवं प्रदर्शन, नमुना प्रदर्शन, प्रचार प्रसार, अगुवा कृषक तालिम, स्थलगत तालिम, स्कुल हर्टिकल्चर, फलफुल बिरुवा माग आपूर्ति व्यवस्थापन एवं नर्सरी पूर्वाधार विकास सहयोग कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति ५९.५० प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ६९.०७ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । बेर्ना तथा

बिरुवा उत्पादन तथा बिक्री गरी राजश्वमा रु. ६,९०,२८८५० बराबरको रकम सङ्कलन भएको छ । बिरुवा उत्पादन कार्यक्रमबाट हिँडे फलफुलको बिरुवाहरू : स्याउ ५०००, आरू ३०००, आरूबखडा २०००, नास्पाती ५०००, बीजु ओखर ४०००, हलुवाबेद १०००, किवी ३००० को सञ्चयामा उत्पादन भएको छ, भने स्याउ ४,५००, आरू २,५००, आरूबखडा १,५००, नास्पाती ४०००, बीजु अखर ३५००, हलुवाबेद ७०० र किवी २,५०० बिरुवा बिक्री भएको छ । यसै गरी आलुको ३०० के.जी पि.बि.एस. दाना उत्पादन भएको छ ।

२.३.१८ उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र, त्रिशुली, नुवाकोट (७०३३५३४९३/४)

उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र नुवाकोट जिल्लाको त्रिशुलीमा रहेको छ । यस कार्यालयले अन्तर्गत कृषक तालिम, अन्तरबाली उत्पादन प्रदर्शन, TPS, PBS उन्नत आलु बीउ उत्पादन एवं बिक्री वितरण, तरकारी फलफुलको बिरुवा उत्पादन एवं वितरण, फलफुल जर्मफ्लाजम संरक्षण, फलफुल बिरुवा रूटस्टक उत्पादन, फलफुल बगैंचा स्थापना, फलफुल बगैंचा ग्याप फिलिङ, मौरी गोला खरिद, प्रचार प्रसार, कृषक स्तरमा नमुना व्यवसायिक बगैंचा स्थापना, घुम्ती शिविर सञ्चालन, व्यवसायिक बगैंचा सुदृढीकरण, स्कुल हर्टिकल्वर सञ्चालन, स्थानीय निकायसँग व्यवसायिक बगैंचा स्थापना सम्बन्धि गोष्ठी, सुन्तलामा PCR को लागि नमुना सङ्कलन, अनुदानमा हेलनेट वितरण, नर्सरी पूर्वाधार विकास सहयोग एवं ग्राफ्ट हाउस तथा नेट हाउस निर्माण कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ६९.४९ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ६९.०२ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । साथै बेर्ना तथा बिरुवाको उत्पादन र बिक्रीबाट रु. १६,९९,००० बराबरको राजश्व सङ्कलन भएको छ । सञ्चालित कार्यक्रमबाट करिब २४, ८८ वटा विभिन्न जातका फलफूलका बिरुवा बिक्री वितरण भएको छ, जसबाट फलफूल खेतीको क्षेत्रफल बिस्तार हुने देखिन्छ । यसै गरी ९५,८६९ वटा विभिन्न जातका तरकारीका मौसमी बिरुवा, त्रिशुली घिउ सिमी र चारमासे सिमिको ६९९ के.जी. मूल बीउ उत्पादन र केन्द्रको कमाण्ड क्षेत्रको करिब ४ हेक्टर जमिनमा फलफूलको नयाँ बगैंचा सञ्चालन भएको छ ।

२.३.१९ शितोष्ण फलफुल रूटस्टक विकास केन्द्र, बोच्च, दोलखा (७०३३५३४९३/४)

शितोष्ण फलफुल रूटस्टक विकास केन्द्र दोलखा जिल्लाको बोच्चमा रहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले अलैची, किवी र चियामा अगुवा कृषक स्तरीय तालिम तथा गोष्ठी, स्थलगत तालिम, घुम्ती तालिम, TPS, PBS उन्नत आलु बीउ उत्पादन एवं बिक्री वितरण, आलझारिक बिरुवा उत्पादन एवं बिक्री वितरण, कटफ्लावर उत्पादन, तरकारी बिरुवा उत्पादन एवं बिक्री वितरण, तरकारी स्रोत बीउ उत्पादन एवं बिक्री वितरण, फलफुल बिरुवा उत्पादन एवं बिक्री वितरण अनुदानमा किवी बगैंचा स्थापना, कम्पोजिट बीउ वितरण, कृषक भ्रमण, व्यवसायिक बगैंचा स्थापना घुम्ती शिविर सञ्चालन, अनुदानमा नर्सरी पूर्वाधार विकास सहयोग, लाभ लागत परिक्षण, स्कुल हर्टिकल्वर, स्थानीय निकायसँग गार्डनिङ सम्बन्धि गोष्ठी, हेल नेट निर्माण एवं किवी बगैंचामा टि-

बार सपोर्ट कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरी भारित प्रगति ७२.८१ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ६१.४९ प्रतिशत हासिल गरेको छ । बेर्ना तथा बिरुवा उत्पादन बिक्री गरी रु. ९,६५,७९६.०० बराबरको राजश्व सङ्कलन भएको छ । सञ्चालित कार्यक्रमबाट ११,६०० वटा फलफूलका बिरुवा उत्पादन, १ वटा अलैची नर्सरीको स्थापना, २ वटा नर्सरीहरूलाई पूर्वाधार विकासमा सहयोग र ४ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको केन्द्रको फलफूल बगैंचा स्याहार सम्भार गरी व्यवस्थित गरिएको छ ।

२.३.२० माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर (७०३३५३४७१३/४)

माटोको नमुनाहरू सङ्कलन, विश्लेषण र नतिजाका आधारमा मलखाद सिफारिस गर्न, समयसापेक्ष मल तथा माटो व्यवस्थापन प्रविधिको विकास गर्न र प्रविधिलाई कृषकस्तरसम्म पुन्याई कृषि उत्पादन बढाउन, भौगोलिक विशेषताको आधारमा माटोको समस्याको पहिचान गरी दिगो भू-व्यवस्थापन प्रति जनचेतना अभिवृद्धि गर्न, बजारमा पाइने विभिन्न नाम र ब्राण्डका मलका नमूना सङ्कलन, विश्लेषण र मलमा भएको तत्वको बारेमा कृषकलाई जानकारी दिलाउने एवं सिफारिस गर्न उद्देश्यले माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशालाको स्थापना भएको हो । यो कार्यालय मकवानपुर जिल्लाको हेटौडामा अवस्थित छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले घुम्ती प्रयोगशाला मार्फत शिविर सञ्चालन, मलखाद गुणस्तर विश्लेषण, माटो नमुना विश्लेषण, माटो परीक्षण शिविर सञ्चालन, माटो र बिरुवाको नमूना सङ्कलन तथा सूक्ष्म तत्व विश्लेषण कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति ७३.४५ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७५.०४ प्रतिशत हासिल गरेको छ । साथै रु. २,८०,४४६.०० बराबरको राजश्व सङ्कलन गर्न सफल भएको छ । माटो जाँच सेवामार्फत ४,९०४ नमुना परीक्षण भएको छ जसमा प्रयोगशाला मार्फत ८०३, कीटबक्समार्फत् २,७३४ र घुम्ती माटो परीक्षण प्रयोगशालामार्फत् १,३६७ वटा नमुना परीक्षण गरिएको छ ।

२.३.२१ बीउ बिजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर (७०३३५३४७१३/४)

बीउ परीक्षण, खेत निरीक्षण तथा बीउ प्रमाणीकरण प्रविधिद्वारा बीउको गुणस्तर नियन्त्रण पद्धति कार्यान्वयन गरी कृषक वर्गहरूलाई गुणस्तरयुक्त बीउको उपलब्धतामा सुनिश्चित गराई कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धिमा सहयोग पुन्याउन मकवानपुर जिल्लाको हेटौडामा बीउ बिजन प्रयोगशालाको स्थापना भएको हो । आ.व. २०७५/०७६ यस कार्यालयले बीउ प्रमाणीकरण, नमुना सङ्कलन, प्रविधि पुस्तिका प्रकाशन, कृषक तालिम, गुणस्तर परीक्षण र बजारबाट बीउ नमुना सङ्कलन एवं परीक्षण कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ९४.८२ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७३.४९ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ, भने राजश्वमा रु. ९,६३,९४८.५० बराबरको रकम सङ्कलन भएको छ । बीउ परीक्षण मार्फत १,३९३ नमुना संख्या परीक्षण भएको, ६७७.१८ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाइएको बालीको निरीक्षण गर्नुको साथै ७६९.८६५ मे.टन. बीउ प्रमाणीकरण भएको छ ।

२.३.२२ बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन, ललितपुर (७०३३५३४९३/४)

बाली शत्रुहरूको समुचित व्यवस्थापन (IPM) पद्धतिको उपयोग गर्ने, विषादीको सुरक्षित प्रयोग र व्यवस्थापन गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, कृषकहरूको सहभागितामा जैविक बिषादीको प्रभावकारिता अध्ययन गरी रोग कीरा व्यवस्थापनमा जैविक बिषादीको प्रयोगमा बढावा दिने, प्रयोगशालामा ईन्टोमोपाथोजेनिक निमाटोड उत्पादन गरी कृषक स्तरमा वितरण तथा परिक्षण गर्ने, बाली बिरुवाहरूमा आकस्मिक रूपमा देखिने प्रकोपहरू (रोगकीराहरू) को पहिचान गरी प्रदेश स्तरबाट नियन्त्रण र व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने, बाली शत्रु र मित्रजीवको सर्भे, सर्भेलेन्स गरी जिल्ला र प्रदेशस्तरको नक्शा (**District/Provincial Pest Map**) तयार गरी कृषकहरूलाई आवश्यक तालिम र प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले ललितपुर जिल्लाको हरिहरभवनमा बाली संरक्षण प्रयोगशालाको स्थापना भएको हो । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले प्लान्ट विलनिक सञ्चालन, IP स्रोतकेन्द्र सुदृढीकरण तथा सहयोग, IPM सञ्चालन, नमुना IPM गाड़ स्थापना, समस्याग्रस्त क्षेत्रमा अभियानमूलक बाली संरक्षण, सर्भे सर्भेलेन्स, अनुदानमा जैविक बिषादी वितरण र अगुवा कृषक तालिम एंव गोष्ठी कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ५८.१२ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ४५.०० प्रतिशत हासिल गरेको छ । राजश्वमा रु. ४, ००० बराबरको रकम सङ्कलन गर्न सफल भएको छ । सहायक स्तर प्लान्ट विलनिक तालिमबाट १७ जना सहायकस्तर प्राविधिक, कृषक सहजकर्ता आई.पी.एम. पुनर्ताजगी तालिमबाट २५ जना सहायकस्तर प्राविधिक, कृषकस्तर शत्रुजीव व्यवस्थापन तालिमबाट २० जना कृषकहरू र कृषकस्तर पोष्ट हार्मेष्ट तालिमबाट २६ जना कृषकलाई दक्ष बनाउन सहयोग पुरेको छ । आई.पी.एम. कृषक सहजकर्ताहरूलाई ५ दिने आन्तरिक भ्रमणबाट २५ जना कृषक सहजकर्ताहरूलाई आई. पी.एम. प्रविधि, जैविक बिषादी, मित्र कीरा उत्पादनप्रति प्रोत्साहित हुन सहयोग पुरेको छ ।

समग्रमा कृषि विकास निर्देशनालय तथा मातहतका कार्यालयहरूलाई विनियोजित कुल बजेट रु. १२,९९,४२०।- मध्ये वित्तीय प्रगति ७२.३० प्रतिशत हासिल भएको छ । साथै जम्मा राजश्व सङ्कलन रु १,९९,९९,०००।- रहेको छ ।

२.४ आ.व. २०७५/०७६ मा पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय तथा सो मातहतका कार्यालयहरूको प्रगति प्रतिवेदन

२.४.१ पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर

प्रदेश नं. ३ मा पशुपन्थीपालन तथा मत्स्य क्षेत्रको विकासको लागि भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको मातहतमा रहने गरी पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयको स्थापना भएको छ । पशुपन्थीपालन तथा मत्स्य विकासको क्षेत्रमा मन्त्रालयले लिएको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्तिको लागि आ.व. २०७५/०७६ मा यस निर्देशनालयले प्रदेशस्तरीय ऐन, नियम, नीति तथा कार्यविधि निर्माणमा सहजीकरण, मत्स्य मूल्य शृङ्खला विकास तथा विस्तार, कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, मातहतका कार्यालय प्रमुखसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरी प्राविधिक, प्रशासनिक तथा

आर्थिक व्यवस्थापन गराई भारित प्रगति शत प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ५१.१ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । यस निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरूको कार्यप्रगति विवरण संक्षिप्त रूपमा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.४.१.१ पशु सेवा तालिम केन्द्र, लगनखेल, ललितपुर (७०३३४३४५१३/४)

प्रदेश स्तरमा पशु सेवा सम्बन्धी तालिम सञ्चालन नीति, पाठ्यक्रम तयारी, पशुपन्थी उत्पादन, पशु स्वास्थ्य, मत्स्य लगायत अन्य सम्बन्धित विषयमा कृषक, उद्यमी, कर्मचारीहरूका लागी तालिम सञ्चालन गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी रहेको यस तालिम केन्द्र, प्रदेश सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७५/०६/२२ को निर्णय अनुसार ललितपुर जिल्लामा स्थापना भएको हो । यस कार्यालयले प्रदेश नं. ३ भित्र पर्ने जिल्लाका कृषकहरूलाई व्यवसायिक माछापालन, बाखापालन र गाईभैसीपालन गरी ३ वटा तालीम सम्पन्न गरेको छ । निजी पाराभेटहरूलाई पशु प्रजनन तथा कृत्रिम गर्भाधान सम्बन्धी २ वटा तालिम र सहायकस्तरका कर्मचारीहरूलाई पशु प्रजनन तथा कृत्रिम गर्भाधान, घाँसेबाली तथा बीउ उत्पादन, योजना तर्जुमा र मत्स्यपालन सम्बन्धी ४ वटा तालिम सम्पन्न गरेको छ । सञ्चालित तालिममा ३६ जना महिला र ११८ पुरुष गरी जम्मा १५६ जनाको पशुपन्थी तथा मत्स्यपालन सम्बन्धी नविनतम प्रविधिको ज्ञान र क्षमतामा अभिवृद्धि भएको छ । यस तालिम केन्द्रले कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति ९२.१० प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८५.८८ प्रतिशत हासिल गरेको छ ।

२.४.१.२ भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र

प्रदेश नं. ३ मा पशुपन्थी तथा मत्स्य विकासका लागि विशिष्टीकृत चिकित्सा सेवा, पशुपन्थी तथा मत्स्य सम्बन्धि रोग निदान, रोग नियन्त्रणका सेवा, नियमन सेवा, दुध, मासु उत्पादन तथा माछा, अण्डाको उत्पादकत्व बढाउन आवश्यक पर्ने प्रवर्द्धनात्मक सेवा, पशु प्रजनन तथा बजार प्रवर्द्धन सेवा र मागमा आधारित विशिष्टीकृत प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने मुख्य उद्देश्यले भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रको स्थापना भएको हो । आ.व. २०७५/०७६ मा यस प्रदेशमा रहेका भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रले सम्पादन गरेका प्रगतिको संक्षिप्त विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

(क) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर (७०३३४३४५१३/४ र ७०३३४३४५१३/४)

मकवानपुर जिल्ला कार्यक्षेत्र रहेको यस विज्ञ केन्द्रको कार्यालय मकवानपुर जिल्लाको हेटौडामा रहेको छ । यस विज्ञ केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा संघिय सशर्त (७०३३४३४५१३/४) तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर, भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकर्षिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण, पशु आहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक, तरल नाईट्रोजन

व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति ८७.४७ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ६७.५९ प्रतिशत हासिल गरेको छ । त्यसै गरी प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३४३४१३/४) तर्फ ३ थान मिल्क एनालाईजर, दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि १ वटा चिस्यान भ्याट, २ प्याकेज बाख्खा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, ४ प्याकेज पाडापाडी संरक्षण विशेष कार्यक्रम, ४ प्याकेज गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम र १ परिमाणमा बकेर्नो भैंसी संरक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेर भौतिक प्रगति ४५ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ४२ प्रतिशत हासिल गरेको छ ।

(ख) मेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन

यस विज्ञ केन्द्रको कार्यालय चितवन जिल्लाको भरतपुरमा रहेको छ । यस विज्ञ केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा संघिय सशर्त (७०३३४३४१३/४) तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर र भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण कार्यक्रम, पशु आहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, धाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत मत्स्य पोखरी निर्माण (ब्लक) कार्यक्रम सम्पन्न गरी भारित प्रगति ६०.२ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ६८.७ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । प्रदेश सरकारबाट प्राप्त कार्यक्रम (७०३३४३४१३/४) तर्फ मिल्क एनालाईजर १३ थान, दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि १७ वटा चिस्यान भ्याट स्थापना, बाख्खा प्रवर्द्धन कार्यक्रम २ प्याकेज, पाडापाडी/बकेर्नो भैंसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम ४ प्याकेज, गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम ६ प्याकेज, मत्स्य पालन क्षेत्र विस्तारका लागि पोखरी निर्माणको कार्यान्वयनबाट भौतिक प्रगति ५२ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ४६ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यस केन्द्रबाट पशु उपचार सेवामार्फत १२०७ वटा पशुपन्थीको मेडिकल, ४६२ पशुपन्थीको सर्जिकल र २१२ वटा पशुपन्थीको गाइनेकोलोजीकल मार्फत उपचार भएको छ । यसै गरी ७१५ नमुनाको गोवर परिक्षण र २४३ वटा नमुनाको दुध परिक्षण भएको छ । परजीवि नियन्त्रणको लागि **Albendazole, Oxyclzanide plus Levamisole Ointment** तथा **Spray** को वितरण भएको छ । राष्ट्रिय पि.पि.आर. (PPR) रोग नियन्त्रण कार्यक्रम मार्फत खोप कार्य सञ्चालन गरी १५०,००० खोप वितरण भएको छ । खोरत रोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत औषधी तथा ३०,००० खोप खरीद गरी आवश्यकता अनुसार वितरण भएको छ । वर्ड फ्लू रोग आउट ब्रेक हुनबाट सतर्कता अपनाउने विषयमा सरोकारवालाहरूसँग जैविक सुरक्षा सम्बन्धी गोष्ठी पनि सम्पन्न भईसकेको छ ।

(ग) मेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट

नुवाकोट र रसुवा दुवै जिल्ला कार्यक्षेत्र हुने गरी नुवाकोट जिल्लामा यस कार्यालयको स्थापना भएको छ । यस विज्ञ केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा संघिय सशर्त (७०३३४३४१३/४) तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर, भ्यागुते/चरचरे रोग

विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण कार्यक्रम, पशु आहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ८२.८ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ७३.९२ प्रतिशत हासिल गरेको छ । त्यसै गरी प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३५३५१३/४) अन्तर्गत बाख्बा प्रवर्द्धन कार्यक्रम २ प्याकेज, गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम र मत्स्यपालन क्षेत्र विस्तारका लागी पोखरी निर्माण कार्य सम्पन्न गरी भौतिक प्रगति ४० प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ३० प्रतिशत हासिल गरेको छ । यस केन्द्रले २०२२ वटा गाई, ९५३ वटा भैंसी र १६ वटा बाख्बामा कृत्रिम गर्भधान (AI) मार्फत सेवा पुऱ्याएको छ । यसै गरी १,९३,००० वटा बाख्बालाई पि.पि.आर, १०,००० कुखुरालाई रानीखेत, ३०,००० कुखुरालाई IBD, ५०० कुखुरालाई FowlFox, ५०० वटा पशुलाई खोरेत, २०० पशु र ३५० कुकुरलाई रेविज विरुद्धको खोप लगाईएको छ । यस केन्द्रबाट पशु उपचार सेवा मार्फत २,२५७ वटा पशुपन्थीको मेडिकल, ९३ पशुपन्थीको सर्जिकल र ८१ वटा पशुपन्थीको गाइनेकोलोजीकल मार्फत उपचार भएको छ । समग्रमा कार्यक्रमको कार्यान्वयनबाट रु. ८७,८८५ बराबरको राजश्व सङ्कलन भएको छ ।

(घ) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर

यस विज्ञ केन्द्रको कार्य क्षेत्र काठमाण्डौ, ललितपुर र भक्तपुर हो भने कार्यालय ललितपुर जिल्लामा अवस्थित छ । यस केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा संधिय सशर्त (७०३३५३५१३/४) अन्तर्गत विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर, भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण, पशु आहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रमहरूको सम्पन्न गरी भारित प्रगति ८६.५ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ८९.२४ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यसै गरी प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३५३५१३/४) तर्फ २ थान मिल्क एनालाईजर, दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि २ वटा चिस्यान भ्याट स्थापना, पाडापाडी/बकेर्नो भैंसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम ४ प्याकेज, गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम ६ प्याकेज, २८५ परिवारको कृषिमा यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन, सहयोग तथा क्षमता विकास, उच्च प्रजननमानको वोयर जातका बाख्बाको २ वटा स्रोत केन्द्र स्थापना र ४ प्याकेज भैंसी सम्बर्द्धन तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति शतप्रतिशत र वित्तिय प्रगति ९७.५ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यस केन्द्रबाट खोरेत नियन्त्रणको लागि ३० हजार पशुमा रोग विरुद्धको खोप लगाएको छ । यसै गरी रेविज नियन्त्रणका लागि कुकुरमा बन्ध्याकरण र खोप लगाईएको छ । महामारीको रूपमा रहेको बर्ड फ्लु नियन्त्रणको लागि कुखुरा ५०,०९९ वटा, हास ३९० वटा, अण्डा १३,५९५ वटा र १४,५०० के.जि. दाना नष्ट गरिएको छ, जसबाट करीब ५ करोड ५० लाख क्षति हुन पुगेको छ । यस केन्द्रले संक्रमित क्षेत्रका पन्थी तथा पन्थीजन्य पदार्थ नष्ट गरी जैबिक सुरक्षाको बारेमा जानकारी दिएको छ । छाडा पशु तथा कुकुरहरूको व्यवस्थापन, मासु पसलमा सुधार, खुल्ला पशु बध, दुधको

गुणस्तरमा वृद्धि, किसानको घरमा सेवा दिन सक्षम हुनु र किसानको साथी कार्यालय बन्न यस कार्यालयलाई चुनौती रहेको छ ।

(ड) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा

यस विज्ञ केन्द्रको कार्यक्षेत्र सिन्धुपाल्योक र दोलखा जिल्ला रहेको छ भने कार्यालय दोलखा जिल्लामा रहेको छ । यस विज्ञ केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा संघिय सशर्त (७०३३५३५१३/४) तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर, भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ९९.०४ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ९६.०० प्रतिशत हासिल गरेको छ, भने प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३५३५१३/४) तर्फ १ वटा मिल्क एनालाईजर, भैंसी सम्बद्धन तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम २ प्याकेज, गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम ४ प्याकेज, बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम २ प्याकेज, भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम २ प्याकेज, चौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम १० प्याकेज र १ वटा दुग्ध डेरीको स्तरोन्नति गरी भारित प्रगति ९९.९७ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ७४.५८ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ ।

(च) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली

रामेछाप र सिन्धुली जिल्ला कार्यक्षेत्र रहने गरी सिन्धुली जिल्लामा भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रको स्थापना भएको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस केन्द्रले संघिय सशर्त (७०३३५३५१३/४) तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर, भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण, पशु आहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत मत्स्य पोखरी निर्माण (ब्लक) कार्यक्रम सम्पन्न गरी भारित प्रगति ६७.५१ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ४७.८ प्रतिशत हासिल गरेको छ । त्यसै गरी प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३५३५१३/४) तर्फ मत्स्यपालनको क्षेत्र विस्तारका लागि पोखरी निर्माण, दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि १ वटा चिस्यान भ्याट स्थापना, ४ प्याकेज गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम, २ प्याकेज बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, २ प्याकेज भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, १ प्याकेज भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, उत्पादनमूलक ४ वटा सहकारी संस्था प्रवर्द्धन, १ परिमाणमा कृषिमा यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन तथा सहयोग कार्यक्रम सम्पन्न गरी कार्यालयले भारित प्रगति ७७.४२ प्रतिशत वित्तिय प्रगति ७७.८६ प्रतिशत हासिल गरेको छ ।

(छ) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ

धादिङ जिल्ला कार्यक्षेत्र रहेको यस विज्ञ केन्द्रको कार्यालय धादिङ जिल्लामा रहेको छ । यस विज्ञ केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा संघिय सशर्त (७०३३४३४१३/४) तर्फ विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण, पशु आहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रम सम्पन्न गरी भारित प्रगति ९५.१ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ६२.२१ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यसै गरी प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३४३४१३४४) तर्फ २ प्याकेज बाख्ना प्रवर्द्धन कार्यक्रम, उच्च प्रजननमानको वोयर बाख्नाको २ वटा स्रोतकेन्द्र स्थापना र ९ प्याकेज पाडापाडी/बकर्नो भैंसी संरक्षण विशेष कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ६७.२ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ६७.०२ प्रतिशत हासिल गरेको गर्न सफल भएको छ । यस केन्द्रले गा.पा/न.पा. सँगै समन्वय गरेर एकिकृत घुम्ती शिविर (पशुस्वास्थ्य शिविर) मार्फत ५,९८१ पशुपन्थीको उपचार गरेको छ । निःशुल्क औषधि वितरण मार्फत ७,९७८ पशु र ५३७ वटा पन्थीको उपचार भएको छ । साथै रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम मार्फत २,०६,९६३ वटा पशुपन्थीको उपचार भएको छ ।

(ज) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काभ्रे

यस कार्यालयको कार्य क्षेत्र काभ्रे जिल्ला हो, भने कार्यालय काभ्रे जिल्लाको सदरमुकाम धुलिखेलमा अवस्थित छ । यस केन्द्रले आ.व. २०७५/७६ मा संघिय सशर्त (७०३३५३९१३/४) अन्तर्गत विभिन्न रोग नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर, रानीखेत, स्वाईन फिवर, भ्यागुते/चरचरे रोग विरुद्धको खोप लगाउने कार्य), आकस्मिक रोग आउटब्रेक नियन्त्रण, पशुआहारामा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण वितरण, घाँस बीउ गुणस्तर प्रवर्द्धनात्मक, तरल नाईट्रोजन व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरी भारित प्रगति ९४.९४ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति ७४.०१ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यसै गरी प्रदेश सरकारको कार्यक्रम (७०३३५३५१३/४) तर्फ २ थान मिल्क एनालाईजर (अनैकोट दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था पाँचखाल र कालिदेवी दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लि. धुलिखेल-११), दुग्ध चिस्यान केन्द्रका लागि १ वटा चिस्यान भ्याट स्थापना (मिलन दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लि. मण्डन देउपुर-८), पाडापाडी प्रबर्द्धन कार्यक्रम ४ वटा (तिमालवेसि दृढ कृषक समूह, पाँचखाल-१३, यडसिल सिर्जनशील कृषक समूह, तेमाल गाउँपालिका-६, कन्चनजड्गा पशुपालक कृषक समूह, रोशि-२ र याडगवेलखोला कृषि सहकारी संस्था लि. तेमाल गाउँपालिका-३), बकर्नो भैंसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम ५ प्याकेज - श्री भवानी कृषि तथा पशुपालन कृषक समूह, बनेपा-२, जनउत्थान युवा कृषक समूह, धुलिखेल-३, नमूना कृषक समूह, बेथानचोक गाउँपालिका-१, रोतिम कृषक समूह, तेमाल गाउँपालिका-६ र श्री पोखरीगाउँ पशुपालक कृषक समूह, चौरिदेउराली-५, बाख्ना प्रवर्द्धन कार्यक्रम २ प्याकेज (श्री दुर्गम समाज कृषक समूह, खानिखोला-२ र श्री कुशल कृषि उत्पादक समूह, चौरिदेउराली-४), ५८ परिवारको कृषिमा

यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन, सहयोग तथा क्षमता विकास कार्यक्रमको कार्यान्वयनबाट भौतिक प्रगति ८० प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ७८ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यस केन्द्रबाट खोरेत नियन्त्रणको लागि ३१ हजार पशुमा रोग विरुद्धको खोप लगाएको छ । यसै गरी रेबिज नियन्त्रणका लागि कुकुरमा बन्ध्याकरण र खोप लगाइएको छ । छाडा पशु तथा कुकुरहरूको व्यवस्थापन, मासु पसलमा सुधार, खुल्ला पशु बध, दुधको गुणस्तरमा वृद्धि तथा किसानको घरदैलोमा सेवा दिने गरी सक्षम हुन यस कार्यालयलाई चुनौती रहेको छ ।

२.४.१.३ मत्स्य विकास केन्द्र

मत्स्य विकासको क्षेत्रमा विभिन्न जातका शुद्ध नश्लको मत्स्य विज उत्पादन, वितरण, माग र पूर्ति व्यवस्थापन, मत्स्य सम्बन्धी प्रयोगशाला सेवा, प्राकृतिक जलाशयको उपयोग तथा जलीय जीवको संरक्षण, कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन, आधुनिक प्रविधि परिक्षण, प्रदर्शन तथा विस्तार, फार्मलाई सिकाईको थलोको रूपमा विकास गर्ने, फिल्ड अध्ययन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी सीपमूलक तथा जनचेतना अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गर्ने अभिप्रायले चितवन र मकवानपुर जिल्लामा मत्स्य विकास केन्द्रको स्थापना भएको हो ।

(क) मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन

यस केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा ह्याचलिङ्ग, फ्राई, फिङ्गरलिङ्ग तथा खाने माछा उत्पादन अन्तर्गत ह्याचलिङ्ग फ्राई, फिङ्गरलिङ्ग र खाने माछा उत्पादन तथा वितरण बाट रु. ३०,०४,३१९.५ राजश्व सङ्कलन गर्न सफल भएको छ । यसै गरी उद्यमशीलता, रोजगारीमूलक, सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिमअन्तर्गत घुस्ती स्थलगत, व्यवसायिक माछा पालन सम्बन्धी एक हप्ते तालिम, प्राविधिक वार्तालाप तथा माछा मारी जिवीकोपार्जन गर्ने समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गरी जलिय जीव संरक्षणमा टेवा पुऱ्याउने कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरेको छ । विभिन्न मेला, महोत्सव तथा प्रदर्शनीमा स्टलसहित सहभागी भई मत्स्य प्रविधि सम्बन्धी प्रचार प्रसार गरेको छ । माउ माछा बि २, बि ३, बि ४ को डिल मर्मत गर्ने पंगास ह्याचरी र प्रयोगमा नआएका नर्सरी पोखरीको लागि पानीको व्यवस्था गर्न बोरिङ्ग निर्माण गर्ने कार्य पनि सम्पन्न भएको छ । माछाको ह्याचलिङ्ग तथा भुरा, खाने माछा, वन रोयल्टी, अन्य र बेरुजु (रु. २९,७४९.००) गरी जम्मा रु. ३५,२४,७८५.५ बराबरको राजश्व रकम सङ्कलन भएको छ । समग्रमा यस केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनबाट भारित प्रगति ८६ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८४ प्रतिशत हासिल गर्न सफल भएको छ । बलौटे माटो भएको हुँदा पानीको चुहावट बढी हुन, पोखरीको डिलहरू जिर्ण अवस्थामा रहनु पोखरीबाट गोही हटाउन नसक्नु, फेन्सिङ्गको अभावमा बेला-बखत माछा चोरी हुनु र सिँचाईको अभावमा हिउँदमा ४ हे. पोखरी जलासय सुख्खा रहनु जस्ता समस्याहरू कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा देखापरेका छन् ।

(ख) मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर

यस केन्द्रले आ.व. २०७५/०७६ मा जलाशयमा ५०,००० माछाका भुरा, १२ पटक मत्स्य रोग सर्भिलेन्स र रिपोर्टिङ, १ मे.टन खाने माछा उत्पादन, २ पटक ग्याल्भनाइज्ड फलामको केजमा मत्स्यपालन प्रविधि परीक्षण, केजको लागि जाली व्यवस्थापन, कार्यालय भवन फिनिसिङ्ग, प्रविधि प्रसारणको लागि कृषक तालिम र प्राविधिक पुस्तक प्रकाशन कार्यहरू सम्पन्न गरी ८० प्रतिशत भारित प्रगति र ७६.५ प्रतिशत वित्तिय प्रगति हासिल गरेको छ ।

२.४.१.४ बाखा विकास फार्म, चित्लाङ्ग, मकवानपुर

बाखापालनको क्षेत्रमा स्थानीय तथा उन्नत नश्लका सानन् (Dairy Goat) बाखाको हर्ड व्यवस्थापन, आनुवंशिक स्रोत संरक्षण तथा जैविक विविधता प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय खरी तथा उन्नत नश्लको सानन् जातको बाखाको न्युकिलियस हर्डको व्यवस्थापन, समच्यमा बोकाबाखा तथा पाठापाठी आपुर्ति तथा व्यवस्थापन, उन्नत नश्ल विकासका लागि भ्रुण प्रत्यारोपण, कृत्रिम गर्भाधान, स्थानीय खरी र उन्नत नश्लको सानन् जातको बाखा विकास तथा विस्तारका लागि बाह्य स्रोत विकास (Out-reach) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने मुख्य जिम्मेवारी पाएको यस फार्मले आ.व. २०७५/०७६ मा मुख्य गरी चरनको लागि पानीको व्यवस्थापन, १० वटा स्रोत केन्द्रहरूका समूहहरूमा डालेघाँसको १०, ००० बिरुवा वितरण, चिज उत्पादन गर्ने १ समूहमा कोल्डरूम र १ वटा तालिम हल निर्माण कार्यको सफल कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ९८.३ प्रतिशत र वित्तिय प्रगति प्रतिशत ९४.०३ प्रतिशत हासिल गरेको छ ।

२.५ आ.व. २०७५/०७६ को सहकारी प्रशिक्षालयको प्रगति प्रतिवेदन

प्रदेश नम्बर ३ का १३ जिल्लाहरू रहेका सहकारी संस्थाहरूलाई सहकारी सम्बन्धि प्रशिक्षण दिने उद्देश्यले भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत सहकारी प्रशिक्षालयको स्थापना भएको हो । यस कार्यालयले मुख्य गरी सहकारी सँग सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई, पदाधिकारीहरूलाई विशेष गरी तालिम, सहकारी सम्बन्धि ज्ञान र सिप प्रदान गर्ने गर्छ । यसको कार्यालय चितवनको भरतपुरमा रहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा यस कार्यालयले लेखा तथा व्यवस्थापन र व्यवसाय अभिवृद्धि सम्बन्धी तालीम तथा अनुगमन कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयन गरी भारित प्रगति ८३ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ८२ प्रतिशत हासिल गरेको छ ।

२.६ आ.व. २०७५/०७६ मा मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरुको एकमुष्ट बजेट तथा चालु र पुँजीगत खर्चहरुको विवरण

क्र.सं.	ब.उ.शी.न.	कार्यक्रम	विनियोजित बजेट (₹.)	खर्च (₹)	बाँकी रकम	खर्च प्रतिशत
१	७०३३५३९१३	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (प्रशासनिक चालु)	१३४७५३०००	९०२६२०८४.७३	४४४९०९९५.२७	६६.९८
२	७०३३५३९१४	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (प्रशासनिक पुँजिगत)	२७००००००	२४९६९७९४	२०३०२०६	९२.४८
३	७०३३५३५१३	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (कार्यक्रम चालु)	२१२५७००००	१२१९०२१०४.३	९०६६७८९५.७	५७.३५
४	७०३३५३५१४	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (कार्यक्रम पुँजिगत)	१८११९८२०००	७६३९६७४११.५	१०४८०१४५८९	४२.१६
५	७०३३५३९१३	संघीय सर्वत (चालु कार्यक्रम)	६५९१०५०००	४६१९६०८३५.७	१९७१४४९६४.४	७०.०९
६	७०३३५३९१४	संघीय सर्वत (पुँजिगत कार्यक्रम)	२६८१९२०००	१३५०९४३३९.७	१३३०९७६६०.३	५०.३७
		चालु खर्च	१००६४२८०००	६७४९२५०२५	३३२३०२९७५	६६.९८
		पुँजिगत खर्च	२१०७१७४०००	९२४०३१५४५	११८३१४२४५५	४३.८५
		कुल खर्च	३११३६०२०००	१५९८१५६५७०	१५१५४४५४३०	५१.३३

२.७ मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयको वित्तीय प्रगति विवरण (ब.उ.शी.न. ७०३३५३५१३/४, संघीय सशर्त अनुदान)

क्र. सं.	मन्त्रालय/कार्यालय/निकाय	विनियोजित बजेट (रु. हजारमा)	खर्च (रु. हजार)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)
१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, हेटौडा, मकवानपुर	९९७८९	२८०६६.५	२८.१३	३२
२	कृषि विकास निर्देशनालय, मकवानपुर	१४८३७	९९६६७	७९	८२
३	कृषि ज्ञान केन्द्र, भरतपुर, चितवन	५७०४४	४३२९०	७६	८२
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ्गबेशी, धादिङ्ग	२६६०५	२२४४६	८४	८६
५	कृषि ज्ञान केन्द्र, बिदुर, नुवाकोट	४३२४०	१९४५५	४५	६२
६	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	६५३७४	४७३९२	७२	७८
७	कृषि ज्ञान केन्द्र, धुलीखेल, काम्पे	४१४२०	२९६३४	५२	७२
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, मन्थली, रामेछाप	४६६२२	८९२५	९९	२५
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	२६५९५	१८७२६	७०	७४
१०	किम्बु नर्सरी विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन	१२५०९	१०३५९	८३	९०
११	मौरीपालन विकास कार्यक्रम, भण्डारा, चितवन	११२४०	१११४८	९९	१००
१२	व्यवसायिक ग्रेनेज केन्द्र, चित्तापोल, भक्तपुर	६६६५	४३९४	६६	६६
१३	प्रजनन पिढी बिजकोया स्रोत केन्द्र, धुनीवेशी, धादिङ्ग	११४९१	१०२१६	८९	१००
१४	शितोष्ण वागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर	३५८२१	२४२९५	६८	६९
१५	उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र, त्रिशुली, नुवाकोट	३१५३५	२१७६५	६९	७०
१६	शितोष्ण फलफूल रूटस्टक विकास केन्द्र, बाँच, दोलखा	३१२५४	११००६	६१	७२
१७	कन्दमुल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली	४२००८	३५५४२	८५	९०
१८	मसलाबाली विकास केन्द्र, पाँचखाल, काम्पे	३६९३४	३०२९६.४८	८२	८८
१९	पुष्प विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर	३६२८३	२६६७३	७४	७८
२०	बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन, ललितपुर	२७४९४	१६०३४	५८	५८

क्र. सं.	मन्त्रालय/कार्यालय/निकाय	विनियोजित बजेट (रु. हजारमा)	खर्च (रु. हजार)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)
२१	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	७५६०	६१८६	८२	८२
२२	बीउबिजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	१४६९५	१०८००	७३	९४
२३	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१३८२५	७७०३	५६	६५
२४	पशु सेवा तालिम केन्द्र, लगनखेल, ललितपुर	७४००	६३५४	८६	९०
२५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ्गबेशी, धादिङ्ग	९८३५	६११८	६२	६५
२६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, बिदुर, नुवाकोट	११२६५	८३२७	७४	७५
२७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, लगनखेल, ललितपुर	१००६७	८१७९	८१	८४
२८	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धुलिखेल, काम्पे	१०३४९	८३९०	८१	८३
२९	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	११०३२	९०९७	४८	५०
३०	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चरिकोट, दोलखा	९४४७	९०६९	९६	९८
३१	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, भरतपुर, चितवन	३६६१४	२५१५४	६९	७२
३२	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, हेटौडा, मकवानपुर	१३६०९	९९८	६८	७०
३३	बाख्ता विकास फार्म, चित्तलाङ्ग, मकवानपुर	२८३३७	२६६४७	९४	९७
३४	मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर	१२३५३	९४५५	७७	८०
३५	मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन	१८१४९	१५३०७	८४	८६
जम्मा		९२७२९७	५९७५६२	६४	७७.८

२.८ मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयको कार्यालयगत वित्तीय प्रगति विवरण (ब.उ.शी.न.
७०३३५३५१३/४, ७०३३५३५११)

क्र. सं.	कार्यालय/निकाय	विनियोजित बजेट (रु. हजार)	खर्च (रु. हजार)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)
१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, हेटौडा, मकवानपुर	१२४३८०९	३३३८३४.६	२७	३०
२	कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	५६२०३	५३१२०	९५	१००
३	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर	११९६०	५४१७	४५	५०
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	९९२४०	७८३९५	८६	९०
५	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	६३६४६	४१८३२	६६	७५
६	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	३५८०२	२६०३०	७३	७५
७	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	५७१८५	४९२२५	८६	९०
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, काभ्रेपलान्चोक	१०४८९७	८९१४४	८५	८८
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	६३५३०	४५५८५	७२	७५
१०	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	७४०४१	३९०८९	५३	५५
११	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१७९४	८५५	४८	५०
१२	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	३०९३७	२०४३५	६६	७५
१३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	३४४२७	१०४४८	३०	४०
१४	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	५४२४६	५२६९९	९७	९८
१५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काभ्रेपलान्चोक	२५३०९	१९७०५	७८	८०

क्र. सं.	कार्यालय/निकाय	विनियोजित बजेट (रु. हजार)	खर्च (रु. हजार)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)
१६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	३८१२८	२५५४४	६७	७०
१७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा	४८२३२	३९४९५	८२	८४
१८	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	८९४८६	४९२५६	४६	५२
१९	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	५३३५५	२२४७५	४२	४५
२०	सहकारी प्रशिक्षालय, चितवन	८०८६	६५९८	८२	८३
	कार्यक्रम खर्च जम्मा	२९८६३०५	१००९९०९.६०	४६	७०

२.५ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरुको खर्च विवरण संघीय सर्वेत ७०३३४३४१३/४

क्र. सं.	कार्यालय/निकाय	बजेट (रु.)	खर्च (रु.)	बाकी बजेट	खर्च प्रतिशत	कैफियत
पूँजिगत खर्च तर्फ ७०३३४३४१४						
१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, हेटौडा, मकवानपुर	७३५०००००	१५०८२६४२	५८४१७३५८	२०.५२	
२	कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१५००००	०	१५००००	०.००	
३	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१००००००	४८१३५४	५१८६४६	४८.१४	
४	पुष्प विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर	६१९६०००	५५९०३३८	६०५६६२	९०.२२	
५	वाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन ललितपुर	८९८५०००	१३५८८१०	७६२६१९०	१५.१२	
६	पशु सेवा तालिम केन्द्र, ललितपुर	२०००००	१२५७५५.०४	७४२४४.९६	६२.८८	
७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	१०७५०००	९७३८८९	१०११११	९०.५९	
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	१९०४००००	६४६१३४१	१२५७८६५९	३३.९४	
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	१४४७००००	४३९३९७०	१००७६०३०	३०.३७	
१०	कन्दमुल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली	३३७५०००	३२७६३८४	९८६१६	९७.०८	
११	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	८६०५०००	७३६३८३३	१२४११६७	८५.५८	
१२	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	८५०००००	१०५००००	७४५००००	१२.३५	
१३	मसलावली विकास केन्द्र, पाँचखाल, काभ्रे	१४१७५०००	९५४६६७५.७७	४६२८३२४.२९	६७.३५	
१४	कृषि ज्ञान केन्द्र, काभ्रे	६८४५०००	५८६०६००	९८४४००	८५.६२	
१५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काभ्रे	१०७९०००	१०७९०००	०	१००.००	
१६	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	१२८८५०००	५७९८२०६	७९६६७९४	४४.३८	

१७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	१०७५०००	६३१३८७	४४३६९३	५८.७३	
१८	उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र, त्रिशुली, नुवाकोट	८४३००००	७१५८०८१	१२७१९९९	८४.९१	
१९	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	६४६५०००	६४६४९८६	८१४	९९.९९	
२०	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	२१०००००	०	२१०००००	०.००	
२१	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	११८९००००	६७९७९८१	५०९२८९९	५७.७७	
२२	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	२६४८५०००	१७५५४९२८	८९२०८७२	६६.३०	
२३	मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन	३४३००००	२२२८०४५.३	१२०१९५४.७	६४.९६	
२४	शितोष्ण फलफुल रूटस्टक विकास केन्द्र, दोलखा	४५०००००	३९८२००५.६८	५१७९९४.३२	८८.४९	
२५	शितोष्ण बागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर	८२३७०००	८१७८०४२	५८९५८	९९.२८	
२६	बाखा विकास फार्म, वित्लाङ्ग, मकवानपुर	९५२५०००	८९६२६४१.४३	५६२३५८.५७	९४.१०	
२७	मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर	९५७५०००	१४३७८८१.५५	१३७११८.४५	९१.२९	
२८	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	१०७५०००	७४४०६७	३३०९३३	६९.२२	
२९	विउ विजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	३३३५०००	२५९३८९६	७४११०४	७७.७८	
पुँजीगत खर्च तर्फको जम्मा		२६८९९२०००	१३५०९४३३९.७	१३३०९७६६०.३	५०.३७	
चालु खर्च तर्फ ७०३३५३४९३						
१	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, हेटौडा, मकवानपुर	२६२८९०००	६५०७०४६	१९७८१९५४	२४.७५	
२	कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१४६८७०००	८९१९२५४.७	५७६७७४५.३	६०.७३	

३	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१२८२५०००	७२२१९०३.८	५६०३०९६.२	५६.३१	
४	बाली संरक्षण प्रयोगशाला हरिहर भवन, ललितपुर	१८५०९०००	१४६२१६६६.०१	३८८७३३३.९९	७९.००	
५	पुष्प विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर	३००८७०००	२०६०८३९९.७	९४७८६००.३	६८.५०	
६	पशु सेवा तालिम केन्द्र, ललितपुर	७२०००००	६२२८४५७.२	९७१५४२.८	८६.५१	
७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	८९९२०००	७२०५२३४.२	१७८६७६५.८	८०.१३	
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	४६३३४०००	४०९३१६०४	५४०२३९६	८८.३४	
९	व्यवसायीक ग्रेनेज केन्द्र, चितापोल, भक्तपुर	६६६५०००	४३९३०४३.१	२२७१९५६.९	६५.९१	
१०	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा	९४४७०००	९०६९४२०	३७७५८०	९६.००	
११	शितोष्ण फलफुल रूटस्टक विकास केन्द्र वाँच, दोलखा	२६७५४०००	१५२३५९६९.२	११५१८०३०.८	५६.९५	
१२	मसलाबाली विकास केन्द्र, पाँचखाल काम्रेपलाञ्चोक	२२७५९०००	२०५६२५१२.९४	२१९६४८७.०६	९०.३५	
१३	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	३०३५५०००	१३७३७९८.९	१६६१७८१५.१	४५.२६	
१४	उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र, त्रिशुली, नुवाकोट	२३१०५०००	१४६०६४८९.८२	८४९८५१०.१८	६३.२२	
१५	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	४५१५४०००	३९११४०१५.६	६०३९९८४.४	८६.६२	
१६	मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर	१०७७८०००	८०९३९६७.६	२७६४०३२.४	७४.३५	
१७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	१०५३२०००	८०४६७०४.२	२४८५२९५.८	७६.४०	
१८	शितोष्ण बागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर	२७५८०००	१५७९६०२९.१	११७८७९७०.९	५७.२७	
१९	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	३२१५२०००	८८३५१९७.७	२३३१६८०२.३	२७.४८	
२०	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	१७९९००००	११३७२०३८.२३	६६१७९६१.७७	६३.२१	
२१	कन्दमुल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली	३८६३३०००	३२२७४५०७.५६	६३५८४९२.४४	८३.५४	

२२	कृषि ज्ञान केन्द्र, काम्रे	३४५७५०००	२१६३४६७०.८	१२९४०३२९.२	६२.५७	
२३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काम्रे	९२७०००००	७३१०५०६.४९	१९५९४९३.५१	७८.८६	
२४	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	१०१९०००००	७६९५९३१.१	२४९४०६८.९	७५.५२	
२५	प्रजनन पिंडी बिज कोया स्रोत केन्द्र, धुनिवेसी, धादिङ	११४९९००००	९६०३४१८.२	१८८७५८१.८	८३.५७	
२६	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	२०१४०००००	१५९८१९६४.१	४१५८०३५.९	७९.३५	
२७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	७७३५००००	६११८३१३.४	१६१६६८६.६	७९.१०	
२८	मौरी विकास कार्यक्रम, भण्डारा	११२४०००००	९४३५८२०.१	१८०४१७९.९	८३.९५	
२९	किम्बु नर्सरी विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन	१२५०९००००	१०१४१४५५	२३६७५४५	८१.०७	
३०	मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा , चितवन	१४७१९००००	१३०७८९८६.६८	१६४००९३.३२	८८.८६	
३१	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	१०१३९००००	७५९९८६९.९७	२५३९१३८.०३	७४.९६	
३२	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, मकवानपुर	७५६०००००	५७१४५५४.६१	१८४५४४५.३९	७५.५९	
३३	विउ विजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	११३६०००००	८२०६७९९.२	३१५३२००.८	७२.२४	
३४	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	१२५३४००००	८४५३८९८.४	४०८०१०९.६	६७.४५	
३५	बाखा विकास कार्म, चिल्लाङ, मकवानपुर	१८८१२००००	१७६८४०१०.०४	११२७९८९.९६	९४.००	
	चालु खर्चको जम्मा	६५९९०५००००	४६१९६०८२६	१९७१४४९६४	७०.०९	
	कुल जम्मा	९२७२९७००००	५९७०५५१७५	३३०२४१८२५	६४.३९	

२.१० भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरुको खर्च विवरण (प्रदेश सरकार) ७०३३४३४१३/४

क्र. सं.	कार्यालय/निकाय	बजेट (रु.)	खर्च (रु.)	बाँकी बजेट (रु.)	खर्च प्रतिशत	कैफियत
पूँजिगत खर्च तर्फ ७०३३४३४१४						
१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, हेटौडा, मकवानपुर	१०२९७०३०००	२१८३४४४८	८९९३५८५५२	२१.२०	
२	कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	५०७६३०००	४८१२७३१२	२६३५६८८	९४.८१	
३	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	४०४०५०००	३००३१५५७	१०३७३४४३	७४.३३	
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	५३८९६०००	३८६३४७६८.५	१५२६१२३१.५	७१.६८	
५	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	५७९५५०००	४०५४६७०४	१७४०८२९६	६९.९६	
६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	२३८३८०००	१३३५५७२१	१०४८२२७९	५६.०३	
७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	४३०९६०००	४०५८०८७१	२५१५१२९	९४.१६	
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, काभ्रे	९४७७७०००	८२१९२०९२	१२५८४९०८	८६.७२	
९	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काभ्रे	२४३९४०००	१६६४००००	७७५४०००	६८.२१	
१०	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	३५००२०००	२५५७८४००	९४२३६००	७३.०८	
११	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	३००५७०००	६६३५९९९	२३४२१००९	२२.०८	
१२	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	६३२४१०००	४८९४६८५५	१४२९४९४५	७७.४०	
१३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	२७५६२०००	१७५७१२२६	९९९०७७४	६३.७५	
१४	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	८०३४५०००	६२५०००७२	१७८४४९२८	७७.७९	
१५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	७५८३१०००	३५३०८०६०	४०५२२९४०	४६.५६	
१६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा	२७६२७०००	१८२१३०७०	९४१३९३०	६५.९२	

क्र. सं.	कार्यालय/निकाय	बजेट (रु.)	खर्च (रु.)	बाँकी बजेट (रु.)	खर्च प्रतिशत	कैफियत
१७	शितोष्ण बागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर	५००००००	०	५००००००	०.००	
१८	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	४८४९००००	२०७६०२५६	२७७२९७४४	४२.८१	
	पुँजिगत खर्च तर्फको जम्मा	१८१९८२०००	७६३९६७४९९.५	१०४८०१४५८९	४२.९६	

चालु खर्च तर्फ ७०३३५३५१३

१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, हेटौडा, मकवानपुर	७१४५१०००	२५०६०९३१	४६३९००६९	३५.०७	
२	कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	४४००००	९३५००	३४६५००	२१.२५	
३	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा, मकवानपुर	१७९४०००	८५४७८३	९३९२९७	४७.६५	
४	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा	२०६०५०००	१७७५८७८०	२८४६२२०	८६.१९	
५	कृषि ज्ञान केन्द्र काम्रे	१०१२००००	७३८४४३०.३	२७३५५६९.७	७२.९७	
६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काम्रे	९९५०००	९९५०००	०	१००.००	
७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	४३७००००	३८२८९९६	५४१००४	८७.६२	
८	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	१११५००००	१११४९९९९	१	१००.००	
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	१६७८००००	१५६८९४४	१०९८०५६	९३.४६	
१०	मौरी विकास कार्यक्रम, भण्डारा, चितवन	९९००००	९८५४८०	४५२०	९९.५४	
११	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	१३६५५०००	६६२५२९७	७०२९७८३	४८.५२	
१२	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	४०५०००	४०५०००	०	१००.००	

क्र. सं.	कार्यालय/निकाय	बजेट (रु.)	खर्च (रु.)	बाँकी बजेट (रु.)	खर्च प्रतिशत	कैफियत
१३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	३३७५०००	२९७०९९५	४०४०८५	८८.०३	
१४	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	१४२९००००	१२१८८७६०	२९०९२४०	८५.३०	
१५	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	५५५००००	४९७५५००	५७४५००	८९.६५	
१६	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	२०१४५०००	६२००००	१९५२५०००	३.०८	
१७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	४८६५०००	१२९३४५१	३५७१५४९	२६.५९	
१८	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	८०००००	५४९८९३	२५०९०७	६८.७४	
१९	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	१०८७००००	८५५९५२५	२३१०४७५	७८.७४	
	चालु खर्चको जम्मा	२१२५७००००	१२१९०२९०४	९०६६७८९५.७	१३३२.४	
	कुल जम्मा	२०२४५५२०००	८८५८८९५१६	११३८६८२४८४	४३.७५६	

२.११ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरुको खर्च विवरण
७०३३५३११३/४

क्र. सं.	कार्यालयको नाम	बजेट (रु)	खर्च (रु)	बाँकी बजेट (रु) प्रतिशत	खर्च	कैफियत
पुँजिगत खर्च तर्फ ७०३३५३११४						
१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, मकवानपुर	२७००००००	२४९६९७९४	२०३०२०६	९२.४८	
	पुँजिगत खर्चको जम्मा	२७००००००	२४९६९७९४	२०३०२०६	९२.४८	
चालु खर्च तर्फको ७०३३५३११३						
१	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, मकवानपुर	५८९४९०००	३६०२६०८६.८	२२९१४९९३.२	६९.९२	
२	कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौडा	५२९१०००	२६५४८७५	२६३६१२५	५०.९८	

क्र. सं.	कार्यालयको नाम	बजेट (रु)	खर्च (रु)	बाँकी बजेट (रु) प्रतिशत	खर्च	कैफियत
३	पशुपक्षि तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हेटौडा	५३८५०००	३४९३७१४	१८९१२८६	६४.८८	
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेछाप	२३५८०००	२०७८६७४.०३	२७९३२५.९७	८८.१५	
५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	२७०६०००	२२३३०३८	४७२९६२	८२.५२	
६	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली	२०३९०००	१७९३२५१	२४५७४९	८७.९५	
७	कन्दमुल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली	४३८०००	२३२३८८	२०५६१७	५३.०६	
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, काख्रे	१७४९०००	१४८५७२२.९	२६३२७७.१	८४.९५	
९	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काख्रे	२२०३०००	२०७८४१४	१२४५८६	९४.३४	
१०	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट	२७२३०००	२१६४५३५	५५८४६५	७९.४९	
११	प्रजनन् पिढि विज कोया स्रोत केन्द्र, धुनिवेसि धादिङ	७५२०००	७००२९४	५१७०६	९३.१२	
१२	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ	२२२८०००	२१३५७४३	९२२५७	९५.८६	
१३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ	१९३३०००	१८७७५६०	५५४४०	९७.१३	
१४	मौरी विकास कार्यक्रम, भण्डारा	८९३०००	७२६५०८.२५	१६६४९९.७५	८१.३६	
१५	किन्धु नर्सरी विकास केन्द्र, भण्डारा	३९२०००	२१७५९२	१७४४०८	५५.५१	
१६	मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा	११७५०००	७०२६५७.६८	४७२३४२.३२	५९.८०	
१७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन	२७१००००	२०२९८०९.८६	६८०१९०.१४	७४.९०	
१८	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, मकवानपुर	५७६०००	४७२१५५.०२	१०३८४४.९८	८१.९७	
१९	विज विजन प्रयोगशाला, हेटौडा	७५२०००	६३६५६९	११५४३१	८४.६५	
२०	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर	२३०९०००	१८८६५७७	४२२४२३	८१.७१	

क्र. सं.	कार्यालयको नाम	बजेट (रु)	खर्च (रु)	बाँकी बजेट (रु) प्रतिशत	खर्च	कैफियत
२१	बाख विकास फार्म, चित्तलाङ्ग	३२५०००	३२५०००	०	१००.००	
२२	शितोष्ण बागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर	३३४०००	९८०००	२३६०००	२९.३४	
२३	कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट	२३२३०००	१३३४२९४.८६	१८८७०५.१४	५७.४४	
२४	कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन	१९२४०००	१८३३५००	९०५००	९५.३०	
२५	वाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन ललितपुर	१३७०००	४९४९०	८७५९०	३६.०७	
२६	पुष्प विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर	५९००००	४७४७१२.७	११५२८७.३	८०.४६	
२७	पशु सेवा तालिम केन्द्र, ललितपुर	२०७२०००	११७३५५३.९	८९८४४६.१	५६.६४	
२८	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर	३४८५०००	३२०६४५७.५९	२७८५४२.४१	९२.०१	
२९	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, ललितपुर	११९६००००	५४१०२४८.५	६५४९७५१.५	४५.२४	
३०	कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर	२८६७०००	१४१३०५८	१४५३९४२	४९.२९	
३१	व्यवसायीक ग्रेनेज केन्द्र, चितापोल भक्तपुर	२६४०००	२१२०००	५२०००	८०.३०	
३२	सहकारी प्रशिक्षालय, चितवन	८०८६०००	६५९७५५३.१४	१४८८४४६.८६	८१.५९	
३३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा	२६६८०००	२४४३१३६.५	२२४८६३.५	९१.५७	
३४	शितोष्ण फलफुल रूटस्टक विकास केन्द्र, दोलखा	१००००००	०	१००००००	०.००	
३५	मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर	६५०००	६५०००	०	१००.००	
	चालु खर्चको जम्मा	१३४७५३०००	१०२६२०८४.७३	४४४९०९९५.२७	६६.९८	
	कुल जम्मा	१६१७५३०००	११५२३१८७८.७	४६५२९९२९.२७	७१.२४	

विविध विवरणहरू

३.१ मन्त्रालयबाट आ.व. २०७५/०७६ मा भए/गरेका अन्य गतिविधि र तिनको उपलब्धी

- (क) ऐन तथा कार्यविधि तयारी: यस मन्त्रालयले आ.व. २०७५/०७६ मा प्रदेश जलचर संरक्षण सम्बन्धि व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५, प्रदेश दुग्ध विकास वोर्ड स्थापना र व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक-२०७५, प्रदेश सहकारी सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५, प्रदेश बीउबीजन सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५ र प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०७५ को निर्माण गरेको छ । जसमा प्रदेश दुग्ध विकास वोर्ड ऐन २०७५ र प्रदेश सहकारी ऐन २०७६ राजपत्रमा प्रकाशित भएको छ । यसबाहेक मन्त्रालयले स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि २९ वटा कार्यविधिहरू तयार गरी मन्त्रीपरिषद्को बैठकबाट पारित गरेको छ ।
- (ख) दुध उत्पादनमा आत्मनिर्भर जिल्ला घोषणा कार्यक्रमः प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत चितवन जिल्लामा उत्पादित दुधको परिमाणलाई विश्लेषण गर्दा दुध उत्पादनको दृष्टिकोणबाट आत्मनिर्भर रहेको देखिन आएकोले प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ३, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन र चितवन जिल्ला दुग्ध उत्पादक सहकारी संघ लि. को संयुक्त आयोजनामा मिति २०७६।०२।२९ मा चितवन जिल्लालाई दुध उत्पादनमा आत्मनिर्भर जिल्ला घोषणा गरियो ।
- (ग) मन्त्रालय र गैर आवासिय नेपाली संघ बीच समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर कार्यक्रम : मन्त्रालय र गैर आवासिय नेपाली संघ बीच मिति २०७६।०१।११ मा प्रशोधन केन्द्र सहितको नमुना आधुनिक कृषि बजार परियोजना स्थापनाको लागि समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर सम्पन्न भएको छ । प्रशोधन केन्द्र सहितको आधुनिक कृषि बजारको स्थापनाबाट कृषि उपजको बजारीकरणमा प्रवर्द्धन हुने र कृषिजन्य वस्तुको निर्यातमा वृद्धि हुनेछ ।

३.२ समस्या, चुनौती र भावी कार्यदिशा

३.२.१ कार्यसम्पादनमा देखिएका समस्याहरू

- देशमा संघीयता कार्यान्वयन सम्बन्धमा स्थापना भएको भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय स्थापनाको पहिलो वर्षमा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा अन्योल भएको ।
- यस मन्त्रालय मातहतका कार्यालयहरू ढिलो (२०७५ कार्तिकमा) गरी सञ्चालन भएको ।
- कर्मचारीको अभाव ।
- कार्यक्रम कार्यान्वयनका कार्यविधिहरू ढिलो गरी स्वीकृत भएको ।
- कार्यक्रम र खर्च शीर्षक नमिलेकोले मिलाउन समय लागेको ।

३.२.२ चुनौतीहरू

- मन्त्रालयको कार्यसम्पादन सुरुवाति चरणमा भएकोले प्रदेशगत यथेष्ट तथ्याङ्क नहुनु ।
- आ.व. २०७५/०७६ मा एकमुष्ठ बजेट मन्त्रालयमा भएकोले भागवण्डा गरि मातहतका कार्यालयहरूमा पठाउनको लागि आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको स्वीकृत लिई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्न भएकोले प्रक्रिया र समय बढी लागेको ।
- मनसुनको सुरुवातसँगै बाढी पहिरो र त्यसपछि लामो समय खडेरी लागेकोले धान उत्पादनमा असर पर्ने अवस्था सृजना भएको ।
- तीन तहका सरकारबीचको समन्वय र सहकार्य ।

३.३ बेरुजु फछ्याँको प्रगति विवरण

कृषि तथा पशुपन्थी विकास सम्बन्धि वृत्तचित्र निर्माण गर्न मन्त्रालय र मिडिया हाउस बीच भएको सम्झौता अनुसार उक्त वृत्तचित्र राष्ट्रिय सरकारी मिडियावाट कम्तिमा एक पटक प्रसारण गर्नुपर्नेमा प्रसारण भएको प्रमाण संलग्न नगरी वृत्तचित्रको सि.डी. प्राप्त भएको आधारमा रु. ३,६०,०००/- भुक्तानी भएकोमा सम्झौता बमोजीम प्रसारण भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने । सो सम्बन्धमा मन्त्रालयको च.न. ५७८ मिति २०७६/५/२२ को प्रत्रद्वारा सम्बन्धित मिडियावाट सगरमाथा टेलिभिजनमा २०७५/८/२१ गते वृत्तचित्र प्रसारण भएको प्रमाणको कागजात महालेखा परीक्षकको कार्यालयमा बेरुजु फछ्याँको लागि पठाइएको छ ।

३.४ आ.व. २०७६/०७७ मा मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूबाट सञ्चालन गरिने मुख्य कार्यक्रमहरू

क्र. स.	कार्यक्रमको नाम	इकाई	परिमाण	बजेट (रु लाखमा)	कार्यान्वयन निकाय
१	चितवनको भण्डारामा कृषि तालीम केन्द्र भवन निर्माण (भवन निर्माण)	संख्या	१	८००	मन्त्रालय
२	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	संख्या	६५	१५०९.१	मन्त्रालय
३	मानव र वन्यजन्तुबीच द्वन्द्व न्यूनीकरण तथा कृषि बाली सुरक्षाका लागि चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रका उपभोक्ता र स्थानीय तहका समन्वयमा पर्खाल निर्माण	कि.मि.	८	१३२०	मन्त्रालय
४	मकवानपुर जिल्लामा प्रादेशिक तरकारी तथा फलफूल थोक बजार निर्माण तथा सञ्चालन (बहुवर्षीय)	संख्या	१	१००	मन्त्रालय
५	प्रादेशिक दुग्ध विकास बोर्ड, सहकारी विकास बोर्ड तथा समस्याग्रस्त सहकारी संस्थाहरूको वयवस्थापनका लागि गठन हुने समितिका लागि पुँजीगत खर्च तर्फको कार्यक्रम	संख्या	८००	१६०	मन्त्रालय
६	नीजि क्षेत्रसगको साभेदारीमा मकवानपुर जिल्लामा कृषि औजार कारखाना स्थापनाको कार्यप्रारम्भ	संख्या	१	२००	मन्त्रालय
७	दुग्ध सहकारी/नीजिक्षेत्रसँग साभेदारीमा नमुना गाईपालन कार्यक्रमको लागि ५० प्रतिशत अनुदान (चितवन, रामेछाप, सिन्धुली र काठमाण्डौ)	संख्या	४	२००	मन्त्रालय
८	उत्पादनमा आधारीत दूधमा अनुदान कार्यक्रम	जिल्ला	१३	१२००	मन्त्रालय
९	कृषि सम्बन्धी ठुला यन्त्र उपकरण ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण (ठुला ट्याक्टर, हार्भस्टर, सिङ्गल क्याब पिक अप, ग्रेडर, मिनिट्रक, पोटेटो डिगर, खाडल खन्ने मेशिन) (कृषि-खेतीको साथै सिंचाई प्रयोजन र पशु चिकित्सा सम्बन्धी उपकरण तथा मेशीन औजार)	संख्या	२०	२००	कृषि विकास निर्देशनालय

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	इकाई	परिमाण	बजेट (रु लाखमा)	कार्यान्वयन निकाय
१०	सिंचित क्षेत्र विस्तारका लागि डिप बोरिङ निर्माण तथा सञ्चालन (सिंचाई प्रणालीको निर्माण)	जिल्ला	४०	८००	कृषि विकास निर्देशनालय
११	चितवनको भण्डारमा कृषि बजारको स्थापना (अन्य सार्वजनिक निर्माण)	संख्या	१	१००	कृषि विकास निर्देशनालय
१२	निजि/समूह/सहकारी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा ५०५ अनुदानमा एकिकृत मोडेल कृषि फार्म विकास तथा विस्तार कार्यक्रम (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	संख्या	१०	१०००	कृषि विकास निर्देशनालय
१३	कृषक समुह/सहकारी/निजी क्षेत्रसँगको साभेदारीमा नमुना कृषि फार्म स्थापनाका लागि सहयोग (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	वटा	६६	९९०	कृषि विकास निर्देशनालय
१४	एकिकृत नमुना बस्ती कृषि पर्यटन कार्यक्रम (सिन्धुली, रामेछाप र चितवन)(प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	संख्या	३	४५०	कृषि विकास निर्देशनालय
१५	मागमा आधारित सौर्य सिंचाई कार्यक्रम (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	१००	७००	कृषि विकास निर्देशनालय
१६	मागमा आधारित लिफ्ट सिंचाई कार्यक्रम DPR निर्माण सहित	संख्या	५०	२०००	कृषि विकास निर्देशनालय
१७	बृहत्तर स्याउ विकास तथा विस्तार कार्यक्रम (पचास प्रतिशत अनुदानमा स्याउ विस्तार वितरण) (तालिम समेत) (दोलखा/रसुवा/सिन्धुपलान्चोक/रामेछाप/धादिङ) (कृषि विकास)	संख्या	२५०००	३००	कृषि विकास निर्देशनालय

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	इकाई	परिमाण	बजेट (रु लाखमा)	कार्यान्वयन निकाय
१८	समुह/सहकारी/निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	१३	६५०	कृषि विकास निर्देशनालय
१९	जिविकोपर्जन सहयोग विशेष कार्यक्रम (चितवन, मकवानपुर, धादिङ) (कृषि विकास कार्यक्रम)	जिल्ला	३	३००	कृषि विकास निर्देशनालय
२०	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि युवा स्वयंसेवक तालिम तथा परिचालन (कृषि विकास कार्यक्रम)	जना	२००	२००	कृषि विकास निर्देशनालय
२१	प्राङ्गारिक कौशली खेती कार्यक्रम (काठमाण्डौ उपत्यकामा २००० घरधुरी र चितवनमा ५०० घरधुरी) (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	२५००	२५०	कृषि विकास निर्देशनालय
२२	निजि/सहकारीसँगको सहकार्यमा ५०५ अनुदानमा आधुनिक फलफुल नर्सरी विकास तथा विस्तार कार्यक्रम (चितवन/मकवानपुर/काभ्रे/रामेछाप/धादिङ) (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	८	४००	कृषि विकास निर्देशनालय
२३	निजी/सहकारी/समूहसँगको सहकार्यमा ५०५ अनुदानमा बृहत्तर आलु विकास तथा विस्तार (दोलखा शैलुङ्ग/मैलुङ्ग गाउँपालिका/रामेछाप गोकुलगंगा गाउँपालिका) (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	२	३५०	कृषि विकास निर्देशनालय
२४	मागमा आधारित कोल्ड च्याम्बर/कोल्ड स्टोर (आलु र किवी र मिश्रित) निर्माणमा ५० प्रतिशत अनुदान (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	१५	२२५	कृषि विकास निर्देशनालय
२५	समुह/सहकारी/नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा आलु/किवी रस्टिक हाउस निर्माणमा ५० प्रतिशत अनुदान (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	१०	१००	कृषि विकास निर्देशनालय

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	इकाई	परिमाण	बजेट (रु लाखमा)	कार्यान्वयन निकाय
२६	नीजि/सहकारीसँगको सहकार्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा एकिकृत फलफूल प्रशोधन केन्द्र (किवी) विस्तार तथा विकास कार्यक्रम (काप्रेपलाङ्चोक/रामेछाप/सिन्धुली/दोलखा) (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	१	१००	कृषि विकास निर्देशनालय
२७	मागमा आधारित ७५% अनुदानमा कृषि यन्त्रहरूको वितरण कार्यक्रम (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	१०००	२०००	कृषि विकास निर्देशनालय
२८	स्थानीय तह, सहकारी तथा निजीक्षेत्रको सहकार्यमा अभियानमूलक फलफूल बिरुद्धा वृक्षारोपण कार्यक्रम (सुन्तला/जुनार/कागती/किवी लगायत) (कृषि विकास कार्यक्रम)	संख्या	५०००००	३००	कृषि विकास निर्देशनालय
२९	कृषि ऋणको व्याजमा अनुदान कार्यक्रम (सहुलियत व्याजदरमा कृषि ऋण लिई यस प्रदेशभित्र कृषि उत्पादन, उद्यम तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने किसान, जिल्ला समुह, सहकारी तथा निजीक्षेत्रलाई व्याजमा थप १ प्रतिशत अनुदान दिने)(अन्य)	जिल्ला	१३	५००	कृषि विकास निर्देशनालय
३०	निजि/सहकारी तथा समूहसँगको सहकार्यमा बढीमा ५०% अनुदानमा जैविक बिषादी कारखाना विकास तथा विस्तार (चितवन/काप्रे)	जिल्ला	२	२००	कृषि विकास निर्देशनालय
३१	सामुहिक खेती प्रवर्द्धनका लागि अनुदान (अन्य)	संख्या	४	७५०	कृषि विकास निर्देशनालय
३२	गैर आवासीय नेपाली संघसंगको साझेदारीमा कृषि उपज सङ्कलन तथा बिक्री केन्द्र स्थापना र सञ्चालन कार्यक्रम (अन्य)	जिल्ला	१३	३२५	कृषि विकास निर्देशनालय
३३	किवी बगैँचामा थाँक्रो व्यवस्थापनका लागि पोलमा अनुदान (अन्य)	संख्या	२५०००	२५०	कृषि विकास निर्देशनालय

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	इकाई	परिमाण	बजेट (रु लाखमा)	कार्यान्वयन निकाय
३४	ताल तलैया निर्माण तथा सम्बद्धन गरी मत्स्य उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम (सबै जिल्ला)(अन्य)	संख्या	१३	३२५	कृषि विकास निर्देशनालय
३५	संरक्षण पोखरी निर्माण (चितवन, मकवानपुर र धादिङ्ग) (अन्य)	संख्या	३	१५०	कृषि विकास निर्देशनालय
३६	जनकल्याण साभा सहकारी संस्था, खैरहनी-६ सँग साभेदारीमा कृषि बजार निर्माण (अन्य)	संख्या	१	१००	कृषि विकास निर्देशनालय
३७	मत्स्य विकास यान्त्रिकरण (पोखरीमा) मा पचहत्तर प्रतिशत अनुदान (अन्य)	संख्या	१	५००	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
३८	पशुपालन यान्त्रीकरणमा पचहत्तर प्रतिशत अनुदान (उत्पादन/प्रशोधन तथा बजारीकरण सम्बन्धि मेशिनरी औजार) (अन्य)	संख्या	१	१००	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
३९	कृषक समुह/सहकारी/निजि क्षेत्रसँग साभेदारीमा पशु आहारा उघोग स्थापनामा पचास प्रतिशत अनुदान (चितवन र काभ्रेपलाञ्चोक) (अन्य)	संख्या	२	२००	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
४०	नमुना डेरी तथा दुग्ध प्रशोधन प्लान्ट- क्याडवरी र चक्केटसहित निर्माणमा सहकारी/निजी क्षेत्रलाई पचास प्रतिशत अनुदान (चितवन जिल्ला)(अन्य)	संख्या	१	२००	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	इकाई	परिमाण	बजेट (रु लाखमा)	कार्यान्वयन निकाय
४१	एकिकृत रेन्वो ट्राउट माछा विकास तथा विस्तार कार्यक्रमा सहकारी/निजि क्षेत्रलाई पचास प्रतिशत अनुदान (रेस्वे/दाना उद्योग/व्याचरी निर्माण) (रसुवा, नुवाकोट, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुपाल्ज्योक, ललितपुर, मकवानपुर र काम्पेपलाञ्च्योक (अन्य))	संख्या	१६	८००	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
४२	कृषक समुह/सहकारी/नीजि क्षेत्रसँगको साझेदारीमा बृहत्तर बाखा अनुसंधान, विस्तार तथा विकास कार्यक्रम (मकवानपुरको ईन्द्रसरोवर र भिमफेदी गा.पा., चितवनको राप्ति न.पा, रामेछापको खाडाँदेवी गा.पा., सिन्धुपालञ्च्योकको पाँचपोखरी गा.पा, धादिङ जिल्लाको बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका) (अन्य)	संख्या	६	३००	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
४३	कृषि पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि नमुना कालिज/बंदेल/स्थानीय कुखुरा लगायतका अन्य पशुपन्थीपालन कार्यक्रममा कृषक समुह/सहकारी/निजि	संख्या	१०	२५०	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
४४	कृषक समुह/सहकारी/नीजि क्षेत्रको साझेदारीमा बृहत्तर मत्स्य विस्तार तथा विकास कार्यक्रम (चितवन, हेक्टर मकवानपुर, सिन्धुली, रामेछाप र अन्य)	हेक्टर	१४०	७००	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
४५	माछा दाना उद्योग प्रवर्द्धनका लागि कृषक समुह/सहकारी/निजि क्षेत्रलाई सहयोग (अन्य)	संख्या	३	१०५	पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

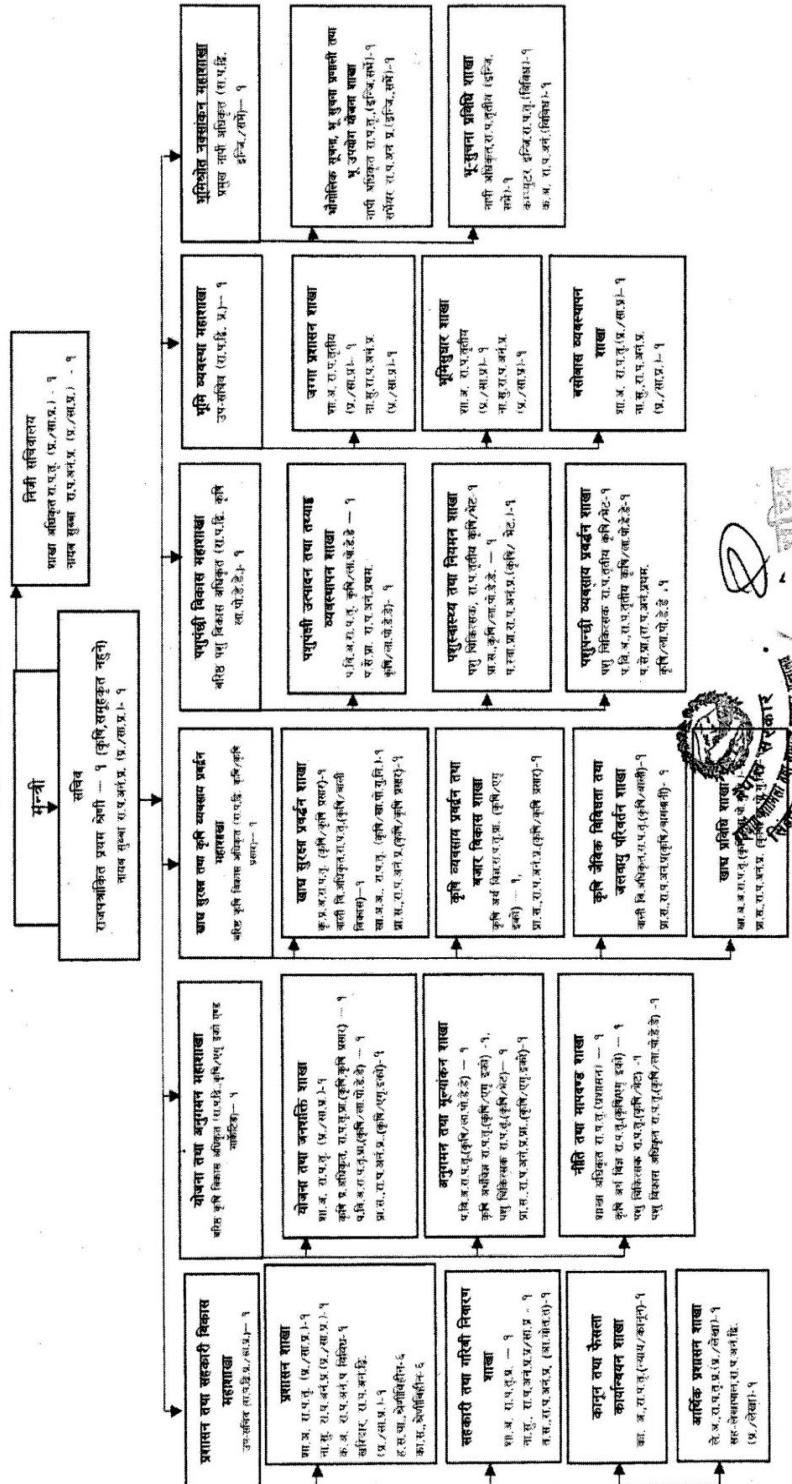
ਪਰਿਚਲੇਦ ੪
ਆਨੰਦਾਵੀਠ

रत्नाकृत संगठनमक टोचा
(२०३५/०२/०६ आ स्थीकृत)

अंगुष्ठाची ४.१ : भूमि व्यवस्था, कृषि तथा मन्त्रालयको स्वीकृति सांगठनिक ढाँचा

**भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मञ्चालय
पुदेश सरकार**

प्रदेश सरकार
कृषि तथा सहकारी अन्वालय
प्रदेश नं. ३. हेठोडा।

अनुसूची ४.२ : मन्त्रालय तथा मन्त्रालय मातहतका कार्यालयहरुको स्वीकृत दरबन्दी विवरण

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
१. भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३, हेटौडा, मकवानपुर					
१	सचिव	रा.प.प्र.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	उप-सचिव	रा.प.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	२	
३	बरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ	१	
४	बरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
५	प्रमुख नापी अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	इजि./सर्भे	१	
६	बरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.एण्ड डेरी डे.	१	
७	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ	३	
८	खाध्य अनुसन्धान अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/खा.पो.गु.नि.	२	
९	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	२	
१०	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली विकास	२	
११	कम्प्यूटर इन्जिनियर	रा.प.तृ.प्रा.	विविध	१	
१२	नापी अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	इजि./सर्भे	२	
१३	शाखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/सा.प्र.	८	
१४	लेखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/लेखा	१	
१५	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	५	
१६	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	४	
१७	कानून अधिकृत	रा.प.तृ.	न्याय/कानून	१	
१८	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	७	
१९	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	विविध	२	
२०	तथ्याङ्क सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	आ.यो.तथा त./त.	१	
२१	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ	२	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
२२	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	२	
२३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२४	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	३	
२५	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
२६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/खा.पो.गु.नि.	१	
२७	सर्भेयर	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	इन्ज./सर्भे	१	
२८	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
२९	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
३०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	६	
३१	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	६	
जम्मा				७३	

२. कृषि विकास निर्देशनालय, हेटौंडा, मकवानपुर

१	प्रमुख	रा.प.प्र.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	बरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग	२	
३	बरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	३	
४	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
५	बरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	बरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
७	शाखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
८	लेखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/लेखा	१	
९	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग	२	
१०	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
११	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
१२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
१३	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
१४	कृषि इन्जिनियर	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/इन्जिनियर	१	
१५	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्	२	
१६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	२	
१७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
१८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
१९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
२०	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/स्वायल साइन्स	१	
२१	सब इन्जिनियर	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/इन्जिनियर	१	
२२	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
२३	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
२४	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	प्रविधि	१	
२५	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	२	
२६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	४	
जम्मा				३८	

३. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर

१	प्रमुख	रा.प.प्र.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	बरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्	१	
३	बरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
४	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	२	
५	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्	१	
६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	२	
७	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
८	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
९	खरिदार	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
१०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	२	
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१६	

४. पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, हाल हैटौंडा, मकवानपुर

१	निर्देशक	रा.प.प्र.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे./भेटेरिनरी/मत्स्य	१	
२	बरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
३	बरिष्ठ चिकित्सक	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
४	बरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
५	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	२	
६	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	२	
७	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	२	
८	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एर्ग.इको.	१	
९	शाखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/सा.प्र	१	
१०	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
११	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
१२	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	२	
१३	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	२	
१४	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/मत्स्य	२	
१५	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	२	
१६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				२५	

५. सहकारी प्रशिक्षालय, चितवन

१	प्राचार्य	रा.प.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
२	सहकारी प्रशिक्षक	रा.प.तृ	प्रशासन/सा.प्र.	३	
३	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	२	
४	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
५	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्र.	विविध	१	
६	सहायक सहकारी निरिक्षक	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
७	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१३	
६. बाख्ता विकास फार्म, चित्तलाङ्ग, मकवानपुर					
१	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
२	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	२	
३	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
४	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
५	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	४	
६	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	५	
जम्मा				१५	
७. पशु सेवा तालिम केन्द्र, लगनखेल, ललितपुर					
१	बरिष्ठ तालिम अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे./भेटेरिनरी	१	
२	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
३	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
४	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
५	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
६	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
८	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
९	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
१०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१२	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
--------	----	--------	-----------	------------------------	--------

८. मत्स्य विकास केन्द्र, कुलेखानी, मकवानपुर

१	बरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
२	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/मत्स्य	२	
४	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/मत्स्य	२	
५	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
७	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				११	

९. मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन

१	बरिष्ठ मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
२	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	२	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/मत्स्य	२	
४	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
५	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
७	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				११	

१०. बीउ बिजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर

१	बरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
२	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली विकास	२	
३	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
४	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
५	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली विकास	२	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१०	

११. बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरमवन, ललितपुर

१	बरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
२	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	३	
४	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
५	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	सहलेखापाल		प्रशासन/लेखा	१	
७	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				११	

१२. माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर

१	बरिष्ठ माटो विज्ञ	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/माटो विज्ञान	१	
२	माटो विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/माटो विज्ञान	२	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/माटो विज्ञान	३	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/माटो विज्ञान	३	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१३	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
१३. शितोष्ण फलफुल रुटस्टक विकास केन्द्र, बोच, दोलखा					
१	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	३	
४	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
५	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
६	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
७	टार्डपिष्ट	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	४	
जम्मा				१३	
१४. पुष्य विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर					
१	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/वागवानी	२	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	६	
जम्मा				१५	
१५. उपोष्ण प्रदेशीय वागवानी विकास केन्द्र, त्रिशुली, नुवाकोट					
१	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	४	
४	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
५	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	टाईपिष्ट	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
७	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/वागवानी	३	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	६	
जम्मा				१८	

१६. शितोष्ण वागवानी नर्सरी केन्द्र, दामन, मकवानपुर

१	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	४	
४	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
५	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
७	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/वागवानी	२	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	६	
जम्मा				१६	

१७. कन्दमुल तरकारी विकास केन्द्र, सिन्धुली

१	बरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२	तरकारी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	टा.नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
७	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/वागवानी	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	४	
जम्मा				१३	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
१८. मसलाबाली विकास केन्द्र, पांचखाल, काम्पेपलाञ्चोक					
१	बरिष्ठ मसलाबाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
२	मसलाबाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/वागवानी	२	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/वागवानी	१	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/वागवानी	१	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	८	
जम्मा				१५	
१९. किम्बु नर्सरी विकास केन्द्र, भण्डारा, चितवन					
१	बरिष्ठ रेशम खेती विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
२	रेशम खेती विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	३	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/बाली संरक्षण	३	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१३	
२०. प्रजनन पिंडी बिज कोया स्रोत केन्द्र, धुनिवेसी, धादिङ					
१	बरिष्ठ रेशम खेती विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
२	रेशम खेती विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	३	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	सहलेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/लेखा	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/बाली संरक्षण	२	
७	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१२	

२१. व्यवसायिक ग्रेनेज केन्द्र, चित्तापोल, भक्तपुर

१	बरिष्ठ मसलाबाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
२	रेशम खेती विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	३	
४	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
५	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	४	
८	कामदार	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	४	
जम्मा				१६	

२२. मैरीपालन विकास कार्यक्रम, भण्डारा, चितवन

१	बरिष्ठ मौरी विज्ञ	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
२	मौरी विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
३	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	३	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	सहलेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	नायब प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.द्वि.	कृषि/बाली संरक्षण	४	
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	४	
जम्मा				१५	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
२३. कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली					
१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
९	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
१०	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
११	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
१२	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१४	
२४. कृषि ज्ञान केन्द्र, कान्तेपलाञ्चोक					
१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	३	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
१०	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
११	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१७	

२५. कृषि ज्ञान केन्द्र, रामेश्वरप

१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	३	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
९	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
१०	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
११	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
१२	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१६	

२६. कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर

१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	३	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
१०	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
११	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१७	

२७. कृषि ज्ञान केन्द्र, नुवाकोट

१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	बागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	३	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
१०	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
११	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१७	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
२४. कृषि ज्ञान केन्द्र, धारिङ					
१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
९	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
१०	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
११	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
१२	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१४	
२५. कृषि ज्ञान केन्द्र, चितवन					
१	प्रमुख	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि	१	समूहकृत नहुने
२	वागवानी विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	२	
४	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	
५	बाली संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
६	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/बाली विकास	१	
७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बागवानी	१	
८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/कृषि प्रसार	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/बाली संरक्षण	१	
१०	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	कृषि/एगृ.इको.	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
११	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
१२	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
१३	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
१४	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	३	
जम्मा				१७	

३०. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, काभ्रेपलाञ्चोक

१	बरिष्ठ पशु चिकित्सक	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ ला.पो.डे.डे.	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
७	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
८	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
९	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१२	

३१. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, दोलखा

१	बरिष्ठ पशु चिकित्सक	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ला.पो.डे.डे.	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
७	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
८	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
९	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	

जम्मा

१२

३२. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, ललितपुर

१	बरिष्ठ पशु चिकित्सक	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ला.पो.डे.डे.	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
७	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
८	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
९	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	

जम्मा

१२

३३. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ्ग

२	पशु चिकित्सक/पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
५	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
६	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
७	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
८	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
९	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१०	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१०	

३४. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली

१	बरिष्ठ पशु चिकित्सक/बरिष्ठ पशु विकास अधिकृत/ब.म.बि.आ.	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ला.पो.डे.डे./मत्स्य	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
५	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
७	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
८	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
१०	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
११	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्ज./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१४	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
--------	----	--------	-----------	------------------------	--------

३५. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चितवन

१	बरिष्ठ पशु चिकित्सक/बरिष्ठ पशु विकास अधिकृत/ब.म.बि.आ.	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ला.पो.डे.डे./मत्स्य	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
५	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रा.	प्रशासन/सा.प्रा.	१	
६	लेखापाल	रा.प.अनं.प्रा.	प्रशासन/लेखा	१	
७	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
८	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
१०	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
११	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्रा.	२	
जम्मा				१४	

३६. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, मकवानपुर

१	बरिष्ठ पशु चिकित्सक/बरिष्ठ पशु विकास अधिकृत/ब.म.बि.आ.	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ला.पो.डे.डे./मत्स्य	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
५	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रा.	प्रशासन/सा.प्रा.	१	
६	लेखापाल	रा.प.अनं.प्रा.	प्रशासन/लेखा	१	

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कैफियत
७	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
८	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
१०	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
११	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१४	

३७. भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, नुवाकोट

१	बरिष्ठ पशु विकित्सक/बरिष्ठ पशु विकास अधिकृत/ब.म.बि.आ.	रा.प.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी/ला.पो.डे.डे./मत्स्य	१	
२	पशु चिकित्सक	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
३	पशु विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
४	मत्स्य विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
५	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	१	
६	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	१	
७	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
८	पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
९	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प.प्रा.	कृषि/मत्स्य	१	
१०	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/भेटेरिनरी	१	
११	नायब पशु सेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	कृषि/ला.पो.डे.डे.	१	
१२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	इन्जि./मेकानिकल	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	२	
जम्मा				१४	
कुल जम्मा				६०८	

**अनुसूची ४.३ : मन्त्रालयको नागरिक वडापत्र
नागरिक बडापत्र (Citizen charter)**

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहरू	लाग्ने समय	लाग्ने शूलक	जिम्मेवार कर्मचारी/शाखा	जुलासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१ प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा							
१.१	प्रशासन शाखा	क. नियमित सरुवा ख. आकस्मिक सरुवा	कम्तीमा सरुवा हुन चाहेको ३ कार्यालयको नाम सहितको निवेदन	निःशुल्क	प्रशासन प्रमुख	सचिव	सरुवा नीति बमोजिम
१.२	सम्बन्धित अन्तर मन्त्रालय एवं निकायगत राय दिने	सम्बन्धित निकायको पत्र	कम्तीमा सरुवा हुन चाहेको ३ कार्यालयको नाम सहितको निवेदन, कार्यरत कार्यालयको ७ दिन भित्र सहमती पत्र	निःशुल्क	प्रशासन प्रमुख	सचिव	
१.३	मन्त्रालयको खर्च तथा भुक्तानी सम्बन्धी	निवेदन, स्वीकृत आदेश विल भरपाई र निर्णय एवं पुष्ट्याई हुने अन्य आवश्यक कागजातहरू	प्रतिक्रिया पुरा भएको सात दिन भित्र	कानून तथा फैसला कार्यालयन शाखा प्रमुख	कानून तथा फैसला कार्यालयन शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख	सुशासन ऐन तथा नियमावली बमोजिम

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहरु	लाग्ने समय	लाग्ने शूलक	जिम्मेवार कर्मचारी / शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१.४	गुनासो व्यवस्थापन तथा समन्वय गर्ने निवेदन, जिज्ञासा	प्रमाण सहितको उजुरी भएको ३ दिन भित्र	उजरी प्राप्त भएको प्राप्ति	निःशुल्क महाशाखा प्रमुख	सम्बन्धित सचिव	गर्ने सेवाप्रार्थीको समन्वयमा	सम्बन्धित निकाय तथा गुनासो गर्ने सेवाप्रार्थीको समन्वयमा
१.५	सहकारी शाखा	(क) एक स्थानीय तहभन्दा बढी कार्यक्षेत्र आवश्यक पर्ने प्रकृतिका सहकारी दर्ता	ऐन, नियम, कार्यविधि, नीतिगत निर्णयमा उल्लेख भएबमोजिमको कागजातहरु	७ दिन भित्र	निःशुल्क सहकारी शाखा	महाशाखा प्रमुख	सहकारी ऐन तथा नियमावली
	(ख) सहकारी खारेजी	ऐन, नियम, कार्यविधि, नीतिगत निर्णयमा उल्लेख भएबमोजिमको आवश्यक कागजात भएमा	१५ दिन भित्र	निःशुल्क सहकारी शाखा	महाशाखा प्रमुख	सहकारी ऐन तथा नियमावली	सहकारी ऐन तथा नियमावली
	(ग) सहकारीको कार्यक्षेत्र घटाउने बढाउने	ऐन, नियम, कार्यविधि, नीतिगत निर्णयमा उल्लेख भएबमोजिम	आवश्यकताका आधारमा	निःशुल्क सहकारी शाखा	महाशाखा प्रमुख	सहकारी ऐन तथा नियमावली	सहकारी ऐन तथा नियमावली
	(घ) सहकारीको संचालन अनुगमन मूल्याङ्कन तथा पृष्ठपोषण	नियमित कार्यक्रम सहकारीबाट प्राप्त उजुरी, गुनासो निवेदन	निरन्तर	निःशुल्क सहकारी शाखा	महाशाखा प्रमुख		

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहरु	लाग्ने समय	लाग्ने शूलक	जिम्मेवार कर्मचारी / शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
(ड) अभिलेख व्यवस्थापन	प्राप्त प्रतिवेदन, निवेदन, परिपत्र, उजुरी तथा अन्य कागजपत्र	निरन्तर	निःशुल्क	सहकारी शाखा	महाशाखा प्रमुख र माताहतका कर्मचारी		
२ भूमि व्यवस्था महाशाखा/भूमियोत नक्साङून महाशाखा							
२.१ राजश्व छुट	जग्गा धनी पूर्जा, फिर्ता दिनेको प्रवन्ध पत्र, साधारण सभाको निण्य, स्थानीय निकायको सिफारिस, संस्थाको प्रमाणपत्र नविकरण गरेको प्रमाण पत्र	प्रक्रिया पुरा भएको सात दिन भित्र	निःशुल्क महाशाखा प्रमुख	सचिव	भूमि शुधार ऐन तथा नियमावली		
३ योजना तथा अनुगमन महाशाखा							
३.१	कृषि/पशुपन्थी/मत्स्य तथ्याङ्क पुस्तिका छपाई, बार्षिक, अर्धबार्षिक प्रगति प्रतिवेदन वितरण उपलब्ध गराउने	आवश्यक कागजात सहित माग भएमा	३ दिन भित्र	निःशुल्क कृषि अर्थ विज्ञ प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
३.२	कृषि, पशुपन्थी, मत्स्य क्षेत्रमा हुने विपदहरको रातह व्यवस्थापन र सूचना प्रवाह	निवेदन साथ माग भएमा	३ दिन	निःशुल्क सूचना अधिकारी	सचिव		

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहर	लाग्ने समय	लाग्ने शूलक	जिम्मेवार कर्मचारी / शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
३.४	बजेट तथा कार्यप्रक्रम सम्बन्धी जानकारी	निवेदन साथ माग भएमा	३ दिन	नि:शुल्क	सूचना अधिकारी		
३.५	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तथा ज्ञान नपर्ने व्यवस्थापन		निरन्तर	नि:शुल्क	शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख	
३.६	महाशाखा तथा मातहतका निकायसंग समन्वय र सहकार्य	नपर्ने	निरन्तर	नि:शुल्क	प्रवक्ता	सचिव	
३.७	गुनासो व्यवस्थापन	नपर्ने	निरन्तर	नि:शुल्क	प्रवक्ता	महाशाखा प्रमुख	
३.८	मन्त्रालय तथा मातहतका		निरन्तर	नि:शुल्क	सूचना अधिकारी	प्रवक्ता	
३.९	कार्यालयबाट संचालन नपर्ने हुने क्रियाकलापको बारेमा जानकारी प्रादेशिक मन्त्रालय, संघीय मन्त्रालय, दातृ निकाय, अन्य निकायसंग समन्वय		तुलना	नि:शुल्क	सम्बन्धित महाशाखा प्रमुखहरू	सचिव	

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहरु	लाग्ने समय	शूलक	लाग्ने शुल्क	जिम्मेवार कर्मचारी / शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
४ खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा								
४.१	कृषि खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धि आवश्यक नीति तर्जुमा गर्ने	एन, नियम, कार्यविधि, नीतिगत निर्णयमा उल्लेख भए बमोजिम	निरन्तर	निःशुल्क	शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
४.२	कृषि सम्बन्धि कानून र नियमको कार्यान्वयन गर्ने	एन, नियम, कार्यविधि, नीतिगत निर्णयमा उल्लेख भए बमोजिम	निरन्तर	निःशुल्क	शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
४.३	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा महाशाखाले गर्ने भनी तोकिएको काम भए बमोजिम गर्ने	एन, नियम, कार्यविधि, नीतिगत निर्णयमा उल्लेख भए बमोजिम	निरन्तर	निःशुल्क	शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
४.४	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क	शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
४.५	मातहतका निकायसंग समन्वय	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क	शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
४.६	गुनासो व्यवस्थापन	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क	महाशाखा प्रमुख	सचिव		

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहर	लाग्ने समय	लाग्ने शूलक	जिम्मेवार कर्मचारी / शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
५.१	पशुपन्थी विकास महाशाखा	निर्देशनालय, भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, पशु सेवा तालिम केन्द्र, फार्म आदिको सेवा प्रवाहमा सहजीकरण र समन्वय गर्ने	निरन्तर	निःशुल्क	महाशाखा प्रमुख	सचिव	
५.२	पशुपन्थी नश्ल सुधार तथा आहार व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य सेवा, कृषकहरुको क्षमता विकास, पशु तथा मत्स्य जन्य पदार्थमा बजारीकरणमा सहजीकरण गर्ने	निरन्तर	निःशुल्क	महाशाखा प्रमुख	सचिव		
५.३	मत्स्य पालन र समर्था सम्बन्धी जानकारी तथा सहजीकरण	निरन्तर	निःशुल्क	सुचना अधिकारी	महाशाखा प्रमुख		

क्र. सं.	सेवा सुविधाहरको विवरण	आवश्यक कागजातहरु	लाग्ने समय	लाग्ने शूलक	जिम्मेवार कर्मचारी / शाखा	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
५.४	पशुपन्थी र मत्र्य उत्पादन तथा वजार सम्बन्धी नियमन	निवेदन प्राप्तको आधारमा र आवश्यकताको आधारमा	जानकारी प्राप्तको १ दिन भित्र	निःशुल्क महाशाखा प्रमुख	सचिव		
५.५	पशुपंक्षी तथा पशुपन्थीजन्य पदार्थ उत्पादन साथै व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धि आवश्यक नीति तर्जुमा गर्ने	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
५.६	पशुपंक्षी स्वारक्ष्य तथा नियमन सम्बन्धि कानून र नियमको कार्याचयन गर्ने	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
५.७	वार्षिक रवीकृत कार्यक्रममा महाशाखाले गर्ने भनी तोकिएको काम गर्ने	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		
५.८	अनुमान तथा मूल्याङ्कन	नपर्ने	निरन्तर	निःशुल्क शाखा प्रमुख	महाशाखा प्रमुख		

अनुसूची ४.४ : मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कार्यविधिहरूको विवरण

४.१ प्रदेश सभाबाट पारित भै राजपत्रमा प्रकाशित भै सकेको बिधेयक

१. प्रदेश दुग्ध विकास वोर्ड ऐन २०७५
२. प्रदेश सहकारी ऐन २०७६

४.२ प्रदेश सभाबाट स्वीकृत विधेयकहरू

१. प्रदेश बीउ बीजन सम्बन्धि व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५
२. प्रदेश जलचर संरक्षण सम्बन्धि व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५
३. प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्धन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको बिधेयक-२०७५

४.३ मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कार्यविधिहरू

१. सहकारी संघसंस्थालाई अनुदान प्रदान गर्ने कार्यविधि, २०७५
२. मत्स्यपालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
३. पिग एण्ड पोर्क पार्क निर्माण कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
४. दाना उद्योगलाई अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७५
५. उच्च प्रजनन मानको बोयर बाख्ना स्रोत केन्द्र निर्माण तथा संचालन कार्यविधि, २०७५
६. बाख्ना प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
७. मिल्किङ्ग पार्लर (स्थापना र सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५
८. गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
९. साफेदारीमा आधारित पशु वध स्थल स्थापना तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१०. मिल्क एनालाईजर वितरण कार्यविधि, २०७५
११. भैसी सम्बद्ध व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यविधि, २०७५
१२. बर्केनो भैसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१३. चौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१४. दूध चिस्यान केन्द्रका लागि चिलिङ्ग भ्याट स्थापना कार्यविधि, २०७५
१५. भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
१६. दूध उत्पादनमा आधारित अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७५
१७. पाडापालन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१८. सामूहिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५

१९. कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यबिधि, २०७५
२०. कृषि वन पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यविधि, २०७५
२१. कृषि सुपर मार्केट (स्थापना र संचालन) कार्यविधि, २०७५
२२. डिप बोरिङ निर्माण तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
२३. शित भण्डार निर्माण तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यबिधि, २०७५
२४. विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण कार्यविधि, २०७५
२५. फलफूल बर्ष कार्यक्रम (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५
२६. साना कृषि सडक निर्माण तथा संचालन कार्यविधि, २०७५
२७. विदेशबाट ज्ञान हासिल गरेका तथा युवा लक्षित व्यवसायिक कृषि कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
२८. पुष्प व्यवसाय प्रवर्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधी, २०७५
२९. उच्च मूल्यका कृषि उपजहरू (चिया, कफी, अळैची, जाडिबुटी, किवी, एभोकाडो, स्ट्रवेरी आदि) को प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५

अनुसूची ४.५ : हालसम्म मन्त्रालयको नेतृत्व गर्ने सचिवहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	नाम	श्रेणी/तह	कार्यरत अवधि	
				देखि	सम्म
१	सचिव	डा. वंशी शर्मा न्यौपाने	रा.प.प्रथम	२०७४।१०।२८	२०७५।१०।३०
२	सचिव	डा. विजयकान्त भा	रा.प.प्रथम	२०७५।१०।३२०	२०७५।१०।९।२६
३	नि. सचिव	श्री निर्मल गदाल	रा.प.द्वि.(प्रा)	२०७५।१०।०९	२०७५।१।२१९
४	सचिव	डा. योगेन्द्र कुमार कार्की	रा.प.प्रथम	२०७५।१।२२०	हालसम्म कार्यरत

अनुसूची ४.६ : मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	नाम थर	महाशाखा र शाखा	सम्पर्क न.
१	सचिव	रा.प.प्रथम	डा. योगेन्द्र कुमार कार्की	मन्त्रालय	९८४९२७५८९५
२	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	श्री नारायण प्रसाद ज्ञावाली	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८४९४३८३४६
३	उप-सचिव	रा.प.द्वितीय	श्री प्रेम बहादुर देसार	भूमि व्यवस्था महाशाखा	९८५११२२०९७
४	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	अधिकृतस्तर दर्शाँ	श्री केशव खनाल	खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८४३१५२११३
५	वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	अधिकृतस्तर नवाँ	डा. शरण कुमार पाण्डे	पशुपन्छी विकास महाशाखा	९८५५०५४६७६
६	अधिकृत	अधिकृतस्तर आठाँ	श्री कृष्ण प्रसाद आचार्य	बसोवास व्यवस्थापन शाखा	९८४५१२३८२२
७	लेखा अधिकृत	अधिकृतस्तर आठाँ	श्री अर्जुन प्रसाद ढकाल	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८५५०४२५५५
८	कृषि अर्थ विज्ञ	अधिकृतस्तर आठाँ	श्री सुजन कंडेल	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८४५३६१३८२
९	अधिकृत	अधिकृतस्तर आठाँ	श्री स्किम श्रेष्ठ	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६४५१३४३३
१०	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	श्री इमनाथ कंडेल	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६५००३४७४
११	खाद्य अनुसन्धान अधिकृत	रा.प.तृतीय	श्री धननाथ अधिकारी	खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८४९५००८५५
१२	वाली विकास अधिकृत	रा.प.तृतीय	श्री रचना देव	खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८४५१२५०९०
१३	पशु चिकित्सक	अधिकृतस्तर साताँ	श्री प्रेम कुमार लामा	मा. मन्त्रीज्यूको सचिवालय	९८५१०५५१८२

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	नाम थर	महाशाखा र शाखा	सम्पर्क न.
१४	अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	श्री राजु राज अर्याल	प्रशासन शाखा	९८४९६९०९७८
१५	अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	श्री सुर्य प्रसाद आचार्य	सहकारी विकास शाखा	९८४५१०९९७२
१६	कानून अधिकृत	रा.प.तृ.	श्री प्रकाश चापागाई	प्रशासन तथा सहकारी महाशाखा	९८४५०८६७९९
१७	कृषि प्रसार अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	श्री दिपेन्द्रमणि लामिछाने	खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८४५०४४३३६
१८	पशु विकास अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	डा. शत्रुघ्न शाह	पशुपन्थी विकास महाशाखा	९८४९९४३३१३
१९	कृषि अर्थ विज्ञ	अधिकृतस्तर साताँ	श्री अनुप अधिकारी	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८४५१५३९२३
२०	कृषि अर्थ विज्ञ	अधिकृतस्तर साताँ	श्री निर्मल पौडेल	खाद्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८५५०५३९२९
२१	पशु विकास अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	डा. सविना मिश्र	पशुपन्थी विकास महाशाखा	९८४५०२३१३१
२२	पशु विकास अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	डा. आभास कोइराला	पशुपन्थी विकास महाशाखा	९८४५६१२९२१
२३	पशु विकास अधिकृत	अधिकृतस्तर साताँ	डा. सन्दीप सिलवाल	पशुपन्थी विकास महाशाखा	९८४०७४७५२०
२४	पशु चिकित्सक	अधिकृतस्तर साताँ	डा. सृजा वाग्ले	पशुपन्थी विकास महाशाखा	९८०९३८८९५४
२५	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री शिव शङ्कर बराल	भूमि व्यवस्था शाखा	९८४९६५१३२१
२६	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री मन मोहन श्रेष्ठ	प्रशासन शाखा	९८४४०२९०९०

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	नाम थर	महाशाखा र शाखा	सम्पर्क न.
२७	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री नवराज कोइराला	जग्गा प्रशासन शाखा	९८५१००५०६४
२८	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री चिरन्जीवी न्यौपाने	जिन्सि शाखा	९८४५०३११०६
२९	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री हरिश्चन्द्र घिमिरे	सहकारी विकास शाखा	९८४५०४८६८६
३०	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री पुरुषोत्तम मिश्र	मन्त्रीज्यूको सचिवालय	९८४५२८९४४०
३१	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री सानुभाइ के.सी.	पशुपन्छी विकास महाशाखा	९८६०३११९२५
३२	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री प्रकाश पौडेल	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८४५०७९६२०
३३	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री हरि प्रसाद भट्ट	भूमि प्रशासन शाखा	९८४७०९५१९७
३४	अधिकृत	अधिकृतस्तर छैठौं	श्री टिका बहादुर खत्री	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८४१३९८७५६
३५	नायब सुब्बा	रा.प.अन.प्रथम	श्री भिम बहादुर पाखिन	सहकारी विकास शाखा	९८६०६५३३१२
३६	प्राविधिक सहायक	सहायकस्तर पाचौं	श्री देवी प्रसाद ढकाल	खाध्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८४३१३०३५६
३७	खरिदार	सहायकस्तर पाचौं	श्री प्रकेश कृष्ण श्रेष्ठ	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६५५१५४५८
३८	खरिदार	रा.प.अनं. द्वितिय	श्री विश्व राई	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८४५२८६८५०
३९	सह लेखापाल	सहायकस्तर चौथो	श्री किरण कुमार के.सी.	आर्थिक प्रशासन शाखा	९८४२४२०१०५
४०	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन पाचौं	श्री तिर्थ प्रसाद हुमागाई	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८४५२३५६१६

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	नाम थर	महाशाखा र शाखा	सम्पर्क न.
करार सेवामा कार्यरत कर्मचारी विवरण					
१	कृषि इन्जिनियर		ई. बालगोपाल सिंग्देल	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८६२०२०९२०
२	सव इन्जिनियर		श्री जिवन पौडेल	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८६५२५७३२१
३	कम्प्युटर अपरेटर		श्री प्रकाश कालाखेती	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८५५०८०२९३
४	ह.स.चा.		श्री प्रेम कुमार गोले लामा	मा. मन्त्रीज्युको गाडी चालक	९८४९९६५३४६
५	ह.स.चा.		श्री राधाकृष्ण पुडासैनी	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८४९७९९९५१
६	ह.स.चा.		श्री राजकुमार मगर	खाध्य सुरक्षा तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा	९८४५४६२९७७
७	ह.स.चा.		श्री होम बहादुर तामाङ्ग	योजना तथा अनुगमन महाशाखा	९८०९२९७०५९
८	ह.स.चा.		श्री श्याम कुमार लामा	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८५५०७२२९२
९	ह.स.चा.		श्री शान्तवीर लामा	सचिवज्युको गाडी चालक	९८४९५२९८४९
१०	कार्यालय सहयोगी		श्री पवन बास्कोटा	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८४३०६५७९६
११	कार्यालय सहयोगी		श्री सन्तोषी पौडेल	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८०६८७४९६१
१२	कार्यालय सहयोगी		श्री तिर्थ कुमारी घिमिरे	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६०८३५१५०
१३	कार्यालय सहयोगी		श्री शान्ति घिसिङ्ग	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६५१६७७६४
१४	कार्यालय सहयोगी		श्री सोम माया थिङ्ग	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८४५३०३४६०
१५	कार्यालय सहयोगी		श्री सरिता खत्री	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६१७७५८४९
१६	सुरक्षा कर्मी		श्री शेखर बराल	प्रशासन तथा सहकारी विकास महाशाखा	९८६५४९२९१६

अनुसूची ४.७ : भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय मात्राहत रेहेका कार्यालयहरुको विवरण सहित कार्यालय प्रमुखहरुको नाम र संपर्क ठेगाना

क्र.सं.	कार्यालयको नाम ठेगाना	पद	नाम थर	सम्पर्क नं.	भवर्ष ज्ञानसमकक
क्र.सं.	कार्यालयको नाम पद	नाम थर	कार्यालय	व्यक्तिगत	इलाजार्थी
१	कृषि विकास निदेशनालय, हेटोडा	प्रमुख प्रधान	श्री रविन्द्र बहादुर ०५७-५२१९०४८	९८४९४६५६७२	rbpradhan1964@gmail.com
२	कृषि व्यवसाय प्रबर्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, हरिहरेभवन	प्रमुख	श्री विमल थापा	०१-५०९२०५४८ ०५७-५२४३१९	difid3p@gmail.com
३	पशुपत्ती तथा मत्स्य विकास निदेशनालय, हेटोडा	नि. निर्देशक आचार्य	श्री राम गोपाल	९८४९५०६५६६ ०५७-५२४३१९	bimalthapa84@gmail.com
४	पशु सेवा तालिम केन्द्र, लान्धेल	प्रमुख	डा. राम प्रकाश प्रधान	०१-५५२००१० ०५६-५२१५५६	lstcp3@gmail.com
५	साहकारी प्रशिक्षालय, भरतपुर चितवन	नि. प्राचार्य	श्री टोल प्रसाद सुवेदी	९८४९५०५१९६२ ०५६-५२१५५६	tolpharma8@gmail.com
६	बाधा विकास फार्म, चित्ताङ्ग मकवानपुर	प्रमुख	श्री विश्वेश्वर प्रसाद यादव	०५७-५४०४१४ ९८४५०६९४४८	chittanggoat@gmail.com
७	मत्स्य विकास केन्द्र, कुल्खानी मकवानपुर	प्रमुख केसी.	श्री कल्याण केसी.	०५६-६२०२३७ ९८४५४०३८१९	rfdcikulekhani@gmail.com
८	मत्स्य विकास केन्द्र, भण्डारा चितवन	प्रमुख दाहाल	श्री माधव प्रसाद दाहाल	०५६-५५००८५ ९८६३६०४२५६	dahal.madhav67@gmail.com

क्र.सं	कार्यालयको नाम ठेगाना	पद	लाम थर	सम्पर्क नं.		नवर्ती ज्ञानशक्ति	
				कार्यालय	व्यक्तिगत	इमेल	एमाइलर्बा
९	व्यवसायीक ग्रेनेज केच्च, चितापेल भट्टपुर	प्रमुख	श्री राम शरण केसी.	०१- ५१६०२४	९८४९६८९८९९	silkbhaktapur024@gmail.com	
१०	मौरीपालन विकास कार्यक्रम, भण्डरा चितवन	प्रमुख	श्री शिव प्रसाद रिजाल	०५६-५५०६५३	९८५५०६६६५३	bkeeping_bhandaara@yahoo.com	rijal_sp@yahoo.com
११	कार्यमूल तरकारी विकास केच्च, सिम्झुली	प्रमुख	श्री हरि प्रसाद गुरुङ	०४७०-५२०९२९	९८५४०४९३२०	kandamulsindhuli@gmail.com	hpgurung@yahoo.com
१२	प्रजनन् पिठी विज कोया स्रोत केच्च, धुनिबेशी धादिङ	प्रमुख	श्री गोविन्द प्रसाद पोखरेल	०१०-४०११११	९८५१११६६९९९	psscdhunibesi@gmail.com	
१३	मसला बाली विकास केच्च, पाँचखाल काख्मे	प्रमुख	श्री युवराज पाण्डे	०११-४९९०५५	९८५११८४६००	scdcpanchkhali@gmail.com	yrpandey1965@yahoo.com
१४	युष विकास केच्च, गोदावरी ललितपुर	प्रमुख	श्री सुधिर श्रेष्ठ	०१-५१७४४६०	९८४९३८५१२३	pdkgodawari@gmail.com	
१५	शितोष्ण बागबानी नरसी केच्च, दामन मकवानपुर	प्रमुख	श्री कालिका प्रसाद कोइराला	०५७-६२०४४९	९८५५०२९२९६	thncdaman@gmail.com	kalika=koirala@gmail.com

क्र.सं.	कार्यालयको नाम ठेगाना	पद	लाभ थर	सम्पर्क नं.		नवाचार ज्ञानसंचयक क्रमांक
				कार्यालय	व्यक्तिगत	
१६	किम्बु नसरी विकास केन्द्र, भण्डारा वितवन	प्रमुख	श्री नारायण कुमार श्रेष्ठ	०५६-५८००९१	९८५५०५५००२	kimbunarsarybhandara@gmail.com nksth2015@gmail.com
१७	उपोष्ण प्रदेशीय बागबानी विकास केन्द्र, त्रिशुली नुवाकोट	प्रमुख	श्री रामजी देवकोटा	०१०-५६००६४	९८५७०३५१९३	horticentertrishuli@gmail.com avidewkota3@gmail.com
१८	शितोष्ण फलफूल रूटस्टक विकास केन्द्र, बौच दोलखा	प्रमुख	श्री रविन्द्र काजि थापा	-	९८४९५८९६९८	boanch.gov@gmail.com rkthapa96@gmail.com
१९	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	प्रमुख	श्री राम दुलार यादव	०५७-४९२५३५	९८४९३८९०७८	rstl_hetauda@yahoo.com ramddulary@yahoo.com
२०	बीउ विजन प्रयोगशाला, हेटौडा, मकवानपुर	प्रमुख	श्री जगदिश यादव	०५७-४९२५५१	९८४४५३९२२९०	rstlhetauda977@gmail.com
२१	बाली सरक्षण प्रयोगशाला, हरिहर भवन, ललितपुर	प्रमुख	श्री कृष्णभद्र आधिकारी	०१-५५३६४४६२	९८५११९२७०९०	p3pp12075@gmail.com kbadhikari12@gmail.com
२२	कृषि ज्ञान केन्द्र, भरतपुर, वितवन	प्रमुख	श्री राजन ढकाल	०५६-५२०११५	९८५११४५४०४८	akcchitwan@gmail.com rajan5253@gmail.com

क्र.सं.	कार्यालयको नाम ठेगाना	पद	लाम थर	सम्पर्क नं.		इतिहासिक व्यक्तिगत	नवर्ती ज्ञानशक्ति एभाषकयात्रा
				कार्यालय	व्यक्तिगत		
२३	कृषि ज्ञान केन्द्र, सिम्बुली	प्रमुख	श्री भरत विडारी	०५७५-५२०१६६		akcsindhuli@gmail.com	
२४	कृषि ज्ञान केन्द्र, धुलिखेल, काभ्रे	प्रमुख	डा.जगनार्दन खड्का	०११-४८०२०१	९८४९५९३०९८	akckavra@gmail.com	
२५	कृषि ज्ञान केन्द्र, लानखेल, ललितपुर	प्रमुख	श्री निर्मल गायाल	०१-५५३४६१६	९८५००७३६७१	akclalitpur@gmail.com	nirmal=gadai2006@gmail.com
२६	कृषि ज्ञान केन्द्र, धादिङ्कोसी, धादिङ्को	प्रमुख	श्री होमराज विठ्ठ	०१०-५२०१२८	९८५४०४९१४२	akccohading@gmail.com	hombista@gmail.com
२७	कृषि ज्ञान केन्द्र, विदुर, तुवाकोट	प्रमुख	श्री तेज प्रसाद दवाई	०१०-५६०१२८	९८५११५०१२८	akcnuwakot@gmail.com	tpdawadi@gmail.com
२८	कृषि ज्ञान केन्द्र, मन्थली, रामेछाप	प्रमुख	श्री दिनेश आचार्य	०४८-५४०३०८	९८४९६९४४२	akc.ramechhap2075@gmail. com	dns.acharya@gmail.com
२९	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धुलिखेल, काभ्रे	प्रमुख	ज. मोगल प्रसाद शाह	०११-४८०२६६	९८५११६२७६०	vhsscduhlikhel2019@gmail. com	drmogai2016@gmail.com
३०	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, चरिकोट, दोलखा	प्रमुख	ज. राम कुमार काकी	०४९-४२१११५	९८४५०४५३३३	dlsodolakha@gmail.com	drkkarkarki@gmail.com

क्र.सं.	कार्यालयको नाम ठेगाना	पद	लाम थर	सम्पर्क नं.		नवर्ती ज्ञानशक्ति क्रमांक	एमार्ग अधिकारी
				कार्यालय	व्यक्तिगत	इाङ्गोबर्फ	
३१	भेटेरिनरी अस्पताल केन्द्र, ललितपुर	प्रमुख सेवा विज्ञ	डा. नारायण बहादुर श्रेष्ठ	०१-५५४४७३७७ ९८५९१३७७९०	०१-५५४४७३७७ ९८५९१३७७९०	vhleclalitpur@gmail.com	nrmshrestha82@gmail.com
३२	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, धादिङ्कोटेसी, धादिङ्कोटेसी	प्रमुख सेवा विज्ञ केन्द्र,	डा. किन्द्र बहादुर अधिकारी	०१०-५२०१०७ ९८५९१४५५४४	०१०-५२०१०७ ९८५९१४५५४४	vethospitaldhading@gmail.com	
३३	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, सिन्धुली	प्रमुख सेवा विज्ञ	डा. गोरीमान श्रेष्ठ	०४७-५२०१८५ ९८५४०४१७६५	०४७-५२०१८५ ९८५४०४१७६५	vhalsecsindhuli@mail.com	gmshrestha22@gmail.com
३४	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, भरतपुर चितवन	प्रमुख विज्ञ केन्द्र,	डा. दयाराम चापागाई	०५६-५२०१७६ ९८५५०६३७८५	०५६-५२०१७६ ९८५५०६३७८५	dlsochitwan1@gmail.com	
३५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु हेटौडा, मकवानपुर	प्रमुख सेवा विज्ञ केन्द्र,	डा. सुशील के.सी. हेटौडा, मकवानपुर	०५७-४१२८२८ ९८५५०७२१९२	०५७-४१२८२८ ९८५५०७२१९२	vhospitalmak@gmail.com	kcsushil50@gmail.com
३६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, हुँगे, नुवाकोट	प्रमुख सेवा विज्ञ	डा. जगत बहादुर सिम्खडा	०१०-५६००१२ ९८५१२५४००१२	०१०-५६००१२ ९८५१२५४००१२	dlso12@gmail.com	simkhada2020@gmail.com

अनुसूची ४.८ : आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको भलक

संघीय कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालयका मा. मन्त्री चक्रपाणी खनालज्यूबाट दिव्य सेवा निकेतन, हेटौडामा कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रमको समुद्घाटन गर्दे

संघीय कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालयका मा. मन्त्री चक्रपाणी खनालज्यूबाट सामूहिक बाखापालन फर्मको अवलोकन, पदमपोखरी, हेटौडा

मुख्यमन्त्री मा. डोरमणि पौडेलज्यूवाट विषादि अवशेष नियमन प्रयोगशालाको समुद्घाटन गर्दे

मुख्यमन्त्री मा. डोरमणि पौडेलज्यूवाट कार्यक्रम अनुगमन, हेटौंडा

चितवनको माडी न.पा मा १०० विगाहामा सामुहिक खेतीको सुरुवात

प्रदेश सभा सदस्य, प्रदेश नं. ३ का माननीयज्यूहरुबाट
सिन्धुलीको दुधौलीमा सामुहिक खेतीको अवलोकन

गड्यौली कृषि सडक, राप्ती, चितवन

बहुवर्षीय थाहा कोल्ड स्टोरेजको भवन निर्माण, मकवानपुर

राप्ति सृजना दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लि., खैरहनी-११, चितवनमा चिलिङ्ग भ्याटको
उद्घाटन गर्दे मा. कृषि मन्त्री

रत्ननगर न.पा. १५, चितवनमा भूमिगत सिंचाईको समुद्घाटन गर्दे मा. कृषि मन्त्री

बिरामी पशुलाई आकस्मिक सेवा प्रदान गरी उपचार केन्द्रसम्म पुऱ्याउन ४ वटा भेटेरिनरी एम्बुलेन्सको सुरुवात

प्रशोधन केन्द्रसहितको नमुना आधुनिक कृषि बजारको हस्ताक्षर समारोह मिति २०७६।।।।। मा
मा. कृषि मन्त्री, मा. मुख्यमन्त्रीज्यूका प्रमुख राजनीतिक सल्लाहकार र श्रीमान सचिवज्यू

भण्डारा दुध उत्पादक सहकारी संस्था, भण्डारालाई दुध उत्पादनमा आधारित अनुदान
कार्यक्रमको चेक हस्तान्तरण गर्दै मा. मन्त्रीज्यू र श्रीमान् सचिवज्यू

बधस्थल, काठमाडौं

माटो परीक्षण भ्यान

वितवन जिल्लालाई मिति २०७६।२।२९ मा दुध उत्पादनमा आत्मनिर्भर जिल्ला घोषणा कार्यक्रम

१६ औ राष्ट्रिय धान दिवस तथा रोपाई महोत्सवको अवसरमा
माननीय कृषि मन्त्रीबाट धान रोप्दै, दुधौली, सिन्धुली

हिउँदे धाँस जै, भेच लगाउन महिला कामदारको सहभागिता

कृषकलाई मिनीटिलर वितरण, रामेछाप

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको लक सम्भागअन्तर्गत वितरण गरिएका कृषि मेसिनरीहरू

भैसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम, ललितपुर

प्रदेश नं. ३ मा रहेका सहकारीमा कार्यरत कर्मचारीलाई सहकारी व्यवस्थापन तालिम, चितवन

प्रदेशस्तरीय कृषि तथा पशुपन्धी सम्बन्धी आधारभूत तथ्याङ्क

तालिका नं. १ : प्रदेश नं. ३ मा भू उपयोग अवस्था र सिंचित क्षेत्रफल

विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)
कुल क्षेत्रफल	२०३००००
खेतियोग्य क्षेत्रफल	३२८२९७
खेति गरिएको क्षेत्रफल	२८९६६२
सिंचित क्षेत्रफल	९९३९७३

स्रोत : Public Private Dialogue on Agriculture and Livestock Development in Province 3, Nepal.

तालिका नं. २ : Livestock Population and Distribution by Districts (PROVINCE), Fiscal Year 2017/18

Unit: Number

DISTRICT	CATTLE	BUFFALOES	SHEEP	GOAT	PIGS	FOWL	DUCK
DOLAKHA	80,694	52,815	3,892	150,479	5,560	396,041	4,313
SINDHUPALCHOWK	52,000	65,206	2,625	172,870	5,288	255,325	2,812
RASUWA	13,481	7,403	2,393	37,473	1,206	115,042	234
RAMECHAP	71,246	37,781	1,524	166,641	11,076	242,721	696
SINDHULI	137,232	62,440	18,961	226,821	10,599	576,070	10,342
KAVRE	135,832	136,608	7,814	249,964	6,093	1,673,514	3,595
BHAKTAPUR	22,503	8,340	192	30,451	8,112	2,508,250	5,977
LALITPUR	24,364	27,051	11,902	75,038	7,056	635,954	190
KATHMANDU	45,969	33,076	8,154	43,614	17,766	601,121	2,597
NUWAKOT	146,784	160,712	10,098	265,026	15,411	802,353	6,104
CHITWAN	74,479	69,397	3,681	207,019	9,100	27,691,215	4,405
DHADING	140,270	125,836	321	179,884	15,907	1,597,162	7,352
MAKWANPUR	106,409	107,788	3,875	251,498	3,275	1,340,375	1,291
Province 3	1,051,263	894,453	75,432	2,056,778	116,449	38,435,143	49,908
All Nepal	7376306	5277819	800749	11647319	1435369	72245723	404670

तालिका नं. ३ : Milking Population and its Production (PROVINCE 3), Fiscal Year 2017/18
 Unit: Mt.

DISTRICT	MILKING COWS NO.	MILKING BUFFALOES NO.	COW MILK	BUFF MILK	TOTAL MILK PRODUCED
DOLAKHA	12,556	14,422	6,631	11,414	18,045
SINDHUPALCHOK	7,321	18,898	7,123	19,788	26,911
RASUWA	1,978	2,044	1,152	1,921	3,073
RAMECHAP	12,311	17,210	6,514	13,955	20,469
SINDHULI	15,855	18,336	8,784	7,922	16,706
KAVRE	22,415	37,875	20,122	71,220	91,342
BHAKTAPUR	3,411	2,415	4,152	6,114	10,266
LALITPUR	3,488	9,533	3,222	13,766	16,988
KATHMANDU	6,625	8,577	5,056	11,287	16,343
NUWAKOT	21,866	42,532	13,991	18,190	32,181
DHADING	24,145	41,022	14,271	25,831	40,102
MAKWANPUR	17,133	28,952	14,158	31,963	46,121
CHITWAN	12,830	20,355	18,621	33,874	52,495
Province 3	161,934	262,171	123,797	267,245	391,042
All Nepal	10,39,538	15,35,948	7,54,126	13,38,287	20,92,403

तालिका नं. ८ : Net Meat production by district, (Province 3) Fiscal Year 2017/18

Unit MT

S. no	DISTRICT	BUFF	MUTTON	CHEVON	PORK	CHICKEN	DUCK MEAT	TOTAL MEAT
1	BHAKTAPUR	1,085	8	204	222	873	3	2,395
2	LALITPUR	1,180	7	516	145	2,018	2	3,868
3	KATHMANDU	2,386	11	895	389	2,355	3	6,039
4	NUWAKOT	4,261	65	823	389	1,210	3	6,751
5	DHADING	3,307	16	348	478	3,179	4	7,332
6	MAKWANPUR	2,998	10	1,260	238	2,595	1	7,102
7	DOLAKHA	1,811	45	613	156	264	2	2,891
8	SINDHUPALCHOK	2,582	29	1,090	235	880	3	4,819
9	RASUWA	390	22	232	23	64	-	731
10	RAMECHAP	2,401	15	781	387	312	-	3,896
11	SINDHULI	2,155	2	1,217	495	894	4	4,767
12	KAVRE	4,669	19	1,639	326	1,790	2	8,445
13	CHITWAN	5,772	11	1,935	629	10,160	9	18,516
	Subtotal Province 3	34,997	260	11,553	4,112	26,594	36	77,552
	All Nepal	1,85,180	2,754	70,802	28,214	60,122	280	3,46,179

तालिका नं. ५ : Egg Production and Its Distribution (PROVINCE 3) Fiscal Year 2017/18

Unit: population in number, production in '000 No.

s.no	DISTRICT	LAYING HEN	LAYING DUCK	HEN EGG	DUCK EGG	TOTAL EGG
1	BHAKTAPUR	385,182	2,727	43,521	203	43,724
2	LALITPUR	98,421	93	12,210	8	12,218
3	KATHMANDU	119,051	2,183	14,031	166	14,197
4	NUWAKOT	141,290	2,857	15,749	214	15,963
5	DHADING	263,480	3,579	29,470	275	29,745
6	MAKWANPUR	218,807	620	31,026	47	31,073
7	DOLAKHA	71,429	2,001	9,150	154	9,304
8	SINDHUPALCHOK	45,522	1,215	6,586	98	6,684
9	RASUWA	18,150	111	2,622	10	2,632
10	RAMECHAP	54,801	322	6,528	26	6,554
11	SINDHULI	105,429	6,938	15,500	495	15,995
12	KAVRE	331,150	1,658	37,078	126	37,204
13	CHITWAN	4,949,241	2,116	519,220	155	519,375
	Province 3	6,801,953	26,420	742,691	1,977	744,668
	All Nepal	1,25,17,558	1,86,912	14,98,024	14,241	15,12,265

तालिका नं. ६ : Fish Production by Water Surface Area and by Districts

s.no	District	Fiscal Year 2016/17				Fiscal Year 2017/18			
		Pond's No.	Water Surface Area (Ha.)	Total Fish Production (Kg.)	Yield Kg./Ha.	Pond's No.	Water Surface Area (Ha.)	Total Fish Production (Kg.)	Yield Kg./Ha.
1	DOLKHA	15	1	1,500	1,500	15	1	1500	1,500
2	SINDHUPALCHOK	46	5	19,000	3,800	46	5	19000	3,800
3	RASUWA	27	1	750	1,500	27	0.5	750	1,500
4	RAMECHHAP	30	2	5,677	2,783	30	2.4	6679	2,783
5	SINDHULI	180	14	34,193	2,408	312	15	35398	2,408
6	KAVREPALANCHOK	116	11	27,091	2,406	120	12	29474	2,406
7	BHAKTAPUR	44	8	15,622	2,061	44	8	15622	2,061
8	LALITPUR	75	11	21,604	1,964	75	11	21604	1,964
9	KATHMANDU	112	14	29,204	2,086	112	14	29204	2,086
10	NUWAKOT	153	16	37,846	2,342	155	17	39814	2,342
11	DHADING	214	18	65,739	3,687	216	18	66366	3,687
12	MAKAWANPUR	397	55	190,350	3,485	397	54.62	190351	3,485
13	CHITAWAN	2,386	455	2,621,098	5,759	2415	480.17	2765299	5,759
	Province 3	3,795	610	3,069,674	5,029	3,964	638	3,221,060	5,047
	All Nepal	43,115	11,053	54,182,078	4,902	45,431	11,894	58,443,292	4,914

तालिका नं. ७ : Wool Productin and Distribution by Districts (PROVINCE 3),Fiscal Year 2017/18

Unit: Kg

DISTRICT	SHEEPS NO.	SHEEP WOOL PRODUCED
BHAKTAPUR	2,625	1,751
LALITPUR	2,393	1,615
KATHMANDU	1,524	1,185
NUWAKOT	18,961	14,565
DHADING	7,814	5,806
MAKWANPUR	192	48
DOLAKHA	11,902	9,162
SINDHUPALCHOK	8,154	5,999
RASUWA	10,098	6,572
RAMECHAP	3,681	2,678
SINDHULI	321	241
CHITWAN	3,875	2,856
Province 3	75,432	54,610
All Nepal	8,00,749	5,94,639

तालिका नं. ८ : Yak/Nak/Chauri Population, Fiscal Year 2017/18

Unit. Number

DISTRICT	YAK/NAK/CHAURI
DOLAKHA	5,151
SINDHUPALCHOK	4,642
RASUWA	229
RAMECHAP	523
NUWAKOT	922
DHADING	186
Total	11,653
All Nepal	69,978

तालिका नं. ४ : Rabbit Population By Districts , Fiscal Year 2017/18

Unit: Number

DISTRICT	Rabbit
SINDHUPALCHOK	1,244
KATHMANDU	2,256
LALITPUR	1,896
DHADING	2,523
KAVRE	1,958
RAMECHHAP	350
MAKWANPUR	118
Total	10,345
All Nepal	75,740

तालिका नं. १० : Horses /Assess Population by Districts,Fiscal Year 2017/18

Unit: Number

DISTRICT	Horses/Asses
NUWAKOT	950
LALITPUR	265
CHITWAN	15
Total	1,230
All Nepal	58,091

तालिका नं. ११ : Cash Crops: Area, Production, and Yield by Districts (Province 3), Fiscal Year 2017/18

Area in Hectare, Production in Tons, and Yield in Kg. Per Hectare

District	Oilseed			Potato			Sugarcane		
	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield
DOLAKHA	359	307	856	3,018	61,966	20,533	-	-	-
SINDHUPALCHOK	896	878	980	5,216	73,222	14,039	-	-	-
RASUWA	62	49	801	2,524	41,193	16,321	-	-	-
RAMECHAP	908	836	920	3,277	46,370	14,149	-	-	-
SINDHULI	5,730	5,673	990	325	5,600	17,235	30	1,174	39,420
KAVRE	4,150	4,923	1,186	9,803	213,276	21,756	15	734	49,275
BHAKTAPUR	9	9	1,062	1,160	24,656	21,258	-	-	-
LALITPUR	3,489	3,867	1,108	996	21,722	21,812	-	-	-
KATHMANDU	572	765	1,336	3,018	22,434	7,434	-	-	-
NUWAKOT	843	829	983	4,406	87,112	19,771	-	-	-
DHADING	556	573	1,031	1,669	29,862	17,894	50	1,468	29,565
MAKWANPUR	1,922	1,959	1,019	4,968	84,442	16,996	-	-	-
CHITWAN	13,715	16,845	1,228	1,929	41,818	21,674	48	1,468	30,797
Total Province 3	33,211	37,513	1,130	42,309	753,673	17,814	142	4,843	34,113
All Nepal	224,595	245,867	1,095	195,173	28,81,829	14,745	78,609	36,79,508	46,,808

तालिका नं. १२ : Oilseed by Commodities and by districts (Province 3), Fiscal Year 2017/18
Area in Hectare, Production in Tons, and Yield in Kg. Per Hectare

District	Mustard				Sarsoon				Rajyo				Sunflower				Sesame				Groundnut				Linseed				Niger				Total Oilseed			
	A	P	Y	A	P	Y	A	P	A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y				
DOLAKHA	351	298	848	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	7	1,591	-	-	-	3	2	636	359	307	855								
SINDHUPALCHOK	670	639	954	32	31	965	-	-	54	63	1,167	32	31	944	43	55	1,273	22	19	859	43	40	923	896	877	979										
RASUWA	53	41	779	5	5	954	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	884	62	49	800											
RAMECHAP	551	473	858	305	302	993	26	26	1,004	3	3	951	3	3	873	9	11	1,326	-	-	12	16	1,375	908	835	919										
SINDHULI	4,914	4,690	954	384	449	1,168	243	270	1,112	63	116	1,856	35	33	954	32	58	1,803	22	22	1,007	38	28	742	5,730	5,667	989									
KAURE	2,770	3,328	1,202	377	400	1,061	486	573	1,178	94	129	1,377	48	30	627	188	299	1,591	-	-	188	159	847	4,150	4,918	4,185										
BHAKTAPUR	5	7	1,273	-	-	3	2	707	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9	1,061									
LALITPUR	3,110	3,463	1,114	346	366	1,061	28	30	1,061	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3	530	3,489	3,863	3,107										
KATHMANDU	572	764	1,335	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	572	764	1,335							
NUWAKOT	408	411	1,007	12	11	964	11	10	954	-	-	251	231	921	16	25	1,520	-	-	-	146	140	958	843	828	982										
DHADING	351	341	972	76	72	954	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	130	159	1,228	556	573	1,030									
MAKWANPUR	1,917	1,952	1,018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	6	1,061	-	-	-	-	-	-	-	-	1,922	1,957	1,018							
CHITWAN	13,121	16,282	1,241	49	63	1,296	-	-	-	-	-	270	263	976	5	7	1,273	108	92	848	162	120	742	13,715	16,827	1,227										
Total Province3	28,793	32,689	1,135	1,585	1,701	1,073	797	911	1,143	214	312	1,458	638	590	925	303	468	1,542	151	132	873	730	670	918	33,212	37,474	1,128									

तालिका नं. १३ : Table : Major Cereal Crops by Districts (Province 3)

Area in Hectare, Production in Metric Ton, Yield in Kg Per Hectare

Districts	Paddy			Maize			Millet			Buckwheat			Wheat			Barley			Total Cereal		
	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield
DOLAKHA	2,920	7,597	2,602	6,164	16,923	2,745	3,605	4,799	1,331	941	1,108	1,178	4,250	7,538	1,774	149	175	1,178	18,029	38,139	2,115
SINDHUPALCHOK	11,643	28,115	2,415	25,135	66,881	2,661	16,570	21,738	1,312	-	6,811	8,688	1,276	178	205	1,150	60,337	125,627	2,082		
RASUWA	1,207	3,730	3,091	2,572	6,122	2,380	896	936	1,044	-	750	1,326	1,768	259	336	1,294	5,685	12,450	2,190		
RAMECHAP	8,810	26,605	3,020	22,366	61,584	2,753	4,999	5,683	1,137	18	18	1,024	3,679	8,598	2,337	68	85	1,259	39,939	102,574	2,568
SINDHULI	14,104	52,273	3,706	26,373	79,438	3,012	11,652	12,788	1,097	512	482	941	5,514	15,881	2,880	41	65	1,605	58,197	160,927	2,765
KAVRE	10,801	36,958	3,422	25,188	74,240	2,947	3,555	4,184	1,177	634	629	992	8,875	25,386	2,860	365	600	1,646	49,418	141,996	2,873
BHAKTAPUR	4,120	20,215	4,907	2,094	8,451	4,036	110	135	1,229	-	2,546	12,075	4,743	18	35	1,944	8,887	40,912	4,603		
LALITPUR	4,430	18,522	4,181	9,128	31,091	3,406	561	574	1,024	47	47	1,004	2,745	10,290	3,749	41	55	1,358	16,952	60,579	3,574
KATHMANDU	6,749	28,541	4,229	10,500	39,512	3,763	656	672	1,024	5	5	1,024	3,245	14,154	4,362	3	4	1,397	21,158	82,887	3,918
NUWAROT	16,936	72,564	4,285	17,979	61,237	3,406	5,133	6,296	1,227	189	195	1,029	4,425	15,021	3,395	153	198	1,294	44,815	155,510	3,470
DHADING	13,600	59,919	4,406	20,517	56,488	2,753	6,940	6,423	925	-	4,748	13,461	2,835	260	350	1,346	46,065	136,641	2,966		
MAKWANPUR	10,606	40,837	3,850	26,097	77,779	2,980	2,669	3,334	1,249	175	189	1,080	4,190	13,629	3,253	248	348	1,406	43,985	136,115	3,095
CHITWAN	27,735	107,362	3,871	5,845	21,775	3,725	1,492	1,528	1,024	-	5,272	23,225	4,406	18	34	1,889	40,362	153,924	3,814		
Subtotal Province 3	133,661	503,238	3,765	199,959	601,520	3,008	58,839	69,088	1,174	2,521	2,674	1,060	57,049	169,273	2,967	1,798	2,490	1,384	453,828	1,348,282	2,971

तालिका नं. १८ : District and Provincewise Area, Production and Yield of Potato (2074/75)
Province 3

Area(A) in hectare, Production(P) in MT and Yield(Y) in MT/Ha

S.N	DISTRICT	WINTER POTATO			RAINY SEASON POTATO			TOTAL		
		A	P	Y	A	P	Y	A	P	Y
1	DOLAKHA	452	6860	15.17	2614	48891	18.71	3066	55751	18.18
2	SINDHUPALCHOK	4909	64151	13.07	308	2795	9.09	5217	66946	12.83
3	RASUWA	897	15579	17.38	1671	21693	12.98	2567	37272	14.52
4	RAMECHHAP	632	7963	12.60	2613	33317	12.75	3245	41281	12.72
5	SINDHULI	219	3549	16.20	104	1523	14.57	324	5072	15.67
6	KAVERE	7825	166261	21.25	1960	32393	16.53	9785	198653	20.30
7	BHAKTAPUR	850	16648	19.59	310	6017	19.38	1160	22665	19.53
8	LALITPUR	740	15152	20.48	249	4568	18.36	989	19719	19.94
9	KATHMANDU	1800	34020	18.90	1194	21924	18.36	2994	55944	18.69
10	NUWAKOT	3729	69176	18.55	756	10182	13.47	4485	79359	17.70
11	DHADING	1572	25565	16.26	117	1701	14.49	1689	27266	16.14
12	MAKAWANPUR	2924	45869	15.69	2005	30351	15.14	4929	76220	15.46
13	CHITWAN	1928	38264	19.85				1928	38264	19.85
Total Province 3		28476	509055	17.88	13901	215354	15.49	42378	724409	17.09

तालिका नं. १५ : Fresh Vegetables by Districts, Fiscal Year 2017/18

Area in Hectare, Production in Metric tones Yield in Metric tones/ha.

S.N.	Commodity	Districts		Dolakha		Sindhupalchok		Rasuwa	
		Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production
1	Cauliflower	322	3,434	11	790	11,908	15	60	633
2	Cabbage	689	11,257	16	425	6,408	15	55	707
3	Broccoli	9	107	12	8	85	11	-	-
4	Tomato	14	230	16	688	9,686	14	60	596
5	Radish	137	2,060	15	272	3,011	11	60	642
6	Broad Mustard Leaf	146	2,050	14	273	2,747	10	54	627
7	Carrot	20	177	9	15	76	5	3	29
8	Turnip	10	101	10	4	36	9	-	-
9	Capsicum	22	202	9	9	100	11	-	-
10	Peas	32	212	7	76	768	10	43	43
11	French Beans	-	-	-	58	64	1	38	40
12	French Beans -Pole Type	44	622	14	15	45	3	52	309
13	French Beans -Bush Type	-	-	-	10	40	4	-	-
14	French Beans - Sword Type	25	242	10	10	51	5	-	-
15	Broad Beans	6	46	8	11	44	4	-	-
16	Asparagus Beans	9	45	5	30	91	3	5	30
17	Cowpea	21	106	5	13	27	2	5	30
18	Other (Legumes)	45	409	9	3	12	4	-	-
19	Asparagus	-	-	-	1	2	2	-	-
20	Tree tomato	2	24	12	5	6	1	-	-

S.N.	Commodity	Districts		Dolakha		Sindhupalchok		Rasuwa		Yield
		Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production	
21	Chilli Alkabare	12	12	1	3	15	5	5	15	3
22	Chilli	32	206	6	26	263	10	20	76	4
23	Okra	6	45	8	40	465	12	12	83	7
24	Brinjal	10	76	8	45	364	8	11	115	10
25	Onion	22	176	8	141	990	7	31	308	10
26	Cucumber	58	945	16	171	687	4	36	362	10
27	Pumpkin	54	491	9	171	687	4	5	18	4
28	Squash	3	55	18	3	45	15	5	57	11
29	Bitter Gourd	23	348	15	63	700	11	30	227	8
30	Pointed Gourd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Sponge Gourd	5	76	15	131	1,313	10	12	101	8
32	Ridge Gourd	-	-	-	1	5	5	-	-	-
33	Snake Gourd	-	-	-	13	92	7	-	-	-
34	Bottle Gourd	3	61	20	17	189	11	5	25	5
35	Ash Gourd	1	15	15	10	101	10	-	-	-
36	Balsam Gourd	14	64	5	15	136	9	-	-	-
37	Kakari	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	Kundru	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	Chayote	65	985	15	38	461	12	5	57	11
40	Watermelon	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41	Other (Cucurbits)	-	-	-	1	11	11	6	18	3

S.N.	Commodity	Districts		Dolakha		Sindhupalchok		Rasuwa	
		Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production
42	Drumsticks	-	-	-	-	-	-	-	-
43	Lettuce	1	12	12	1	2	2	-	-
44	Fennel Leaf	1	12	12	1	3	3	2	12
45	Coriander Leaf	-	-	-	25	101	4	2	14
46	Spinach	-	-	-	5	25	5	2	20
47	Cress	5	53	10	3	18	6	2	20
48	Amaranthus	-	-	-	10	101	10	-	-
49	Fenugreek Leaf	1	5	5	11	56	5	2	8
50	Swisschard	1	15	15	3	18	6	-	-
51	Others (Leafy Veg.)	-	-	-	1	4	4	-	-
52	Colocasia	25	364	14	105	735	7	54	483
53	Yam	2	24	12	28	198	7	10	76
54	Elephant Foot Yam	-	-	-	-	-	-	-	-
55	Other (Tubers)	-	-	-	6	48	8	-	-
56	Others(veg.)	15	152	10	4	36	9	-	69
	Total	1,915	25,518	13	3,811	43,077	11	695	5,852
									8

तालिका नं. १५ : Fresh Vegetables by Districts, Fiscal Year 2017/18

Area in Hectare, Production in Metric tones Yield in Metric tones/ha

S.N.	Commodity	Districts			Ramechhap			Sindhuli			Kavrepalanchowk		
		Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production	Yield
1	Cauliflower	93	1,104	12	263	2,646	10	1,236	19,256	16			
2	Cabbage	81	941	12	211	1,485	7	678	11,590	17			
3	Broccoli	3	30	9	60	303	5	352	2,273	6			
4	Tomato	22	307	14	181	1,454	8	2,623	47,533	18			
5	Radish	93	1,190	13	66	533	8	553	3,838	7			
6	Broad Mustard Leaf	94	1,216	13	16	32	2	613	9,673	16			
7	Carrot	27	335	12	10	56	6	111	1,722	16			
8	Turnip	3	42	13	-	-		16	242	15			
9	Capsicum	4	40	9	-	-		161	2,586	16			
10	Peas	24	192	8	15	76	5	271	3,272	12			
11	French Beans	-	-		50	202	4	-	-				
12	French Beans -Pole Type	32	351	11	6	42	7	221	3,444	16			
13	French Beans -Bush Type	20	207	10	11	61	5	85	1,374	16			
14	French Beans - Sword Type	5	31	6	-	-		40	687	17			
15	Broad Beans	4	34	8	16	32	2	40	808	20			
16	Asparagus Beans	22	239	11	116	232	2	35	601	17			
17	Cowpea	26	227	9	11	78	7	40	727	18			
18	Other (Legumes)	-	-		-	-		40	727	18			
19	Asparagus	-	-		-	-		10	172	17			
20	Tree tomato	4	23	5	-	-		18	291	16			
21	Chilli Akabare	20	159	8	40	162	4	18	273	15			
22	Chilli	114	1,163	10	148	566	4	191	2,687	14			

S.N.	Commodity	Districts		Ramechhap			Sindhuli			Kavrepalanchowk		
		Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production
23	Okra	12	150	12	50	303	6	151	2,273	15		
24	Brinjal	18	185	11	12	73	6	171	2,747	16		
25	Onion	43	424	10	163	1,145	7	327	5,252	16		
26	Cucumber	47	678	14	18	109	6	312	7,201	23		
27	Pumpkin	69	774	11	6	42	7	362	6,908	19		
28	Squash	14	157	11	-	-	-	211	3,818	18		
29	Bitter Gourd	30	341	12	11	64	6	205	4,751	23		
30	Pointed Gourd	1	1	1	-	-	-	-	-	-		
31	Sponge Gourd	26	199	8	6	36	6	90	1,909	21		
32	Ridge Gourd	-	-	-	-	-	-	5	101	20		
33	Snake Gourd	3	9	3	5	30	6	55	1,278	23		
34	Bottle Gourd	31	402	13	20	141	7	65	1,394	21		
35	Ash Gourd	1	3	3	-	-	-	5	101	20		
36	Balsam Gourd	2	18	8	10	30	3	10	152	15		
37	Kakari	2	3	2	-	-	-	-	-	-		
38	Kundru	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
39	Chayote	42	557	13	5	40	8	40	1,010	25		
40	Watermelon	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
41	Other (Cucurbits)	-	-	-	-	-	-	25	556	22		
42	Drumsticks	1	3	3	-	-	-	-	-	-		

S.N.	Commodity	Districts		Ramechhap			Sindhuli			Kavrepalanchowk		
		Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production	Yield	Area	Production
43	Lettuce	-	-	-	-	-	-	15	253	17		
44	Fennel Leaf	4	65	15	-	-	-	5	131	26		
45	Coriander Leaf	5	74	13	11	33	3	70	1,343	19		
46	Spinach	8	79	10	10	40	4	35	495	14		
47	Cress	4	51	12	-	-	-	30	424	14		
48	Amaranthus	1	9	8	-	-	-	40	61	2		
49	Fenugreek Leaf	1	13	12	-	-	-	25	415	17		
50	Swisschard	1	13	12	-	-	-	5	81	16		
51	Others (Leafy Veg.)	1	12	11	20	121	6	20	323	16		
52	Colocasia	12	78	6	25	253	10	50	1,263	25		
53	Yam	5	45	8	-	-	-	25	631	25		
54	Elephant Foot Yam	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
55	Other (Tubers)	5	45	8	-	-	-	20	404	20		
56	Others(veg.)	4	48	11	-	-	-	211	3,914	19		
	Total	1,089	12,267	11	1,593	10,422	7	9,940	162,960	16		

तालिका नं. १५ : Fresh Vegetables by Districts, Fiscal Year 2017/18

Area in Hectare, Production in Metric tones Yield in Metric tones/ha

S.N.	Commodity	Districts		Bhaktapur		Lalitpur		Kathmandu		Nuwakot			
		Area	Prod	Yield	Area	Production	Yield	Area	Prod	Yield	Area	Produ	Yield
1	Cauliflower	239	4,908	21	623	7,141	11	352	5,656	16	400	5,241	13
2	Cabbage	222	5,291	24	724	8,141	11	179	4,278	24	420	5,515	13
3	Broccoli	51	514	10	121	12	25	328	13	5	59	59	13
4	Tomato	176	4,569	26	181	4,666	26	211	20,453	97	113	1,483	13
5	Radish	189	5,275	28	256	6,161	24	70	1,994	28	452	6,828	15
6	Broad Mustard Leaf	268	5,068	19	261	3,939	15	226	5,181	23	137	1,651	12
7	Carrot	240	4,504	19	125	1,250	10	49	811	16	21	243	12
8	Turnip	-	-		11	303	27	18	185	10	18	216	12
9	Capsicum	-	-		62	1,190	19	2	25	13	20	182	9
10	Peas	55	804	15	87	1,318	15	60	753	12	131	1,187	9
11	French Beans	-	-		-	-		3	45	15	15	136	9
12	French Beans - Pole Type	141	1,731	12	75	1,515	20	22	334	15	123	1,431	12
13	French Beans - Bush Type	-	-		84	1,697	20	4	71	18	4	40	11
14	French Beans - Sword Type	110	1,652	15	66	1,000	15	5	61	12	1	14	14
15	Broad Beans	-	-		2	20	10	35	481	14	17	172	10
16	Asparagus Beans	118	1,153	10	17	378	22	15	152	10	72	879	12
17	Cowpea	-	-		3	30	10	25	253	10	66	633	10
18	Other (Legumes)	-	-		-	-		15	152	10	15	154	10
19	Asparagus	39	545	14	7	113	16	12	121	10	7	23	4

S.N.	Commodity	Districts			Bhaktapur			Lalitpur			Kathmandu			Nuwakot		
		Area	Prod	Yield	Area	Production	Yield	Area	Prod	Yield	Area	Prod	Yield	Area	Prod	Yield
20	Tree tomato	-	-		1	10		8	65	8	-	-	-	-	#DIV/0!	
21	Chilli Akabare	-	-	1	2	2	15	129	9	9	24	3				
22	Chilli	53	727	14	36	727	20	25	328	13	70	1,330	19			
23	Okra	-	-	13	263	20	15	129	9	98	1,237	13				
24	Brinjal	69	1,360	20	15	242	16	15	209	14	43	525	12			
25	Onion	-	-	94	1,333	14	30	491	16	85	978	11				
26	Cucumber	175	3,556	20	121	3,384	28	213	4,974	23	131	2,367	18			
27	Pumpkin	261	4,748	18	72	1,454	20	106	1,973	19	211	2,737	13			
28	Squash	-	-	10	202	20	10	152	15	60	595	10				
29	Bitter Gourd	79	1,001	13	85	1,566	18	25	667	27	65	644	10			
30	Pointed Gourd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
31	Sponge Gourd	86	1,413	16	22	364	16	30	636	21	73	886	12			
32	Ridge Gourd	-	-	5	106	21	15	318	21	3	39	13				
33	Snake Gourd	19	295	15	5	101	20	2	40	20	7	83	12			
34	Bottle Gourd	20	241	12	13	192	15	25	348	14	13	187	14			
35	Ash Gourd	-	-	-	-	-	2	24	12	2	24	12				
36	Balsam Gourd	-	-	1	14	14	-	-	-	1	10	10				
37	Kakari	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
38	Kundru	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
39	Chayote	12	224	19	13	263	20	25	429	17	15	67	4			
40	Watermelon	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	8				
41	Other (Cucurbits)	-	-	-	-	-	15	227	15	2	18	9				

S.N.	Districts	Bhaktapur			Lalitpur			Kathmandu			Nuwakot		
	Commodity	Area	Prod	Yield	Area	Production	Yield	Area	Prod	Yield	Area	Prod	Yield
42	Drumsticks	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43	Lettuce	-	-	-	-	-	-	4	61	15	-	-	-
44	Fennel Leaf	-	-	-	-	-	2	25	13	2	14	7	
45	Coriander Leaf	55	372	7	4	61	15	20	232	12	24	104	4
46	Spinach	71	950	13	6	73	12	55	400	7	16	102	6
47	Cress	68	890	13	10	152	15	85	944	11	20	125	6
48	Amaranthus	-	-	-	-	-	2	20	10	2	14	7	
49	Fenugreek Leaf	-	-	-	-	-	3	19	6	3	22	7	
50	Swisschard	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
51	Others (Leafy Veg.)	359	5,653	16	-	-	10	81	8	2	17	9	
52	Colocasia	-	-	1	10	10	40	845	21	49	893	18	
53	Yam	-	-	1	10	10	2	40	20	25	399	16	
54	Elephant Foot Yam	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16	16	
55	Other (Tubers)	-	-	-	-	-	-	-	-	2	18	9	
56	Others(veg.)	78	1,108	14	-	-	10	101	10	62	683	11	
	Total	3,258	58,555	18	3,126	49,510	16	2,141	55,243	26	3,136	40,255	13

तालिका नं. १५ : Fresh Vegetables by Districts, Fiscal Year 2017/18

Area in Hectare, Production in Metric tones Yield in Metric tones/ha

S.N.	Districts Commodity	Dhading			Makawanpur			Chitwan			Total Province 3	
		Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.
1	Cauliflower	501	7,207	14	571	11,531	20	433	5,224	12	5,883	85,888
2	Cabbage	568	8,360	15	549	11,535	21	337	4,737	14	5,138	80,246
3	Broccoli	31	236	8	20	365	18	221	3,000	14	796	7,420
4	Tomato	775	13,900	18	130	2,965	23	632	9,212	15	5,806	117,054
5	Radish	281	4,030	14	331	7,725	23	196	2,241	11	2,957	45,529
6	Broad Mustard Leaf	30	341	11	152	3,203	21	176	2,298	13	2,447	38,027
7	Carrot	513	3,322	6	78	1,260	16	116	1,452	13	1,328	15,237
8	Turnip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81	1,126
9	Capsicum	146	1,062	7	56	848	15	116	1,394	12	598	7,628
10	Peas	513	3,322	6	151	1,227	8	279	3,229	12	1,739	16,404
11	French Beans	35	288	8	5	46	9	191	1,727	9	396	2,550
12	French Beans -Pole Type	270	2,269	8	67	818	12	186	2,522	14	1,255	15,435
13	French Beans -Bush Type	-	-	-	-	-	-	5	96	19	223	3,585
14	French Beans -Sword Type	35	359	10	-	-	-	-	-	-	298	4,096
15	Broad Beans	30	276	9	3	21	7	20	162	8	185	2,097
16	Asparagus Beans	80	735	9	10	68	7	262	3,427	13	792	8,030
17	Cowpea	28	230	8	11	69	6	104	832	8	354	3,243
18	Other (Legumes)	-	-	-	-	-	-	111	944	9	229	2,398
19	Asparagus	5	31	6	-	-	-	-	-	-	81	1,007
20	Tree tomato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	419

S.N.	Commodity	Districts			Dhading			Makawanpur			Chitwan			Total Province 3	
		Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield		
21	Chilli Akabare	10	72	7	-	-	-	-	-	-	133	863	6		
22	Chilli	80	331	4	152	1,612	11	221	2,444	11	1,169	12,459	11		
23	Okra	167	1,467	9	115	2,576	22	352	4,419	13	1,031	13,408	13		
24	Brinjal	257	2,986	12	50	909	18	136	1,636	12	853	11,428	13		
25	Onion	172	1,793	10	56	792	14	10	1,364	136	1,175	15,045	13		
26	Cucumber	438	6,407	15	72	1,018	14	459	6,693	15	2,252	38,382	17		
27	Pumpkin	98	1,507	15	11	133	12	211	2,545	12	1,637	24,018	15		
28	Squash	84	974	12	7	57	8	156	1,879	12	563	7,989	14		
29	Bitter Gourd	279	3,355	12	83	921	11	437	6,151	14	1,417	20,736	15		
30	Pointed Gourd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1		
31	Sponge Gourd	226	2,920	13	45	859	19	493	6,943	14	1,247	17,654	14		
32	Ridge Gourd	-	-	-	-	-	-	75	947	13	105	1,517	15		
33	Snake Gourd	79	770	10	4	23	6	77	871	11	271	3,592	13		
34	Bottle Gourd	352	6,133	17	58	980	17	377	5,492	15	999	15,786	16		
35	Ash Gourd	352	6,116	17	-	-	-	-	-	-	373	6,384	17		
36	Balsam Gourd	10	63	6	32	324	10	-	-	-	96	811	8		
37	Kakari	10	63	6	-	-	-	-	-	-	12	66	5		
38	Kundru	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	#DIV/0!		
39	Chayote	15	335	22	31	768	25	5	61	12	312	5,255	17		
40	Watermelon	15	333	22	-	-	-	-	-	-	16	341	21		
41	Other (Cucurbits)	-	-	-	-	-	-	47	427	9	96	1,257	13		
42	Drumsticks	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	3		

S.N.	Districts	Dhading			Makawanpur			Chitwan			Total Province 3			
		Commodity	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield
43	Lettuce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	327	16
44	Fennel Leaf	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	263	15
45	Coriander Leaf	35	221	6	11	183	17	45	455	10	309	3,193	10	
46	Spinach	45	243	5	5	43	9	10	101	10	269	2,573	10	
47	Cress	45	239	5	-	-	-	10	101	10	284	3,016	11	
48	Amaranthus	45	236	5	-	-	-	221	2,454	11	322	2,895	9	
49	Fenugreek Leaf	-	-	-	-	-	-	25	76	3	71	614	9	
50	Swisschard	80	460	6	-	-	-	-	-	-	91	587	6	
51	Others (Leafy Veg.)	80	460	6	-	-	-	95	960	10	589	7,631	13	
52	Colocasia	122	1,894	16	10	172	17	176	2,298	13	669	9,287	14	
53	Yam	34	1,049	31	-	-	-	25	333	13	158	2,806	18	
54	Elephant Foot Yam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16	16	
55	Other (Tubers)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	516	15	
56	Others(veg.)	86	839	10	457	6,517	14	-	-	-	928	13,466	15	
	Total	7,061	87,236	12	3,335	59,568	18	7,049	91,145	13	48,149	701,608	15	

तालिका नं. १६ : Winter Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield, Fiscal Year 2017/18

S. N.	Districts	Apple			Pear			Walnut			Peach			Plum						
		Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield				
1	Dolakha	3	3	15	5.0	36	35	452	12.9	3	8	2.7	34	32	241	7.5	42			
2	Sindhupalchowk	19	15	112	7.5	131	97	580	6.0	47	23	69	3.0	55	47	341	7.2	45		
3	Rasuwa	86	58	415	7.2	3	3	16	5.3	5	4	11	3.2	4	3	17	6.0	4		
4	Ramechhap				62	46	641	13.8	16	4	12	3.0	57	44	370	8.4	37	30		
5	Sindhuli				54	51	615	12.0	15	6	19	3.0	3	2	20	10.0	3	2		
6	Kavrepalanchowk				120	97	1,161	12.0	42	26	144	5.5	35	25	202	8.0	39	29		
7	Lalitpur				154	133	1,399	10.5	-	-	-	53	42	441	10.5	76	68	716		
8	Bhaktapur				15	10	131	13.0	-	-	-	11	8	51	6.4	10	6	47		
9	Kathmandu				145	121	1,152	9.5	3	2	8	4.0	56	23	246	10.7	76	72	612	
10	Nuwakot				55	50	447	9.0	16	6	18	2.8	28	24	187	7.7	11	10	79	
11	Dhading				252	241	1,930	8.0	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
12	Makwanpur				101	97	994	10.2	9	8	24	3.0	24	22	143	6.5	3	3	33	
13	Chitwan				25	15	93	6.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,130	
	Province No.3	108	76	543	7.1	1,152	997	9,610	9.6	155	82	313	3.8	358	273	2,260	8.3	345	300	2,562
																			8.5	

तालिका नं. १६ : Winter Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield ,Fiscal Year 2017/18
Area in Ha., Production in Mt.,Yield in MT/ha

S. N	Districts	Apricot			Persimmon			Pomegranate			Hog Plum			Kiwi			Total									
		Productive Area	Prodn Area	Yield																						
1	Dolakha	7	5	29	6.3	2	2	19	9.5	3	21	6.7	53	50	352	7.0	200	48	384	8.0	382	222	1,826	8.2		
2	Sindhupalchowk	4	3	13	5.0	23	17	87	5.2	10	5	37	7.0	374	287	3,444	12.0	50	20	160	8.0	758	550	5,101	9.3	
3	Rasuwa	35	12	109	9.0	-	-	3	2	12	6.3	2	1	3	30	5	-	-	147	85	604	604	7.1			
4	Ramechhap	100	72	396	5.5	58	46	355	7.6	35	14	71	5.0	60	58	182	3.2	200	50	50	1.0	624	365	2,317	6.4	
5	Sindhuli	-	-	-	1	1	3	3.0	1	1	2	4.0	-	-	-	-	-	-	-	76	63	681	681	10.8		
6	Kavrepalanchowk	6	3	24	7.0	84	68	648	9.5	13	7	55	7.4	84	63	630	10.0	15	10	121	12.0	437	329	3,214	9.8	
7	Lalitpur	-	-	-	44	37	386	10.5	-	-	-	20	10	100	100	10	5	50	10.0	356	295	3,092	3,092	10.5		
8	Bhaktapur	-	-	-	22	16	110	7.0	-	-	-	201	122	487	4.0	3	0	4	12.0	261	162	830	830	5.1		
9	Kathmandu	-	-	-	28	20	238	12.0	5	3	16	5.0	109	83	611	7.4	10	5	50	10.0	431	328	2,932	2,932	8.9	
10	Nuwakot	-	-	-	2	2	15	7.5	25	13	80	6.1	38	21	219	10.3	9	5	15	3.0	183	132	1,060	1,060	8.1	
11	Dhading	-	-	-	-	-	-	11	10	60	6.0	-	-	-	-	-	-	-	-	264	251	1,990	1,990	7.9		
12	Makwanpur	-	-	-	3	2	14	7.0	5	3	19	6.0	11	8	52	6.5	30	15	139	9.3	186	159	1,418	1,418	8.9	
13	Chitwan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	15	93	93	6.2			
	Province No.3	151	95	570	6.0	267	211	1,875	8.9	110	62	373	6.0	952	702	6,080	8.7	532	158	972	6.1	4,130	2,957	25,158	25,158	8.5

तालिका नं. १७ : Summer Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield , Fiscal Year 2017/18
Area in Ha., Production in Mt.,Yield in MT/ha

s.n	District	Mango			Banana			Guava			Papaya			Jackfruit							
		Productive Area	Prodn Area	Prod'n Yield	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield						
1	Dolakha	4	3	6	2.0	40	35	242	6.9	9	8	60	7.5	2	27	13.5	-	-	#DNV/0!		
2	Sindhupalchowk	95	35	146	4.2	136	85	854	10.0	154	92	782	8.5	18	14	127	9.0	40	35	420	12.0
3	Rasuwa	7	4	20	5.0	107	25	151	6.0	20	20	161	8.0	4	3	52	17.4	1	0	7	17.0
4	Ramechhap	124	81	524	6.5	89	81	1,148	14.2	63	44	281	6.4	20	17	238	13.9	71	61	1,168	19.2
5	Sindhuli	153	104	846	8.1	396	238	2,375	10.0	157	81	704	8.7	15	15	222	14.7	35	25	257	10.2
6	Kavrepalanchowk	134	46	344	7.4	71	58	866	15.0	84	58	489	8.5	191	20	201	10.0	25	20	369	18.5
7	Lalitpur				2	1	6	6.0	4	4	40	10.0	-	-	-	3	2	20	20	10.0	
8	Bhaktapur										-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Kathmandu				1	1	3	6.0	12	9	66	7.5	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Nuwakot	172	155	998	6.4	226	215	2,640	12.3	17	15	113	7.5	11	10	97	9.7	22	20	239	12.2
11	Dhading	241	236	1,197	5.1	125	122	1,279	10.5	108	103	759	7.4	18	14	208	14.8	76	54	614	11.3
12	Makwanpur	158	113	802	7.1	98	95	1,265	13.3	21	18	201	11.4	6	5	53	10.5	36	36	314	8.7
13	Chitwan	241	115	1,003	8.7	1,437	1,279	23,660	18.5	30	21	189	9.0	31	26	656	25.0	53	45	495	11.0
	Province NO.3	,328	893	5,885	6.6	2,728	2,234	34,489	15.4	679	472	3,844	8.1	316	127	1,882	14.8	363	299	3,904	13.1

तालिका नं. १७ : Summer Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield , Fiscal Year 2017/18
Area in Ha., Production in Mt.,Yield in MT/ha

S. No	District	Pineapple			Litchi			Arecanut			Coconut			Total					
		Productive Area	Prodn Area	Yield	Area	Productive Area	Prodn	Yield	Area	Productive Area	Prodn	Yield	Area	Productive Area	Prodn	Yield			
1	Dolakha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55	48	336	7.0			
2	Sindhupalchowk	15	151	10.0	41	25	150	6.0	-	-	-	-	499	302	2,630	8.7			
3	Rasuwa	2	1	17	21.0	-	-	-	-	-	-	-	141	53	408	7.6			
4	Ramechhap	6	5	93	18.5	17	12	79	6.6	1	1	2.0	1	6	12	390	302	3,539 11.7	
5	Sindhuli	179	150	1,500	10.0	411	300	1,500	5.0	1	-	-	-	-	1,347	913	7,404	8.1	
6	Kavrepalanchowk	-	-	-	78	48	273	5.7	-	-	-	-	-	-	583	250	2,542	10.2	
7	Lalitpur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	7	66	9.4			
8	Bhaktapur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
9	Kathmandu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	9	69	7.4	
10	Nuwakot	26	25	332	13.5	259	210	1,991	9.5	-	-	-	-	-	733	650	6,409	9.9	
11	Dhading	30	28	370	13.2	394	374	3,553	9.5	-	-	-	-	-	992	931	7,981	8.6	
12	Makwanpur	46	45	412	9.1	113	65	406	6.3	-	-	-	-	-	479	377	3,452	9.2	
13	Chitwan	57	50	803	16.1	302	148	1,228	8.3	4	2	2.0	4	2	2,158	1,689	28,041	16.6	
	Province N0.3	361	319	3,677	11.5	1,615	1,182	9,180	7.8	6	3	5	2.0	5	3	10	4	7,399	5,530 62,876 11.4

तालिका नं. १८ : Citrus Fruits: Area, Productive Area, Production and Yield , Fiscal Year 2017/18

[Area in Ha., Production in Mt., and Yield in Mt./ha.]

S.No	Districts	Mandarin			Sweet Orange			Lime			Lemon			Others			Total								
		Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield	Area	Productive Area	Prod'n Yield									
1	Dolakha	326	254	2,339	9.2	43	30	231	7.6	35	28	152	5.5	-	-	36	30	181	6.0	439	342	2,903	8.5		
2	Sindhupalchowk	106	64	611	9.5	32	16	157	9.6	37	22	176	8.0	11	5	45	9.0	4	3	24	8.0	189	111	1,014	9.2
3	Rasuwa	10	8	52	6.5	-	-	101	101	605	6.0	-	-	-	-	-	-	-	111	109	657	6.1			
4	Ramechhap	535	171	1,740	10.2	1,324	856	11,153	13.0	102	60	329	5.5	34	24	249	10.3	9	7	74	10.6	2,004	1,118	13,546	12.1
5	Sindhuli	878	271	3,085	11.4	1,287	730	9,593	13.1	247	60	573	9.5	10	10	145	14.4	-	-	-	-	2,422	1,072	13,395	12.5
6	Kavrepalanchowk	1,236	929	11,043	11.9	65	42	528	12.5	174	128	1,153	9.0	6	5	65	13.0	12	8	68	8.5	1,494	1,112	12,858	11.6
7	Lalitpur	95	82	871	10.6	16	12	142	11.8	30	20	302	15.0	2	1	6	12.0	2	1	16	26.0	145	115	1,336	11.6
8	Bhaktapur	28	16	175	10.9	5	4	41	10.2	11	7	58	8.2	2	1	5	5.4	-	-	-	45	28	279	279	9.9
9	Kathmandu	25	15	157	10.5	10	7	68	9.7	85	71	549	7.7	11	10	66	6.6	15	10	60	6.0	147	113	901	7.9
10	Nuwakot	280	152	1,697	11.2	43	20	229	11.4	149	41	419	10.1	15	14	148	10.5	19	9	63	7.0	507	236	2,556	10.8
11	Dhading	743	319	3,595	11.3	29	29	376	12.9	119	107	991	9.3	25	24	318	13.2	45	40	422	10.5	961	519	5,702	11.0
12	Makwanpur	119	69	656	9.5	8	6	60	9.7	435	46	392	8.5	7	7	56	8.0	13	11	88	8.0	582	139	1,253	9.0
13	Chitwan	185	101	967	9.6	-	-	47	18	120	6.5	-	-	-	-	-	-	-	232	119	1,087	9.1			
	Province No.3	4,566	2,451	26,988	11.0	2,862	1,753	22,580	12.9	1,572	710	5,819	8.2	123	101	1,104	10.9	155	119	998	8.4	9,277	5,134	57,488	11.2

तालिका नं. १५ : Coffee: Area, Production and Yield by Districts, Fiscal Year 2017/18

S.N	Districts	Total Plantation (Ha)	Production (MT) Green Bean	Yield (kg/ha)	Farming Households	Remarks
1	Lalitpur	133	25	189	985	
2	Makawanpur	31	8	267	815	
3	Nuwakot	182	37	204	1390	
4	Rasuwa	45	12	267	362	
5	Sindhupalchok	130	23	177	1581	
6	Kavre	197	30	152	3270	
Total Province 3		718	142	197.77	8403	

तालिका नं. २० : Tea: Area and Production by Districts*, Fiscal Year 2018/19

SN	Districts	Garden		Small Farmers			Total	
		Plantation Area- ha	Production Kg	No. of small Farmers	Plantation Area- ha	Production kg	Plantation Area- ha	Production kg
1	Nuwakot	49	26,400	226	33	17,600	82	44,000
2	Sindhupalchowk	76	19,533	-	-	-	76	19,533
3	Dolkha	26	720	30	17	480	43	1,200
4	Lalitpur	-	-	116	39	8,800	39	8,800
Total Province 3		151	53,613	484	121	31,520	320	85,133

* Source: National Tea and Cofee Board, Nepal

तालिका नं. ११ : AREA, PRODUCTION AND YIELD OF PULSES by Districts , (Province 3),Fiscal Year 2017/18

[Area in Hectare, Production in Metric Ton and Yield in Kg per Hectare]

District	LENTIL			CHICK PEA			PIGEON PEA			BLACK GRAM			GRASS PEA			HORSE GRAM			SOYABEAN			OTHERS +			Total		
	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield	Area	Prd.	Yield
DOLAKHA	23	15	638	7	5	708	2	2	1,028	123	113	916	-	-	12	8	671	324	391	1,209	643	603	938	1,133	1,136	1,003	
SINDHPALCHOIK	421	453	1,076	394	459	1,165	-	-	1,314	1,620	1,233	-	-	2	2	1,006	739	888	1,201	380	345	908	3,251	3,768	1,159		
RASUWA	33	19	554	-	-	3	2	686	143	99	692	-	-	-	-	-	74	88	1,181	40	28	705	294	236	802		
RAMECHAP	10	8	823	19	10	509	5	5	1,028	163	156	958	-	-	29	21	723	362	352	971	403	421	1,043	991	972	981	
SINDHULI	505	722	1,428	32	31	953	-	-	231	187	811	14	12	817	167	160	955	453	584	1,288	807	809	1,004	2,210	2,505	1,133	
KAVER	48	54	1,123	48	38	799	-	-	44	50	1,114	-	-	243	182	749	1,489	1,824	1,225	1,550	1,317	850	3,422	3,464	1,012		
BHAKTAPUR	20	21	1,070	14	13	925	-	-	18	23	1,242	-	-	-	-	-	100	126	1,260	166	149	902	318	333	1,046		
LAITPUR	12	13	1,079	61	42	689	-	-	70	59	834	-	-	-	-	-	223	304	1,362	294	276	936	661	693	1,049		
KATHMANDU	10	9	919	15	14	948	-	-	32	26	816	-	-	-	-	-	243	389	1,600	676	640	946	975	1,077	1,105		
NUWAKOT	82	104	1,273	43	39	910	7	7	1,028	236	203	860	-	-	5	4	797	583	685	1,176	369	305	826	1,323	1,346	1,018	
DHADING	201	245	1,221	9	5	509	-	-	612	490	801	-	-	9	6	677	454	595	1,309	44	28	649	1,329	1,370	1,031		
MAKWANPUR	298	368	1,235	26	26	993	5	5	1,028	340	340	1,001	-	-	58	43	730	1,399	1,808	1,292	250	277	1,106	2,376	2,866	1,206	
CHITWAN	4,606	5,352	1,162	32	42	1,300	117	145	1,234	317	278	875	2	2	1,021	23	22	983	352	372	1,055	550	455	826	6,000	6,667	1,111
Total Province 3	6,268	7,383	1,178	701	724	1,032	139	166	1,195	3,644	3,643	1,000	16	14	841	546	446	817	6,796	8,405	1,237	6,172	5,653	916	24,284	26,433	1,089

तालिका नं. १२ : Major Spice Crops by Districts (Province 3), Fiscal Year 2017/18
 Area in Hectare, Production in Metric Tones, Yield in Kg /Ha.

District	Large Cardamom				Ginger				Garlic				Turmeric				Chilli				Grand Total		
	Area	Productive Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	Area	Prod.	Yield	
Dolkha	678	250	139	0.56	51	614	12.1	22	166	7.6	10	131	12.7	33	40	1.2	366	1,090	3.0				
Sindhupalchok	171	80	48	0.60	579	5,825	10.1	310	2,704	8.7	190	1,611	8.5	15	29	2.0	1,174	10,217	8.7				
Rasuwa	5	5	2	0.42	207	1,351	6.5	107	747	7.0	35	209	6.0	21	89	4.3	374	2,399	6.4				
Ramechap	102	80	45	0.56	86	1,566	18.1	75	262	3.5	45	608	13.4	74	287	3.9	361	2,768	7.7				
Sindhuli	31	27	14	0.51	683	8,541	12.5	33	219	6.7	457	4,845	10.6	-	-		1,200	13,620	11.4				
Kavre	60	59	25	0.42	70	742	10.6	550	4,868	8.9	57	611	10.8	627	3,298	5.3	1,363	9,543	7.0				
Bhaktapur	1	1	0	0.10	109	1,675	15.4	53	479	9.0	28	191	6.9	48	145	3.0	239	2,490	10.4				
Lalitpur	11	5	3	0.62	122	1,331	10.9	11	97	8.9	10	120	11.7	2	15	9.6	150	1,566	10.5				
Kathmandu	3	2	1	0.50	5	102	20.1	4	38	8.7	6	131	21.2	5	53	10.1	23	325	14.2				
Nuwakot	119	65	45	0.69	341	3,716	10.9	82	560	6.9	49	444	9.0	63	180	2.8	600	4,944	8.2				
Dhading	32	22	12	0.54	226	3,184	14.1	71	488	6.9	13	109	8.1	203	205	1.0	535	3,997	7.5				
Makawanpur	27	10	5	0.50	442	6,659	15.1	89	609	6.8	15	147	9.5	3	8	2.7	559	7,429	13.3				
Chitwan	2	1	0	0.40	169	1,686	10.0	110	604	5.5	67	459	6.9	140	136	1.0	487	2,885	5.9				
Province No.3 Total	1,240	607	338	0.56	3,090	36,993	12.0	1,516	11,841	7.8	984	9,615	9.8	1,234	4,486	3.6	7,430	63,273	8.5				

तालिका नं. ३ : प्रदेश नं. ३ को खाद्य वासलात आ.व. २०७३/७४ (२०१६/१७)

खाद्यानन् परिमाण (मे.ट.)

क्र. स.	जिल्ला	जनसंख्या	चामल	मकै	कोदो	फापर	गहुँ	जौ	उपभोय	आवश्यक	वचत (+)/ ल्यून (-)
१	दोलखा	१८०६६५	३८९७	९५९३	३०६७	८२१	५१२४	४१	२२५४३	२४५०७	-११९६४
२	सिन्धुपाल्चोक	२८२९२१	१४६२३	३७८२३	१३८८८	०	५६९९	४८	७२०८१	५४०३८	१८०४३
३	रसुवा	४३१६६	१९५२	३४५८	५९५	०	१०२	७७	६९८७	८२४५	-१२५८
४	रामेछाप	२००६११	१४१२७	३४८४१	३६९८	१४	५९२७	१९	५९३४६	४०३२३	१९०२३
५	सिन्धुली	३०८८६९	२७४६३	४४९८९	८६५६	३६४	११०९८	१५	९२५८५	६२०८३	३०५०२
६	काख्मे	३८५१६२	१९७४२	४२०३४	२६६६	५३२	१७७४४	१४७	८२८६५	७७४९८	५४४७
७	भक्तपुर	३५८९१२	११४१०	६४१	१०९	०	९५८६	१०	२७५२६	७२१४१	-४४६१५
८	ललितपुर	५५८४४७	१०४५६	२३५६०	४५८	३९	८१०४	६	४२६२३	११२२४८	-६९६२५
९	काठमाण्डौ	२२४५८५१	१६११४	२१९९६३	५३५	४	११११	१	५७००८	४५१४१६	-३९३६०८
१०	नुवाकोट	२७५७८६	४०९७८	४६३६२	५०४३	१६४	११८२३	५५	१०४४२५	५५४३३	४८९९१२
११	धादिङ	३३९२४४	३३८५१	४२२९४	५४९५	०	१०४९२	९६	९२२२८	६८१८८	२४०४०
१२	मकवानपुर	४४१११२	२३०२१	५८४२६	२६७०	१५९	१०७१	४९	९५०३९	८८६६४	६३७५
१३	चितवन	६५१५८६	६०५२८	१६५०१	१२१९	०	१८३६७	९	९६६२४	११७७३७	-२१३१३
	प्रदेश नं. ३	६२७२३३२	२७८९६३	३९६८५५	४८०९१	२०९७	१२६७७	५७५	८५२८८०	१२४२६४१	-३८९६१

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन (आ.व. २०७५/०७६) | १५२

स्रोत : Public Private Dialogue on Agriculture and Livestock Development in Province 3, Nepal.

तालिका नं. १४ : कार्यप्रकृति अनुसार सहकारी विवरण

क्र. स.	जिल्ला	वर्चन तथा ऋण	बहुउद्देश्यीय	कृषि	दुध उपभोक्ता	विद्युत उपभोक्ता	तरकारी फलफूल	चिया	कफि	जडिबुटी	मोरीपालन	संचार स्थान	जुनार अन्य	जम्मा			
१	चितवन	२९१	७०	१३६	१४३	६	०	१४	०	०	६	४	५	०	२६	७०४	
२	सिन्धुली	१४२	३७	११४	११९	११६	७	८	०	०	१६	६	३	०	३२	४४	
३	रामेश्वर	२०२	२२	१३६	४	१५	३	५	३	०	०	०	४	१२	४	४१३	
४	दोलखा	११७	३८	२००	१०	३६	८	०	४	०	१	२	४	०	११	५६८	
५	सिन्धुपाल्योक	२४३	५६	११७	१५१	५४	६	३	०	१२	६	०	१	०	८	७४०	
६	तुवाकोट	४४	८८	२२९	७	१२	०	१	०	१२	०	०	०	३	०	१६	
७	रसुवा	२४	१३	६०	०	१	१	०	०	०	१	०	०	०	१३	११४	
८	आदिक	८७	४१	२२८	१५	१	१५	१०	१	०	५	०	५	३	०	७	४४
९	काठमाण्डौ	२१९७	५३१	११८	२६	३८	२	१	१	०	०	१	८	१५	०	४४	३८३२
१०	ललितपुर	५७५	२७८	१२७	५०	२६	१	१०	१०	१०	१२	४	१०	८	०	३२	११५३
११	भक्तपुर	४७३	६०	८१	२३	१०	०	०	०	०	१	१	१	१	०	४	६६२
१२	काल्प्रे	५३०	११३	३५४	२७१	२८	१८	१०	१६	६	४	१	१	२	०	४	१४४५
१३	मकवानपुर	२०९	६३	१११	५४	१७	०	०	०	१२	०	२	४	०	८	५६०	
१४	जम्मा	६०७१	१४९२	२३०१	७७३	२६७	५१	८५	१५	६६	२१	४२	५१	४४	२४४	११५७७	
	प्रतिशत	५२.४	१२.६	१६.६	६.७	२.३	०.४	०.७	०.१	०.५	०.६	०.२	०.४	०.४	२.१	१००	

१५४ | वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन (आ.व. २०७५/०७६)

ज्ञोत : प्रदेश नं. ३ मा सहकारी तथा गरिबी वस्तुस्थिति २०७५, तथ्याङ्क र विश्लेषण ।

तालिका नं. २५ : सहकारीमा महिला र पुरुष अनुसार सञ्चालकको विवरण

जिल्ला	सञ्चालक				
	महिला संख्या	महिला प्रतिशत	पुरुष संख्या	पुरुष प्रतिशत	जम्मा सञ्चालक
चितवन	२९११	४५.८	३४४३	५४.२	६३५४
सिन्धुली	१४६६	४१.०	२१०६	५९.०	३५७२
रामेछाप	१०६८	४१.०	१५३४	५९.०	२६०२
दोलखा	१७७५	३८.६	२८२७	६१.४	४६०२
सिन्धुपाल्चोक	१९८५	३९.३	३०७२	६०.७	५०५७
नुवाकोट	१६५१	४२.०	२२८१	५८.०	३९३२
रसुवा	४८७	४१.८	६७९	५८.२	११६६
धादिङ	१६७३	४१.२	२३८८	५८.८	४०६१
काठमाण्डौ	८८२२	३८.६	१४०९५	६१.४	२२८३७
ललितपुर	२४४१	३२.८	५००६	६७.२	७४४७
भक्तपुर	१३४४	२६.२	३७९१	७३.८	५१३५
काभ्रे	२१६९	३०.१	५०४६	६९.९	७२१५
मकवानपुर	१७५०	४४.२	२२०७	५५.८	३९५७
प्रदेश नं. ३ जम्मा	२९५४२	३७.९	४८३१५	६२.१	७७९३७
नेपाल	१७५१२	३९.३	१५०३१५	६०.७	२४७८२७
प्रदेशको अंश (प्रतिशत)	३०.३		३२.२		३१.४

तालिका नं. २६ : सहकारीमा आवद्व सदस्यहरु

जिल्ला	सदस्य			जिल्लाको अंश (%)
	महिला	पुरुष	जम्मा	
चितवन	१३६५९६	९८९७०	२३५५६६	११.५
सिन्धुली	३५७४०	२९३८०	५७१२०	२.८
रामेछाप	२६९६१	२९९६१	५६८७८	२.८
दोलखा	७२७९३	७३२८३	१४६०७६	७.१
सिन्धुपाल्चोक	११९५३	१४६९३	२६५६६	१.३
नुवाकोट	३१९००	३४९८८	६६८८८	३.३
रसुवा	६४४१	४९९१	११४३२	०.६
धादिङ	७६४४०	५१४८८	१२७९२८	६.२
काठमाण्डौ	१७१२८३	२३९५९४	४१०७९७	२०.०
ललितपुर	१६२८२६	१८५१४५	३४७९७१	१६.९
भक्तपुर	१५५५३२	१५५३००	३०९०३२	१५.०
काप्ते	६६९३०	६५१०७	१३२०३७	६.४
मकवानपुर	६३३९२	६२३६६	१२५७५८	६.१
प्रदेश नं. ३ जम्मा	१०१८७८७	१०३५३०६	२०५४०५९	१००.०
नेपाल	३२१३५४१	३०९२०६७	६३०५५८१	
प्रदेशको अंश (%)	३१.७	३३.५	३२.६	

तालिका नं. २७ : सहकारीमा आवद्ध कर्मचारीहरु

जिल्ला	कर्मचारी			जिल्लाको अंश (%)
	महिला	पुरुष	जम्मा	
चितवन	७८४	७०२	१४८६	५
सिन्धुली	१०२	७२	१७४	०.६
रामेछाप	७१	११९	१९०	०.६४
दोलखा	१६८	२३३	४०९	१.८
सिन्धुपाल्चोक	१२९	१९९	३२८	१.१
नुवाकोट	२४८	३३३	५८९	२.०
रसुवा	२६	४३	६९	०.२
धादिङ	३७८	३२१	६९९	२.४
काठमाण्डौ	८४७४	८७६९	१७२७०	५८.४
ललितपुर	११२३	३६६४	४४८७	१५.२
भक्तपुर	१४१६	९०८	२३२४	७.९
काग्मे	३८३	३९१	७७४	२.६
मकवानपुर	३५२	४२५	७७७	२.६
प्रदेश नं. ३ जम्मा	१३६५४	१६१७९	२९५६०	१००.०
नेपाल	२१०४२	३१४७५	६०५१७	
प्रदेशको अंश (प्रतिशत)	४७.०	५१.५	४८.८	

तालिका नं. २८ : सहकारीमा परिचालित रकम

जिल्ला	रु. हजारमा			
	शेयर पुँजी	बचत	क्रयण	अन्य
चितवन	२८०५९१७	१४२३०६३३	१४१८२६७८	०
सिन्धुली	१५७४३८	३०१७६३	५४९००४	०
रामेछाप	१६१४६७	१२४८३३२	१२२९६१९	०
दोलखा	६७२७०२	२८१६८४२	२७७७२२२	०
सिन्धुपाल्चोक	६७०६९५	१२३२१७३	८३६०४२	३६४९
नुवाकोट	३८८१४६	१२३८१३१	१३८६००८	२६६७५
रसुवा	१४८१२८	३८९९११	५६२७०९	२०७०
धादिङ्	५९११७९	२३९६७८	२७५३१०७	२२५४४
काठमाण्डौ	१४७९२६९५	१०८९२३४५५	८५१९९३०३	०
ललितपुर	५०४३०८८	३८३९६६९४	१८०६५०५४	०
भक्तपुर	२१७६३२८९	१८२७५०३६	१५३५७१६१	०
काप्ते	१२१७८२३	६५१०६७६	६४९४२१०	१०४२
मकवानपुर	८९०३७२	३६१९९४०	३८२८३२९	०
प्रदेश नं. ३ जम्मा	४९२३०९३९	१९७४२३२६४	१५३२२०४४६	५५९८०
नेपाल	७३१७८७९५	३०२१६४५१३	२७३७१०४३९	४४३९२४
प्रदेशको अंश (प्रतिशत)	६७.३	६५.३	५६.०	१२.६

तालिका नं. २५ : प्रदेश नं. ३ मातहतका सहकारी संघ-संस्थाहरु

क्र.सं.	जिल्ला	सहकारी संस्था	जिल्लाको अंश
१	चितवन	९०	३.५
२	सिन्धुली	१८	०.७
३	रामेछाप	७०	२.७
४	दोलखा	८५	३.३
५	नुवाकोट	१२८	५.०
६	रसुवा	३२	१.३
७	धादिङ	११८	४.६
८	काठमाण्डौ	१३१३	५१.५
९	ललितपुर	४२६	१६.७
१०	भक्तपुर	१२६	४.९
११	मकवानपुर	५९	२.३
१२	काग्ने तथा सिन्धुपाल्चोक	१०४	४.१
	प्रदेश नं. ३	२५५१	१००.०

- प्रदेश नं. ३ मा सहकारी तथा गरिबी वस्तुस्थिति, तथ्याङ्क र विश्लेषण, २०७५, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३, हेटौडा, मकवानपुर ।
- प्रादेशिक मन्त्रालयको गठन, वर्तमान अवस्था र प्रतिबद्धता, २०७५, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३, हेटौडा, मकवानपुर ।
- Public-Private Dialogue on Agriculture and Livestock Development in Province 3, Nepal, Ministry of Land Management, Agriculture and Cooperatives
- <https://www.moald.gov.np/publication/Agriculture%20Statistics>

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

प्रदेश नं. ३, हेटौडा

मकवानपुर, नेपाल

सम्पर्क नं. ०५७-५२५६८२ | ५२५५४५

ईमेल : molmac3p@gmail.com | pmd.molmac3p@gmail.com

Website : <http://molmac.p3.gov.np>